

Տ Ի Ի Ս Թ Ո Ւ Ր

ՄԱՆՁՈՒՄԷՒ ԷՖԲԵԱՐ ՆԱՄ ՃԵՐՏԵՆԻՆ

ՍԱՀԻՊ ԻՄԹԻԵԱԶԸ

Կ. Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ՄԱՐԻՃԻՔԻՔԻ

ԼԻՍԱՆԸ ԼԷԹԱՃԷԹՐԻՍԱՆԸ ԹԻՐԻՔԻՏԷՆ

ԱՅՆԷՆ ԷՐՄԷՆԻՃԷ ՀՐՈՒՅԱԹԱ ՆԱԳԼ

ՎԷ

ՄԷԱՐԻՅԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵԷ ՆԷՋԱՐԷԹԻ ՃԷԼԻԼԷՍԻ

ԲՈՒԹԱԹԸՅԼԱ ԹԱՊ ՈՒ ՆԷՇՐ ԻՏԻԼՄԻՇ ՏԻՐ

ՃԻԻԶ 2 — ՂՇ. 5

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

ԳԱԼԱԹԱՏԱ, ԲԵՐՇԷՄՊԷ ԲԱԶԱՐՆԱՏԱ, Ն. 41, ԻԵՍԻ ԽԱՆՆԱՏԱ

ՄԱՆՁՈՒՄԷՒ ԷՖԲԵԱՐ ԹԱՊԽԱՆԼՍԻՆՏԷ

1881

— 20
45 - 6

րին, միւսպաշըր վասըթասըյլա, պիզ-
զաթ քէնտիլէրինէ, վէ եախօտ իզա-
մէթկեահարընտա սաքին պուլունան
ազրապա վէ եա խըտմէթքեարլարըն-
տան պիրինէ թէսլիմ օլունուր:

26. Միւսպաշըր, տավէթիյե բու-
սուլասընը, մուլլադա իզամէթկեահա-
տա թէսլիմէ մէճպուր օլմանըպ, ճէլպ
օլունաճագ քիմէսնէսին զաթընա օլ-
մագ իւզրէ, իզամէթկեահընըն խա-
րիճինտէ, վէ պիր սէֆինէտէ ⁽¹⁾ պիլէ,
թէսլիմ իտէպիլիր: Վէ էկէր, ինզար
օլունաճագ շախս, թէպապի էճնէ-
պիյեէտէն իսէ, գօնսօլսուռնա, վէ եա
թէրճիւմանընա, վէ պիր շիրքէթ շիւրէ-
քեասընտան օլուպ տա, շիրքէթ պա-
գը իսէ, շիրքէթին իզամէթկեահըն-
տա պուլունան միւտիր վէ եա շիւ-
րէքեասընտան պիրինէ, վէ իֆլաս հա-
լինտէ իսէ, սինտիլէրինտէն պիրինէ,
իթա վէ թէպլիզ իտէր: Վէ էկէր շախ-
սը մէրգում, ինզար օլունաճագ մահ-
քէմէսին, տայիրէյի հիւքմիւ խարի-
ճինտէ պիր մահէլլտէ մուգըլիմ իսէ,
տավէթիյե բուսուլասը, քէնտիլինէ
թէպլիզ օլունաճագ իւզրէ, ըէյիսի մահ-
քէմէ թարաֆընտան, օլ մահէլլին,
պիւլիւք մէճմուրունա եազըլաճագ
թահրիրաթա լէֆֆէն, իրսալ գըլը-
նըր: Վէ մէմալիլի էճնէպիյեէտէ օլ-
տուղու թագտիրտէ, քէզալիք, քէն-
տիլինէ թէպլիզ օլունաճագ իւզրէ, պա
թահրիրաթ, ումուրու խարիճիյեէ նէ-
զարէթինէ կէօնտէրիլիր: Վէ մալիում
պիր իզամէթկեահը, վէ եա մահէլլի
սէքէնասը օլմատըլը սուրէթտէ, տա-
վէթիյե բուսուլասը, մահքէմէ ըէ-
յիսինին էմրիլլէ, տավանըն արզ օ-
լունաճագ մահքէմէսին տիվանխա-
նէսինէ թաալիզ, վէ պիր սուրէթի
զագէթաեա տէրճ իլէ, իլան իտիլիր:

27. Միւսպաշըր, տավէթիյե բու-
սուլասընը, կէրէք պիզզաթ ճէլպ օ-
լունաճագ քիմէսնէսէ, վէ կէրէք ազ-

րապա վէ խըտմէթքեարլարը վասըթա-
սըյլա, իզամէթկեահընա, վէ եախօտ
պալէատէ մուհարէր ատէմէրտէն
պիրինէ թէսլիմ իլլէտիքտէ, տիկէր
պիր նիւսիսինի, թէսլիմ իթտիկի
քիմէսնէսէ, ախզ իթմիշ օլտուղունու,
վէ եէվմի թէսլիմինի միւշիւր, իմզա վէ
եա թէմհիր իթտիրտիքտէն սօնրա,
հըֆզ օլունաճագ իւզրէ, մահքէմէսէ
իթա իտէր:

28. Տավէթիյե բուսուլասը, թէս-
լիմ օլունաճագ քիմէսնէ, միւհրիւ օլ-
մատըլընը, վէ եազը պիլմէտիկինի
պէեան, վէ եա միւհրիւ պասմագ, վէ
եա իմզա գօյմագտան իսթինքեաֆ ի-
տէր իսէ, օլ հալտէ միւսպաշըր, տա-
վէթիյե բուսուլասը սահիպինէ վիրիլ-
տիկինի, վէ իմզա գօյմագ իսթէմէտի-
կինի, վէ սայիր կիւնա սէպէպինի,
տավէթիյե բուսուլասընըն նիւսիսի
սանիյեէսինէ թահրիր իթտիրէրէք,
ճէլպ օլունաճագ քիմէսնէ, էկէր պիւր
գարիյեէտէ սաքին իսէ, գարիյէ էյիմ-
մէ ⁽²⁾ վէ մըլսթարընտան, վէ եա-
խօտ բարասըլարընտան մէվճուտ օլան-
լարընա, վէ պուլնարտան քիմէս պու-
լունաճագ իսէ, գարիյեէսին իլէրու կէ-
լիրլէրինտէն իքի իւշ քիշիէ, վէ մէէ-
մուրինտէն պուլունաճագ սուրէթտէ
տայիրէսի ամիրլէրինտէն պիրինէ, վէ
գասապատա սաքին օլտուղու հալտէ,
մահէլլէսի էյիմմէ վէ մըլսթարանըն-
տան գանդիսի պուլունապիլիր իսէ առ-
լէրէ, վէ միւմքին օլտուղու թագտիր-
ճէ, գօմիւլարընտան պիր իլիսինէ,
վէ կէմիտէ իսէ, կէմիսին գարուտա-
նընա, իմզա վէ թէմհիր իթտիրմէկէ,
վէ պուլնարտան հիշ պիրինին իճրաուր-
նա տէսթրէս օլունաճագ իսէ, տէր-
հալ քէյֆիյեթի, մահքէմէ ըէյիսինէ
իսթար իթմէկէ, միւսպաշըրլար մէճ-
պուր տուր:

29. Եիկիրմի պէշինճի, եիկիրմի ալ-
թընճը, եիկիրմի եէտինճի, եիկիրմի

(¹) Սէֆինէ, կէմի:

(²) Էյիմմէ, իմամլար:

սէքիզինճի մատտէլէրին , ահքեամը միւնտէրիճէսինէ թէվֆիզ հարէքէթ օլունամատըղը հալտէ , իրաւ վէ թէս- լիմ օլունան տավէթիյեէ բուսուլասը , քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ տիր :

30. Միւպաշըրըն գուսուրունտան տօլաեր , տավէթիյեէ բուսուլասընըն հիւքմիւնզ գալտըղը թէպէյեիւն ի- տէր իսէ , միւպաշըր , հիւքմիւնզ գա- լան բուսուլա մասրաֆընըն թազմինի- նէ մէճպուր օլուր , վէ իճապընա կէօ- րէ , մէէմուրիյեէթիյետէն թարտ տա- խի օլունուր :

31. Մէվատտը միւհիմմէ վէ միւս- թաճէլէտէն մատտա խուսուսաթտա իհզար օլունաճազ քիմէսնէսին իգա- մէթկեահը , մահքէմէսին պուլունտու- ղու շէհիր վէ եա գասապա տէրու- նինտէ օլտուղու սուրէթտէ , տավէ- թիյեէ բուսուլասընտա կէօսթէրիլէ- ճէք մէհլ , բուսուլանըն թարիխի թէպ- լիղինտէն իթիպարէն , իւշ կիւնտէն ագալլ օլամազ : Օլ քիմէսնէսին իգա- մէթկեահը զիբր օլունան շէհիր վէ գասապա խարիճինտէ եանի պիր գա- րիյեէտէ , եախօտ տիկէր պիր գազա վէ եա լիվա տախիլինտէ օլտուղու հալտէ , մէսքէնի օլան մահէլլին , իս- պաթըր վիճուտ իտէճէկի մահքէմէեէ գաշ սաաթ մէսաֆէսի վար իսէ , պէ- հէր ալթը սաաթ , պիր կիւն իթիպա- րըյլա , մէհլի մուայեէնէ զամմ օլու- նուր :

32. Անատօլու վէ Բուս-իլի գըթա- լարընըն , քէք իշէրուլէրինտէն , վէ Մըսըր վէ թարապուսու զարպ , վէ Թունուս , վէ Հիճազ , վէ Նէմէն կի- պի , Մէմալիքի մահրուսէսին գըթա- թը պայիտէ վէ սայիրէսինտէն , վէ Մէ- մալիքի մահրուսէեէ հէմճիվար օլան մէմալիքի էճնէպիյեէտէն իհզար օլու- նաճազլարա , իբի այտան տէօրթ ա- եա , վէ հէմհուսուտ օլմաեան մէմա- լիքի էճնէպիյեէտէն կէթիրիլէճէքլէ-

րէ , տէօրթ այտան ալթը աեա գա- տար , վէ Ամէրիգա միսիլլու մէմալի- քի պայիտէտէն կէլէճէքլէրէ , պիր սէ- նէ մէհլ թայեին օլունուր : Մունթա- ղամ վաբօր իշլէմէեէն ատալարտան , վէ մէմալիքի պահրիյեէտէն իհզար օլու- նաճազլարա վիրիլէճէք միւստէթ , ի- ճապընա կէօրէ , մահքէմէ ճանիպլի- տէն թայեին իտիլիր : Տիւէլի էճնէ- պիյեէ մէմալիքինտէն ճէլպ օլունա- ճազլարըն միւստէթի , մուհարէպէ կիպի ահվալը ֆէվգէլատէտէ (¹), թէմ- տիտ (²) օլունուր :

33. Պիր տավա , մէվատտը միւս- թաճէլէտէն օլտուղու հալտէ , միւս- տաինին , իսթիտայի մախսուսու իւ- ղէրինէ , միւստաի ալէյհ տէրհալ , վէ եախօտ իսթիտանըն իրթէսի կիւ- նիւ , մահքէմէեէ ճէլպ օլունապիլիր . վէ մէյտանտա սէնէտաթըր րէսմիյեէ կիպի , տէլայիլի գավիյեէ պուլուն- տուղու թագտիրտէ , միւստաի ա- լէյհէ թէրէթթիւպ իտէճէք զարար ու զիեանըն թազմինի զըմնընտա , միւս- տայիտէն քէֆալէթ վէ եա թէէմի- նաթըր գավիյեէ ալընտըգտան սօնրա , միւճէրըէտ վիգաեայի հուգուգ իշին , միւստաի ալէյհին էմվալը տախի , հաճը իթտիրիլէպիլիր :

34. Օթուզ իւշիւնճիւ մատտէտէ պէեան օլունան ճէլպ վէ իհզար քէյ- ֆիյեէթի , իգամէթկեահը օլմաեպ- տա , մահէլլի ախէրէ ազիմէթ ու զայ- պուպէթի մէհուզ օլան շախս հագ- գընտա , վէ թէլէֆ վէ զիեաի միւհ- թէմէլ վէ գապիլ պուլունան էմվալ ու էշեայի մէնգուլէեէ միւթաալիդ տավալարտա , վէ սայիր էմալի օլան խուսուսաթտա տախի ճարի օլապիլիր ,

(¹) Ֆէլէլապէ , ատէթին խարիճինտէ :

(²) Թէմպէպ , ուղաթմազ :

ՊԱՊԸ ԲԱՊԻ

ՄՈՒՀԱՔԵՄԱԹԱ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԵԼ

ՄԵՀԱԿԻՆԻ ԶԵՂԱԴԵՆԵՐԷ, ԲԱՀԱԿԻՄԱՆԸՆ ԱՆԶԻՆ
ՕԼՄԱՆ, ՎԷ ՈՒՄԱՐՈՒ ՂԱՅԸԼՄԱՆԸՆ ՈՒՐԵԼԻՆ
ԵՃՐԱՆՈՒ ՊԵՏԱՆԸՆԴԱ ՊԵՐ :

35. ՄԵՀԱՐԻՄԻ ՆԻՂԱՄԻՅԵՏԵՏԵ, ՄՈՒՐԱՓԱԹ ԱՆԶՆԵՆ (1) ԻՃՐԱ ՕՂՈՆՈՒՐ. ֆԱԳԱԹ, ԱՆԶՆԻ ԻՃՐԱՍՐՆՈՒԱ ԽԵՃԱԼԵԹ ՎԷ ԵԱ ՄԱՏԳՈՒՐՈՒ (2) ՄՈՒՃԻՊ ՕՂԱՆ ՄԱՎԱԼԱՐ, ՄԱՏԳԵՄԵՆԻՆ ԳԱՐԱՐՈՂՂԱ, ԽԱՓԻԵՆ ԻՃՐԱ ՕՂՈՆԱՊԻԼԻՐ :

36. ԷՄՆԱՅԻ ՄՈՒՀԱՐԵՄԱԹՄԵ, ՄԱՏԳԵՄԵՆԻՆ ՈՒՄՈՒՐՈՒ ՂԱՅԸԼԹԱՍՐ, ԲԵՂԻՍ ՊՈՒՐՈՆԱՆ ՂԱԹՄԱ ՄՈՒՀԱՎԻԼԵՒ ՄԻՐ :

37. ԷՄՆԱՅԻ ՄՈՒՀԱՐԵՄԵՏԵ, ԹԱՐԱՓԵՂՆԱԶՆ ՊԻՐԻ ՍԵՅՂԵՐ ԻՔԵՆ, ՄԻԿԵՐԻ ԱՆԸՆ ՍԵՅՂԻՆԻՒ ԲԵՄԱԶԵՐ, ՎԷ ԵԱԽՈՍ ԻՓԱՄԵՍԻ ԽԻԹԱՄԱՊՈՒՄԱԳՈՒՐՆ ՏԵՐՆ ՈՒ ԹԵՔՂԻՊԵ ԳԱՂԸՂՄԱԳ, ՎԷ ԵԱԽՈՍ ԽԱՍՄԵ ԳԱՐՂՐ, ԷՂՖԱՂՐ ԹԱՏԳԻՐԻՅԵՏ ԽԻԹԻՄԱՂ ԽՂԵՄԵՔ ԿԻՊԻ ՀԱՐԵՔԵԹԵ ՃԻՒՐԱԹ ԽՂԵՐ ԽԱԵ, ԲԵՂԻՍ ԹԱՐԱՓՐՆՈՒՄԱՆ ՄԵՆՆ ՕՂՈՆՈՒՐ :

38. ԽԻԹԻՄԱԻ ՄՈՒՀԱՐԵՄԱԹ ԻՂԻՆ, ԽԱՐԻՃՄԵՆ ՄԱՏԳԵՄԵՆԵ ԿԵԼԵՆԵՐ, ՔԵՄԱՅԻ ԷՄԵՊ ՎԷ ՍԻՒՔԻԼԹ ԻԼՂՐԵ ՄՈՒՐՈՒՊ, ՆԻՂԱՄԸՆԸՆ ՎԻԳԱՆԵՍԻ ԻՂԻՆ, ԲԵՂԻՍԻՆ ՔԵՄԱՓԵՂԻ ԷՂԻՄԻՐ ՈՒ ԹԵՆՊԻՀԱԹՐՆԱ, ՄԵՐՀԱՂ ԽԻԹԱԹՄԱ ՄԵՃՊՈՒՐ ՄՈՒՐ : ՄԱՄԻՆՄԵՆ (3) ՀԵՐ ՔԻՄ ՕՂՈՒՐ ԽԱԵ ՕՂՄՈՆ, ԲԵՂԻՍԻՆ ԷՄԻ ՈՒ ԹԵՆՊԻՅԻՆԵՆ ԽԻԹԱԹ ԽԻԹՄԵՂ, ՎԷ ԵԱԽՈՍ ԹԱՐԱՓԵՂՆԻՆ ԻՓԱՄԵԼԵՐԻ, ՎԷ ԲԵՂԻՍ ՎԷ ԱՊԱՆՈՒՆ ՔԵԼԱՄԸ, ՎԷ ՄԱՏԳԵՄԵՆԻՆ ՀԻՒՐՄՈՒ ԳԱՐԱՐՈՂ ՀԱԳՂՆՈՒԱ ԹԱՏԱՆ (4) ՎԷ ԵԱ ԹԱԳՊԻՀԻ (5) ՄԻԼԹԵՂԱՄԻՆ ՊԻՐ ԿԻՆԱ ԽՂԱՐԵԹ ՎԷ ՀԱՎԱՐԵԹ ԽԱԵՐ, ՎԷ ԵԱԽՈՍ ՀԵՐ ՆԱՍՐԸՊ ՕՂՈՒՐ ԽԱԵ, ԳԱՂԸՂ ՎԷ ԿԻՐԻՓԻՐ ՕՂՈՆԱՐԱԳ, ՄԱՏԳԵՄԵՆԻՆ ԳԱՐԱՐՆԱՄԵՍԻՅԵ, ԹԵՎԳՐՖԻՍԱՆԵՆԵՆ ԽՐԱՂ ՕՂՈՆՈՒՐ, ՎԷ ԵԻԿԻՐՄԻ ՄԵՐԹ ԱՊԱԹ ԳԱՐՖՐՆՈՒԱ ՊԻՂ ԽԱԹԻՆՈՒՐՈՒՐ, ԹԵՕՏԻՄԵԹԻՆԻ ԽԱՊԱԹ ԽԱԵՐ ՄՈՒՐԵԹԼԵ, ՄԵՃՄՈՒՐՈՒ ՃԱՆԻՊԻՆՄԵՆ ԵԱՐՐԵԼԱՃԱԳ ԹԱԳՐԻՐ ԻԼՂԵՐԻՆԵ, ԵԻԿԻՐՄԻ ՄԵՐԹ ԱՊԱԹՄԱՆ ՊԻՐ ՀԱՓԹԱԵԱ ԳԱՄԱՐ, ՀԱՊԱ իՂԳԱ ԽԵՆ, ՄԻՒՃԱՂԱԹ ՕՂՈՆՄԱՐՆԱ, ՄԱՏԳԵՄԵՆ ԹԱՐԱՓՐՆՈՒՄԱՆ ՀԻՒՐՄՈՒՐՈՒՐ : ՄԻԼԹՄԵՃՀԻՄ, ՄԵՐԱԳԱՊ, ԱԽՂ ՈՒ ԿԻՐԻՓԻՐ ՕՂՈՆԱՄԱՄՈՂՐ ՀԱՂԵՏ ՄԱԽԻ, ԱՆԵՂԻՆԵՆ ՍԱՂԻՓ ԻԼՂՂԻՔՐ ՃԵՂԱ ՂՐԵԱՊԵՆ ՀԻՒՐՄՈՒՐՈՒՊ, ՓԱԳԱԹ, ՊՈՒ ՊԱՊԱՄԵՆ ԵԱՐՐԵԼԱՃԱԳ ԽԼԱՄԸՆ, ՔԵՆՄԻՍԻՆԵ ՎԷ ԵԱ ԻԳԱՄԵԹԿԵԱՆՆԱ, ԹԵՊԻՂԻ ԹԱՐԻՍԻՆՄԵՆ ՕՆ ԿԻՆ ՄԻՐՈՒՐԻՆԵ ԳԱՄԱՐ, ՀԱՊԱ ՕՂՈՆՄԱԳ ԽԼՂԵՆ, ՔԵՆՄԻՍԻՆՄԵՆ ԿԵԼԻՐ ԽԱԵ, ՕՂ ՀԱՂԵՏ, ՄԵՓԻ ՄԱՎԱԵԱ ՀԱԳՂՐ ՕՂՈՒՐ : ՄԻԼԹՄԵՃՀԻՄԻՆ ԹԵՕՏԻՄԵԹԻ, ՃԵՂԱ ԳԱՆՈՒՆՈՒՄԱՄԵՍԻ ՄՈՒՃԻՊԻՆՃԵ, ՄԵՂՐԻՒՐ ՃԵՂԱՄԱՆ, ԷՂԵՄԻ (6) ՄԻՒՃԱՂԱԹՐ ՄԻՒՄԱՐՈՒՐ :

ԲԵՔԵԹ ԽԱԵՐ, ՎԷ ԵԱԽՈՍ ՀԵՐ ՆԱՍՐԸՊԱՐ, ԿԻՐԻՒՐԼՈՒ ՎՈՂՈՒՆԵ ՍԵՊԵՊ ՕՂՈՒՐ ԽԱԵ, ԳԱՂԸՂ ԿԻԹՄԵՍԻՆԵ ԷՄԻ ՕՂՈՆԱՐԱԳ, ԽՆՂՐԵԱՄ (7) ԽԻԹՄԵՍԻԿԻ ՀԱՂԵՏ, ՄԵՐԱԳԱՊ ԱԽՂ ՈՒ ԿԻՐԻՓԻՐ ՕՂՈՆԱՐԱԳ ՄԱՏԳԵՄԵՆԵՆ ԹԱՐՄ ԽԻՂԻՐ :

39. ԿԻՐԻՒՐԼՈՒԵՆ ՍԵՊԵՊ ՕՂԱՆ ՔԻՄԵՆԵ, ՄԱՏԳԵՄԵՆ ԵՃՄՈՒՐԻՆ ՎԷ ԽԱՄԵՊՄԵՍԻՆ ՕՂՈՒՐՈՒ ՀԱՂԵՏ, ՕԹՈՒՂ ՍԵՔԻՂԻՆՃԻ ՄԱՄԵՏԵՄԵ ՊԵՆԱՆ ՕՂՈՆԱՆ ՄՈՒԱՄԵԼԵՄԵՆ ՊԱՂԳԱ, ՊԻՐ ԱՂՐԳ ՄԱՄԱՂՐ ԳԱԹ ՕՂՈՆՈՒՐ :

40. ԱՊԱՆՈՒՆ ՎԷ ՍԱՂԻՐ ՄԵՃՄՈՒՐԻՆԻ ՄԱՏԳԵՄԵՆԻՆ ԻՃՐԱՅԻ ՄԵՃՄՈՒՐԻՅԵԹԼԵՐԻ ԷՄՆԱՍՐՆՈՒԱ, ՆԱՄՈՒՄՈՒՄԱ ԹՕՂՈՆՈՒՄԱԳ, ՎԷ ԵԱ ՊՈՒՆՂԱՐՐ ԽԱՊԵՆ (7) ԽԻԹՄԵՔ ՄԻՍԻՂՈՒ ՀԱՐԵՔԵԹԵ ՃԵՄԱՐԵԹ ԽԱՆԵՆԵՐ, ԲԵՂԻՍԻՆ ԷՄԻՂԵՆ, ՄԵՐՀԱՂ ԱԽՂ ՈՒ ԿԻՐԻՓԻՐ ՕՂՈՆԱՐԱԳ, ՄԱՏԳԵՄԵՆԻՆ ԳԱՐԱՐՆԱՄԵՍԻՅԵ, ԹԵՎԳՐՖԻՍԱՆԵՆԵՆ ԽՐԱՂ ՕՂՈՆՈՒՐ, ՎԷ ԵԻԿԻՐՄԻ ՄԵՐԹ ԱՊԱԹ ԳԱՐՖՐՆՈՒԱ ՊԻՂ ԽԱԹԻՆՈՒՐՈՒՐ, ԹԵՕՏԻՄԵԹԻՆԻ ԽԱՊԱԹ ԽԱԵՐ ՄՈՒՐԵԹԼԵ, ՄԵՃՄՈՒՐՈՒ ՃԱՆԻՊԻՆՄԵՆ ԵԱՐՐԵԼԱՃԱԳ ԹԱԳՐԻՐ ԽԼՂԵՐԻՆԵ, ԵԻԿԻՐՄԻ ՄԵՐԹ ԱՊԱԹՄԱՆ ՊԻՐ ՀԱՓԹԱԵԱ ԳԱՄԱՐ, ՀԱՊԱ իՂԳԱ ԽԵՆ, ՄԻՒՃԱՂԱԹ ՕՂՈՆՄԱՐՆԱ, ՄԱՏԳԵՄԵՆ ԹԱՐԱՓՐՆՈՒՄԱՆ ՀԻՒՐՄՈՒՐՈՒՐ : ՄԻԼԹՄԵՃՀԻՄ, ՄԵՐԱԳԱՊ, ԱԽՂ ՈՒ ԿԻՐԻՓԻՐ ՕՂՈՆԱՄԱՄՈՂՐ ՀԱՂԵՏ ՄԱԽԻ, ԱՆԵՂԻՆԵՆ ՍԱՂԻՓ ԻԼՂՂԻՔՐ ՃԵՂԱ ՂՐԵԱՊԵՆ ՀԻՒՐՄՈՒՐՈՒՊ, ՓԱԳԱԹ, ՊՈՒ ՊԱՊԱՄԵՆ ԵԱՐՐԵԼԱՃԱԳ ԽԼԱՄԸՆ, ՔԵՆՄԻՍԻՆԵ ՎԷ ԵԱ ԻԳԱՄԵԹԿԵԱՆՆԱ, ԹԵՊԻՂԻ ԹԱՐԻՍԻՆՄԵՆ ՕՆ ԿԻՆ ՄԻՐՈՒՐԻՆԵ ԳԱՄԱՐ, ՀԱՊԱ ՕՂՈՆՄԱԳ ԽԼՂԵՆ, ՔԵՆՄԻՍԻՆՄԵՆ ԿԵԼԻՐ ԽԱԵ, ՕՂ ՀԱՂԵՏ, ՄԵՓԻ ՄԱՎԱԵԱ ՀԱԳՂՐ ՕՂՈՒՐ : ՄԻԼԹՄԵՃՀԻՄԻՆ ԹԵՕՏԻՄԵԹԻ, ՃԵՂԱ ԳԱՆՈՒՆՈՒՄԱՄԵՍԻ ՄՈՒՃԻՊԻՆՃԵ, ՄԵՂՐԻՒՐ ՃԵՂԱՄԱՆ, ԷՂԵՄԻ (8) ՄԻՒՃԱՂԱԹՐ ՄԻՒՄԱՐՈՒՐ :

(1) ԱՆԶՆԵՆ, ՀԵՐ ՔԵՄ ՀՈՂՈՒՐՈՆՈՒՄԱ :

(2) ՄԱՏԳՈՒՐ, ԳԱՐԱՐ :

(3) ՄԱՄԻՆ, ՍԱՄԻՂԵՐ, ՄԻՅՆԵՂԻՆԵՐ, ՄԻՅՆԵՂԻՆԵՐ :

(4) ԹԱՊԻՆ, ՊԵՏԱՆԸՆԴԱ :

(5) ԹԱՊԻՆ, ԱՆԵՂԱՄԱՄԱԳ :

(6) ԽՆՂՐԵԱՄ, ԽԻԹԱԹ :

(7) ԽԱՊԵՆ, ԳՐՈՂՈՒԹՄԱԳ :

(8) ԷՂԵՄԻ, ՃՕՂ ՂԵՄԻՄԱ :

թէլզիմ կէօրիւիւր իսէ , օլ հալտէ , գանուու մէգըիւր ահքեամընա թաթ- պիգան , մուհաքէմէ , վէ թէէտիպի իճրա օլունմագ իւզըէ , քէյֆիյեթ , իճապ իտէն մահքէմէյի ճէզալիյեթէ հալալէ օլունուր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Թաթէյի ճանգիւղէ կէլէլէրէ , վէ հալ-
նէն սաթիւնէ բաշէլէն պէտանընա րը :

41. Միւտտաի վէ միւտտաի ալէյհ- տէն հէր պիրի , մահքէմէնէ պիզգաթ կէլմէկէ , վէ եախօտ պիր մահքէմէ- տէն , վէ եա պիր մահքէմէ տաալի գալէմինտէն մուսատուագ վէքեալէթ- նամէ իթասըլա , վէքիլ կէճուտէմէկէ , վէ եախօտ վէքիլ իտէճէկի . քիմէնէ իլէ պիրիքտէ կէլիպ , վէքեալէթիւնի թէսճիլ⁽¹⁾ իթտիրմէկէ մէճպուր տուր :

42. Պիր մահքէմէտէ , մուհաքէմէ- եէ թէվքիլ⁽²⁾ օլունան . քիմէնէնէն վէ- քեալէթի , օլ մահքէմէնէն նիհայէթ⁽³⁾ գարարընըն թէֆհիմինէ գատար միւ- թէպէր օլուպ , իթիրազ ալէլ հիւքմ , վէ իսթինաֆ , վէ իատէյի մուհաքէմէ , վէ թէմեիզ իսթիտալարընա տախի վէքիլ օլուդու , վէ եախօտ տալանըն սօն տէրէճէեթ գատար մուհաքէմէսի- նէ մէէզուն պուլունտուդու , վէ եա- խօտ հէր վէճհլէ վէքիլ միւֆէվվէզ⁽⁴⁾ վէ մուրախիաս իտուկի , վէքեա- լէթնամէսինտէ միւսարրահ⁽⁵⁾ օլմա- տըգճա , մուհաքէմաթըն հէր պիր տէ- րէճէսինտէ գապուլ օլունամալ :

43. Մէհաքիմի նիզամիյեթ մէէմուր- լարընտան հիլ պիրիսի , պիր մահքէ- մէտէ տալա վէքեալէթինտէ պուլու- նամալ . անճագ , քէնտի տալասը ի- չին պիզգաթ մուհաքէմէնէ սէլահիյ- եթի օլուդու կիպի , զէվճէսինէ , վէ

քէնտիսինէն վէ զէվճէսինէն ապա ու էճտատ , վէ էվլատ ու ահֆատընա , վէքեալէթ իտէպիլիլ . վէ վասի իսէ , պիլվիտանէ , վէ միւթէվէլիլ իսէ , պիթ թէվիլիէ մուհաքէմէ օլապիլիլ :

44. Եէվմի մուայեէնտէ , մահքէմէ- եէ կէլէճէք աահապը տաալի , «էլագ- տէմֆի էլ ագտէմ» գաիտէսինէ թէվ- ֆիգան , միւհզիր վասըթասըլա , մահ- քէմէ օտատընա ճէլալ , վէ , ասըլ , վէ եախօտ վէքիլ օլուդուլարը պիթ թահ- գըզ , վէքիլ օլանլարըն վէքեալէթ սէ- նտի ախզ ու հըֆզ , վէ եախօտ չի- ֆահէն թէվքիլ օլունուր իսէ , քէյ- ֆիլիյեթ , թէվքիլ իսթիտանըն զիլի- նէ գայա իլէ , միւվէք.քիլէ⁽⁶⁾ իմզա իթտիրիլտիքտէն սօնրա , զապթ քեա- թիպի մարիֆէթիլլէ , էվվէլա միւտ- տաինին , վէ պատէհու միւտտաի ա- լէյհին արզուհալ վէ լայիհա , վէ էվ- րագը սայիրէլէրի գրաաթ օլունտուդ- տան սօնրա , քէզալիլ , իպթիտա միւտ- տաի , վէ պատէհու միւտտաի ալէյհին իֆատաթը իսթիմա օլունուր :

45. Կէրէք միւտտաի , կէրէք միւտ- տաի ալէյհին չախսը , մահքէմէճէ մէճհուլ պուլունտուդու , վէ իզամէ օլունան տալա , քէնտի տալալարը օլ- տուդունա տէլալէթ իտէր եէալէրինտէ էվրագը միւթէպէրէ պուլունմատըլը թագտիրտէ , չախսլարըն , վէ իամ- ու շէօհրէթլէրիլլէ սանաթ ու մահէլի իզամէթլէրինի մուարիֆ⁽⁷⁾ , մահէլ- լէլէրի մրիթարընտան , վէ եախօտ թապի օլուդուլարը էսնաֆ . քէթիւ- տատընտան , վէ եա ամիր վէ զապիթ- լէրինտէն , պիր գըլթա իլմ ու խապէր կէթիլիլմէսի լազըմ տըր :

46. Էսնայի մուհաքէմէտէ , թարա- ֆէյտէն պիրի , սատէտին⁽⁸⁾ խարի- ճինէ չըգար , եախօտ մահքէմէճէ օ- լունան սիւալէ ճէվապ վիրմէզ իսէ ,

(1) Թէսճիլ , աիճիլ տէֆթէրինէ եազտըրմալ :
(2) Թէվէլ , վէքիլ թայեին իթմէք :
(3) Նէհմէլ , սօն :
(4) Մէֆէվէլ , իհալէ օլունմուլ :

(5) Մէսարրահ , պէեան իտիմիլ :
(6) Մէվէտէլ , վէքիլ իտէն աաամ :
(7) Մուարիֆ , պէլիլ իտիճի :
(8) Սաթիլ , եօլ , հուտուտ :

պիրինճի վէ իրինճի տէֆա իսթար օլունարադ, իսթիսալ⁽¹⁾ իթմէղ իսէ, մուճալէպէտէն⁽²⁾ իսթինս⁽³⁾ իթմիշատտ օլունուր :

47. Էմրի մուհաքէմէնին խտարէսի, լէյիսէ այիտ օլտուղունտան, միւտաֆաա էմնատընտա, աաղատան հիշ պիրի, միւտտաի վէ եա միւտտաի ալէյհ իլէ միւքեալէմէ իտէմէեէճէկի կիպի, միւղաքէրէ վադթի կէլմէմիշ իքէն, օլ տալա ալէյհինէ, վէ եա լէհինէ պիր կիւնա լէյ ու էֆքեար պէեան իթմէքտէն, վէ եախօտ թարաֆէյնտէն պիրի իլէ միւղահաաաեա կիրիշիպ, վադը օլան իտտաա, վէ եա տէֆի թէէյեիտ, վէ եախօտ ճէրհ իտէր էսպապը տէլայիլ սէրտ իթմէքտէն իճթինսապ իտէճէք տիր :

Շու գատար քի, միւտտաի վէ միւտտաի ալէյհտէն պիր կիւնա սիւալ վէ իսթիզահ⁽⁴⁾ օլտուղու թաղտիրտէ, թարաֆէյն իֆատաթընը իքմալ իյլէտիքտէն սօնրա, լէյիստէն պատէլ իսթիզան⁽⁵⁾ սիւալ վէ իսթիզահ իտէր :

48. Պիր մահքէմէեէ, զաթը մասլահաթճա, վաղայիֆինտէն օլմահան պիր տալա արդ օլունտուղու թաղտիրտէ, թարաֆէյնտէն պիր կիւնա թալէպ վէ իթիրաղ վադը օլմամըշ, վէ լույեէթինէ միւղաշէրէթ գըլընմըշ օլաա պիլէ, մահքէմէ օլ տալաէր լէտտ իթմէկէ մէճպուր տուր : Պիւնաէն ալէյհ, թաղաֆէյնին արղուհալ վէ էլրադը գրաաթ օլունտուղուտան սօնրա, տալանըն լույեէթինէ մահքէմէնին սաղահիյեէթի օլմատըղը անլաշըրը իսէ, պիլ միւղաքէրէ, վիրիլէճէք գարար, թարաֆէյնէ թէֆհիմ⁽⁶⁾ օլունարադ, մուրաֆաատան սարֆը նաղար օլունուր. օլունմահըպ տա, օլ տալաեը լույեէթ իթտիկի թաղտիրտէ, օլ հիւքմիւ հալի օլան իլամ, ֆէսիս եա նաղղ օլունուր :

(1) Իսթիսալ, մուվաֆադաթ իթմէք :

(2) Միւճալէպէ, ճէվապ վիւմէք :

(3) Իսթինս, չէքինմէք :

49. Էսպապը գանունիյեէտէն տօլաեը, պիր տալանըն պիր մահքէմէտէն տիկէր մահքէմէեէ նաղղ ու հաւալէսի, թարաֆէյնտէն պիրի, պուհու, մուհաքէմէեէ կիրիշիլմէզտէն էվվէլ իսթիտա իթմէտիքճէ, ճայիղ օլմաղ :

50. Մահքէմէ, թարաֆէյնտէն պիրինին, իտտաա վէ իֆատէսինի միւղահէմ⁽⁶⁾ վէ եա գարըշը կէօրիւր իսէ, չիֆահէն վէ եախօտ թահրիքէն, քէնտիսինտէն թաֆալթաթ վէ իյղահաթըլաղըմէեի թալէպ իտէր :

51. Վէքիլէրի օլտուղու հալաէ, իւճապ իտէր, վէ մահքէմէճէ գարար վիրիլը իսէ, իֆատաթը իսթիմա օլունմաղ իւզըէ, միւտտաի վէ եա միւտտաի ալէյհ, պիլ զաթ մահքէմէեէճէլպ օլունապիլիւր. ֆաղաթ, կէլմէսինէ պիր մանիի շէրիի օլտուղու թաղտիրտէ, խանէսինէ կիտիպ թաղրիլինի ալմաղ իչին, մահքէմէ աաղաաընտան պիրի մէէմուր գըլընըր, մէէմուրու միւմաիլէյհ, մահքէմէ քեաթիպլէրինտէն պիրի իլէ, իքի միւթէպէր շահիտի պիլ իսթիսհապ, թաղրիլի ալընաճաղ շախսըն իֆատաթընը թահրիլ, վէ շահիպլէրէ տախի իսղա վէ թէմհիլ իթտիրիլ :

52. Մուրաֆաանըն իլք մէճլ սինտէ, նէթիճէյի հիւքմ լահիգ օլմատըղը, վէ միւտտաի ալէյհին իղամէթկեահ օլմատըղը հալաէ, պիր իղամէթկեահ թայեինի իլէ, մահքէմէնին զապթ տէֆթէրինէ գայտ վէ իշարէթ իթտիրմէկէ մէճպուր տուր : Իղամէթկեահ թայեինինտէն իսթինքեաֆ իթտիկի, վէ ֆիրարը մէլուզ պուլունտուղու թաղտիրտէ, միւտտալինին թալէպի իլէ, մահքէմէ թարաֆընտան հէր նէ վաղըթ, մահքէմէեէ տալէթ օլունուր իսէ, թէպիմ իթմէք իւզըէ, քէնտիսինտէն նէֆսինէ քէֆիլ թալէպ

(4) Իսթիզահ, իյղահաթ իսթմէք :

(5) Իսթիզան, լուխաթ իսթմէք :

(6) Միւղահէմ, գարար, իյի աղաշըլմաղ :

օլունուր . շահէտ քէֆիլ իթատընտան տախի իմթինա իտէր իսէ , օլ հալտէ թէվզըֆ օլունարագ , ֆէրտապը կիւնիւ էվվէլպէ էվվէլ օլ տալա ըույնէթ օլունուր :

Յ3. Էմնայի մուխասէմէտէ , թարաֆէյնտէն պիրի վէֆաթ իյլէտիքտէ , վուգուի վէֆաթը , վէրէսէսի թարաֆընտան մահքէմէտէ , վէ մահքէմէ ճանիպինտէն տախի տիկէր թարաֆա թէպլիղ օլունաճագ տըր : Վէ պուհալտէ , մուհաքէմէյի վագըանըն իթմամը ըույնէթի զըմնընտա , տիկէր թարաֆ տախի , միւճէտտէտէն արզուհալ թագտիմիյլէ , միւթէվէֆանըն վէրէսէսինի ճէլպ վէ իհզար իթտիրմէկէ մէճպուր օլուպ , իթտիրմէտիկի թագտիրտէ , քէնտիսինէ վէֆաթ խուսուսունուն թէպլիղինտէն սօնրա , մուհաքէմէտէ տայիր հէր նէ եաբըրըր , վէ նէտէ գարար վիրիլիւր իսէ , քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ ատա օլունուր : Մուհաքէմէյի վագըանըն իթմամը ըույնէթի զըմնընտա ճէլպ վէ իհզար օլունան վէրէսէ , միւտտէթի մուայնէնէ զարֆընտա , մահքէմէտէ կէլմէտիկի հալտէ , միւթէվէֆանըն հիյնի հաեաթընտա վուգու պուրմուշ օլան մուհաքէմաթ , ուսուլի իւզրէ , զրեապէն ֆապ ու իթմամ օլունուր :

Յ4. Տալա վէ տէֆի տալանըն իսպաթը , վէ թահիլֆ ⁽¹⁾ խուսուսըրընտա , ահքեամը Ատլիյնէնին Պէյնիւնաթ քիթապընտա մուհարրէր ահքեամը մախսուսէտէ թէվֆիգ հարէքէթ օլունուր . վէ իսպաթը միւտտաա զըմնընտա պիր մէհլ թալէպ օլունուրգտա , իճապը հալ վէ մասլահաթա կէօրէ , միւնասիպ պիր միւտտէթ թայնէին գըրընըր :

Յ5. Պիր տալանա միւթէալլիգ տէվայիրի ըէսմիյնէտէ , էվրագ վէ եա գուեուտ պուլունուր , վէ օնլարա միւ-

րաճաաթա լիւզում կէօրիւնիւր իսէ , պուլարը իսթիհաալ վէ իպրագ իթմէք իւզրէ , սահիպ տալանա , պիր մէհլի միւնասիպ վիրիլիւր . վէ սահիպ տալանըն , իսթիհաալընա միւգթէտիր օլունաեաճաղը գուեուտ վէ էվրագ , մահքէմէ ճանիպինտէն պիր միւզաքէրէ թանգիմիյլէ , ճէլպ օլունուր :

Յ6. Իսպաթը միւտտաա ⁽²⁾ զըմնընտա իպրագ օլունան էվրագ , տիկէր թարաֆտան դապուլ օլունմագ վէ եա ինքեար օլունուր իսէ , քիթապը Իգրարըն պապըր ըալիինտէ , վէ քիթապը Պէյնիւնաթըն պապըր սանիսինտէ միւնտէրիւճ օլան ահքեամա թէվֆիգ մուամէլէ օլունուր . անճագ , իպրագ օլունան սէնէտին սախթ էլիկի իտտաա իլէ , սախթէքեարլըգ մատտէսինին թէտգըղը թալէպ օլունուր , վէ օլ պապտէ , տէլայիլ վէ էմարաթըր գալիյնէ կէօրիւնիւր իսէ , սէնէտին սախթէ օլտուղունու իտտաա իտէն քիմէսնէ , միւտտաապընը իսպաթ իտէմէտիկի հալտէ , խասմինին զարար ու զիւեանընը թէէտիյնէ իտէճէկինէ , քէնտիսինտէն քէֆիլ ալընարագ , իչպու սախթէքեարլըգ տալանընըն թէտգըրգ վէ ըույնէթի , պիտ օլտուղու մահքէմէտէ հալալէ , վէ պունուն հալ ու հաամինէ ⁽³⁾ գատար , ապը տալանըն ըույնէթի թէէսիր գըրընըր . շու գատար քի , սախթէլիկի իտտաա օլունան էվրագ , տալանըն միւթէղամին ⁽⁴⁾ օլտուղու պիր գալ մատտէտէն պիր իքիսինէ միւթաալլիգ պուլունտուղու հալտէ , պունուն իչին տիկէրլէրի թէէսիր իտլմէտէրէք , ըույնէթ վէ հիւքմ օլունուր :

Յ7. Պիր տալանըն ըույնէթի էսնատա , իպրագ օլունան էվրագ վէ սէնէտաթըր ըէսմիյնէտէն պիր մէէմուրուն վէ եա պիր մէվզըր ըէսմինին սուի մուամէլէսի անլաչըրըր իսէ , մահքէմէ

(¹) Թահիլֆ , եէմին վիրմէք :

(²) Միւտտաա , տալա :

(³) Հաւա , քէսմէք վիրմէք :

(⁴) Միւթէղամին , հալի վէ միւշթէմիլ օլան :

տէրհալ պա միւզաքէրէ մէրճախնէ պէ-
հան ու իխթարը քէյֆիէէթէ մէճպուր
տուր :

58. Պիր տավանն ըույեթի էանա-
սընտա , միւտտաի վէ եա միւտտաի
ալէյհտէն պիրի թարաֆընտան տէրմի-
եան օլունան տավայի հատիսէ , տա-
վայի տալիյէէնին էանայի ըույեթիինտէ
ֆապ օլունապիրի . միւճէտտէտէն ար-
զուհալ վիրմէք , վէ տիկէր թարաֆա
թէպլիզ օլունամագ կիպի թէքէլիւֆէ
հաճաթ եօգ տուր :

59. Բույեթի մուհասէպէ , վէ մու-
այեէնէյի տէֆաթիր (¹) վէ էվրագա
միւհթաճ , վէ եախօտ միւշքիլ վէ տօ-
լաշըգ պիր տավա օլտուղու , վէ լիւ-
զում կէօրիւլտիւկիւ հալտէ , օլ տա-
վաեը էթրաֆըյլա թահգըգ ու թէֆ-
թիշ իթտիքտէն սօնրա , միւմքին օ-
լուր իսէ թարաֆէյնի սուլհ իթմէք ,
վէ օլամազ իսէ , թէտգըգաթը վա-
գըա , վէ ըէյ վէ միւթալաալարընը
միւպէյեին թագրիր վիրմէք իւզըն ,
թարաֆէյնտէն միւնթէխապ , պիրէր
վէ եա իքիշէր միւմէյեիզտէն իպարէթ
պիր էնճիւմէն թէշքիլ օլունուր . վէ
իշպու միւմէյեիզլէրին ինթիխապըն-
տան , աահապը տավա իսթինքեաֆ ի-
տէր իսէ , մահքէմէճէ ինթիխապ վէ
թայեին գըլընըր . քէզալիք , միւշէվ-
վէշ վէ բիւրիւզլիւ պիր տավանն
թէսհիլի (²) ըույեթի իշին , թարաֆէյ-
նին իֆատաթը վագըալարը , վէ իպ-
րազ իտէճէքլէրի էվրագ մաէլլէրի իւ-
գէրինէ , իիւլաաայի տավաեը , վէ հալլ
օլունաճագ ճիհէթլէրին միւպէյեին
պիր գըլթա թագրիր թանգիւմ վէ ի-
թա իյլէմէք իւզըն , մահքէմէ օլ տա-
վաեը , քէնտի աազասընտան , պիրինէ
հավալէ իտէպիրի :

Կէրէք միւմէյեիզլէր թարաֆընտան
վիրիլէճէք պիր գըլթա , վէ եախօտ
եէկտիկէրէ մուխալիֆ օլարագ . իքի

գըլթա թագրիրէր , վէ կէրէք ա-
զանն թանգիւմ իտէճէկի թագրիր ,
հէր հալտէ թարաֆէյն հուզուրուն-
տա գըաաթ , վէ պու պապտէ պիր
կիւնա իֆատէ վէ իթիրազլարը վար
իսէ , իսթիմա վէ թէտգըգ օլունաուգ-
տան սօնրա , իճապը վէճհլէ , ֆապը
տավա օլունուր :

60. Մէճէլլէյի Ահքեամը Ատլիյէ-
նին պին սէքիզ եիւզ եիկիրմի ալթըն-
ճը մատտէսինտէ մուհարրէր օլտու-
ղու իւզըն , թարաֆէյնին սուլհա բազ-
պէթլէրի , մէմուլ օլան , վէ եախօտ
մուհաքքէմ եանի հաքէմէր մարիֆէ-
թիյլէ ըույեթի գապիլ վէ միւնաշիպ
կէօրիւլէն մուխասէմէլէրտէ , մուսլիհ
վէ եա մուհաքքէմ թայեինի խուսուս-
լարը թարաֆէյնէ թապիյէն վէ իս-
թար օլունարագ , մուվաֆագաթ իթ-
տիքլէրի հալտէ , Ահքեամը Ատլիյէ-
նին քիթապը Սուլհունտա միւնտէրիճ
օլան մէսայիլէ թէվֆիգան սուլհ վէ
եախօտ քիթապը Գաղանն թահքիւմ
ֆապընա թէվֆիգան հիւքմ թայեին
իթտիրիլի . մուվաֆագաթ իթմէտիք-
լէրի թագտիրտէ , մուհաքէմէ ըույ-
եթ վէ իթմամ օլունուր :

61. Սուլհ վուգուլնտէ , սուրէթի
սուլհու միւպէյեին պիր գըլթա սէ-
նէտ թանգիւմ , վէ թարաֆէյնէ իմգա
վէ թախթիւմ (³) իթտիրիլէրէք , իշպու
սէնէտին զիյրի պիթթաստիգ իլամ օ-
լարագ , թարաֆէյնէ վիրիլը :

Մուհաքքէմ թայեինի հալինտէ տա-
խի , թարաֆէյնին , թանգիւմ , վէ իմ-
զա , վէ թախթիւմ իտէճէքլէրի թահ-
քիմնամէ , մահքէմէնին զապթ տէֆ-
թիլինէ գայտ օլունաուգտան սօնրա ,
թէրլինէ գայտ օլունաճագ , վէ
մահքէմէլէր թարաֆընտան , սուրէթի
հիւքմէլէրին միւպէյեին կէլէճէք վա-
րագայի հիւքմիյէն տախի , մահքէմէ-
տէն զիյրի պիթթաստիգ , իլամ օլմագ

(¹) Տէֆաթիր , տէֆթէրլէր :

(²) Թէսհիլ , գօլալաշտըրմագ :

(³) Թախթիւմ , միւհիւրլէմէք , իսթէմ պաս-
մագ :

իւզրէ , թարափէյնէ իթա վէ թէպիղ
օլունաճազ տըր : Թահրէֆնամէտէ հէր
նէ գայա վէ շարթ թահրիր օլունմուշ
խտէ , ծնա ըրահէթ օլունմազ լազըմ
տըր . պինաէն ալէյհ , տավանըն իս-
թինաֆ օլունմամաըն շարթը տախի ,
թահրէֆնամէտէ տէրծ օլունմուշ իտէ ,
մուհաքքէմէլըին վարազայի հիւքմիյ-
նէսի իւզէրինէ , ահատտի⁽¹⁾ թարա-
փէյն , իսթինաֆը տավա իտէմէզ :

62. Էսպապը էրպաայի աթիյեհ-
տէն պիրի մէվճուտ օլուր իտէ , միւտ-
տաի վէ եախօտ միւտտաի ալէյհ ,
մահքէմէ ազասընտան պիրինի բէտտ
իտէպիլիր . եանի , անըն մուհաքքէմէ-
տէ պուլունմամաընը թալէպէ հազդ-
ու սալահիյեթի օլուր . պիրինճիսի , օլ-
աազանըն , տավայի վազըաաա , տող-
բուտան տողբուեա , վէ օախօտ տօ-
լաիւսըյա , մէնֆաաթը մալիյեհսի օլ-
մաը . իրինճիսի , խաամինտէն պիրի-
նին ուսուլ վէ ֆիրուինտէն , եանի ա-
պա ու էճաաա , վէ էպնա ու ահֆա-
տընտան պիրի իլէ , գարնտաշ , վէ ա-
մուճա , վէ տաեը , վէ տամաա , վէ
գաեըն բէտէր , վէ տամատըն պապա-
աը կիպի , իրինճի , վէ իւշիւնճիւ , վէ
տէօրտիւնճիւ տէրէճէեէ գատար գա-
րապէթ⁽²⁾ վէ սըհրիյեթի պուլուն-
մաը . իւշիւնճիւսի , թարափէյնտէն
պիրի իլէ աաալէթի տիւնեթիլիյեհսի
պուլունմաը . տէօրտիւնճիւսի , թա-
րափէյնտէն պիրի իլէ տէրտէսթի մու-
հաքքէմէ պիր տավաը օլտուղու հալ-
տէ , օլ էանաա , տիկէր թարափըն
մուհաքքէմէյի տավասընա , միւպաշ-
րէթ իտիլմիշ օլմաը տըր :

Տավանըն հիւքմիւնէ գատար բէտ-
տի աազա իսթիտաը մազպուլ օլուպ ,
վուգուի անտէ պիթ թէտղըզ , սըհ-
հէթի թէպէյեիւն իլլէտիկի հալտէ ,
օլ աազանըն մուհաքքէմէտէ պուլուն-
մամաընա , վէ սըհհէթի թէպէյեիւն

իլլէմէտիկի թազտիրտէ , միւսթէտի-
տէն⁽³⁾ եիւզ զուրուշտան պէշ եիւզ
զուրուշա գատար , ճէզայի նազտի ա-
լընմաընա գարար վիրիլիր :

63. Էմվալը մանգուլէ վէ դայրի ման-
գուլէ տավալարընտա , միւնազի իւն
ֆիհին . քէշֆ ու մուայեհէնսիլլէ , էհլի
խըպրէ վէ վուգուֆտան մալիւմաթ
ալընմաընա լիւզըմ կէօրիւլիւր , վէ
եախօտ թարափէյնտէն պիրի իսթիտա
իտէր իտէ , օլ վէճլէ , վէ թարափէյն
վէ եախօտ վէքիլէրի հազըր օլտուղ-
լարը հալտէ , քէշֆ ու թահգըզ իլլէ-
մէք իւզրէ , մահքէմէնին պիր գըթա
գարարնամէսիլլէ , աազասընտան պի-
րի նաեիպ թայեիւն օլունուր : Մէզքիւր
գարարնամէտէ , էհլի խըպրէ վէ վու-
գուֆուն քիմէր օլաճաղը , վէ իճրա
օլունաճազ քէշֆ ու թահգըզաթ նէ-
տէն իպարէթ օլտուղու , վէ մահէլլ ,
վէ վազթի իճթիմա քէյֆիյեաթը պիթ
թահրիր , նաեիպէ , վէ պիր գըթա սու-
րէթի թարափէյնէ իթա օլունաճաղը
միսիլլու , մահէլլինտէ քէշֆ ու մուայ-
եհէնէ օլունաճազ ահվալ ու քէյֆիյ-
եաթ , վէ ալընաճազ մալիւմաթ իւզէ-
րինէ , նայեիպ թարափընտան , տէր-
հալ պիր գըթա թազրիր թանգիւմ⁽⁴⁾ ,
վէ քէնտիսի իլէ էհլի խըպրէ վէ վու-
գուֆ ճանիպինտէն , իմպա վէ թախ-
թիմ օլունարազ , պիր գըթա սուրէ-
թի թարափէյնէ վիրիլտիքտէն սօնրա ,
մահքէմէեէ իթա օլունաճազ , վէ ա-
նըն իւզէրինէ թարափէյն մահքէմէեէ
ճէլպ , վէ մուհաքքէմէլէրի իքմալ օլու-
նաճազ տըր : Էհլի խըպրէ վէ վու-
գուֆուն , մահքէմէճէ գաթ օլունա-
ճազ իւճրէթ վէ եախօտ եէվմիյեհսի
իլլէ , աազանըն մէսարիֆի զարուրիյ-
եհսի , հազգսըզ չըգան թարաֆա ըիւ-
ճու իթմէք իւզրէ , էվվէլ էմիրտէ քէշ-
ֆի թալէպ իտէնտէն ալընաճազ տըր :

64. Գանուէնէն վէ նիզամէն մէմու ,

(1) Ահապի թարափէյն , թարափէյն ռէն պիրի :

(2) Գարապէն , եազընըզ , ազըապալըզ :

(3) Մէնէլէտի , իսթիտա իտէն :

(4) Թանգիւմ , թէրթիպ իթմէք , եաքմազ :

վէ ատապը ումումիյեհէե մուղայիր, վէ ասայիշի ումումիյեհի մուխիլլ օլմա-
եան, վէ շէրայիթի գանունիյեհէ վէ
նիզամիյեհէե մուվաֆրդ օլան մուգա-
վէլէ սէնէտլէրինին ահքեամը մէրի վէ
միւթէպէր ատտ օլունուր. ֆագաթ,
պու միսիլլու մուգավէլաթ, եպընըզ
ագտը իմզա իտէնլէր հագգընտա միւ-
թէպէր օլուպ, իմզասը օլմաեանլարա
շիւմուլի օլամաղ: Վէ անիւրին հուգուգ
վէ մէնաֆիինէ թէճավուզ իթմէզ:

65. Էմնայի մուհաքէմէտէ, զապթ
քեաթիպլէրի, մահքէմէ ըշիսիյէ ա-
ազայի մէվճուտէնին էսամիսինի, վէ
թէրճիւման վար իսէ անըն տախի իս-
մինի, վէ թարաֆէյսին, վէ շուհուտ
իգամէ օլունմուշ իսէ, անլէրին տախի
իսմ ու շէօհրէթ վէ թապիլիյեթլէրի
իլէ իֆատէլէրինի, վէ թարաֆէյստէն
իպրազ օլունան էվրագ վէ սէնէտա-
թըն իճապընա կէօրէ այեինլէրինի,
եախօտ խիւլասալարընը, վէ տավաեա
թէալիւզ իտէն ահվալըն թարիսի վու-
գուի, վէ մահքէմէճէ ճէրէեան իտէն
թէտոգըգաթ վէ միւզաքէրաթ, վէ վի-
րիլէն հիւքմ ու գարարը, պիր վա-
րագայի մախսուսէ իւզէրինէ զապթ ու
թէրգըիմ իտէրլէր:

Իշպու զապթ վարագասը, նիհա-
եթ իւշ կիւն զարֆընտա, ըշիս վէ
աազայի մէվճուտէ հուգուրունտա լէ-
տէլ գրաէ⁽¹⁾, ճէրէեանը մատտէեհէ
մուվաֆրդ օլտուղու թաստիգ օլուն-
տուգտան սօնրա, պիթթէպէիզ⁽²⁾,
ղիյըի, ըշիս վէ աազայի մէվճուտէ
վէ զապթ քեաթիպի թարաֆընտան
իմզա օլունուր:

Պիր տավանըն մուհաքէմէսի, պիր
կիւնտէ խիթամ պուլմաեըպ, վագթը
պիւեհէ, վէ եախօտ պաղը թէտոգըգա-
թա, վէ իսթիլամ վէ իսթիշարա թէ-
ալլիւզ օլունտուղու հալտէ, մուախ-
խարէն ճէրէեան իտէճէք մուամէլաթ,
վէ լահիզ օլաճագ գարարըլար տախի,

մինլալի մէշուհ իւզրէ, միւթէսէլի-
լէն զապթ վէ թահրիր, վէ իլամըն
թէսպիտ վէ թանգիմինէ էսաս իթթի-
խազ գըլընըր:

Զապթ վարագալարընըն քեաֆֆէ-
սի, նիւմէրօլու պիր վարագայի մախ-
սուսէտէ, պիր սիեագտա, վէ տէֆ-
թէր թուլթուլաճագ սուրէթտէ իս-
թիմալ օլունարագ, ալթը այտա պիր
քէրրէ ճիլտլէթտիրիլպ, զապթ ճէ-
րիտէսի իթթիխազ օլունուր:

66. Գարարը գարինէ ալէյհինէ, տա-
վանըն ասըլ հիւքմիւնտէն սօնրա իս-
թինաֆ օլունապլէճէկի միսիլլու, իս-
թինաֆ ֆասլընտա պէեան օլունաճա-
ղը վէճէլէ, գապլ էլ հիւքմ տախի իս-
թինաֆ օլունմասը ճայիզ տիր. պի-
նաէն ալէյհ, տավանըն ըույեթթի էս-
նատա, էօյլէ պիր գարար վիրիլիպ-
տէ, թարաֆէյստէն պիրի իշպու գա-
րարը իսթինաֆ իտէճէկինի պէեան
իլէ, տավանըն թէեթիլի ըույեթթիինի
թալէպ իտէր իսէ, իսթինաֆ մահքէ-
մէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէք իւզրէ,
պիր հաֆթա մէհլ վիրիլէրէք, օլ գա-
րարը գարինէյի միւթէզամին, քէն-
տիսինէ պիր գըլթա իլամ իթա օլու-
նուր. էկէր իսթինաֆ մահքէմէսի,
մահքէմէյի իպթիտաիյեհին պուլուն-
տուղու շէհիրտէ տէյլլ իսէ, մէհլի
մէղքիւր իւզէրինէ, պէհէր ալթը սա-
աթ իլին, իքիշէր կիւն զամմ օլունուր:

Իլամըն իթա վէ թէպիլղի թարի-
խինտէն իթիպարէն, մէհլին խիթամը-
նա գատար, իսթինաֆ իսթիտասընըն
վիրիլտիկինի միւպէյեին պիր իլմ ու
խապէր իպրազ իթմէզ իսէ, խասմինին
թալէպի իւզէրինէ, ճէլպ օլունարագ,
տավաեա տէվամ օլունաճագտըր. շու-
գատար քի, մէհլ ինգըգասը իլէ, տա-
վաեա տէվամ օլունտուղու էսնատէ,
իսթինաֆ օլունտուղու իսպաթ օլու-
նուր իսէ, իսթինաֆըն նէթիճէյի գա-
րարընա ինթիզար օլունաճագ տըր:

(¹) Լեաէլ քրաէ, օգունտուգտան սօնրա:

(²) Պիլը ըէպէիւ, պէեագա շէքիլէրէք:

Լ Ա Հ Ի Գ Ա

Տաավինին բույեթի էսնատա հասպ էլ իճապ վիրիլէն գարարլար տէօրթ նէվ օլուր . պիրինճիսի, գարարը իտատի . իքինճիսի, գարարը մուվադգաթ . իւչինճիսիսի, գարարը գարինէ . տէօրտիւնճիսիսի , գարարը գաթի տիր :

Գարարը իտատի , տավանըն թահգըդ վէ բույեթինի թէսհիլ , վէ նէթիճէյի հիւքմիւնիս իտատ իտէն պիր թէտպիրի միւպէյեին օլան գարար տըր⁽¹⁾ :

Գարարը մուվադգաթ , տավա սուրէթի գաթիյեթէտէ փապ ու հիւքմ օլունմադտան էվիլէլ , մուվադգաթէն իթթիսազ օլունմադ լազըմ կէլէն պիր թէտպիրի միւթէզամին գարար տիւմէք տիր⁽²⁾ :

Գարարը գարինէ , տավանըն բույեթինի թէսհիլ , վէ նէթիճէյի հիւքմիւնիս իտատ իլէ պէրապէր , իշպուհիւքմիւն նէ օլաճաղընը , հէման իհսա իթտիրէն պիր թէտպիրի միւպէյեին գարար տըր⁽³⁾ :

Գարարը գաթի տախի , տավաեր փապ իտէն , եանի տավա անընլա մահքէմէտէ խիթամ պուլան գարար տըրքի , նիհայէթ հիւքմ տիմէք տիր :

Կէրէք գարարը իտատի , վէ կէրէք գարարը մուվադգաթ , տավանըն հիւքմիւնտէն սօնրա , օլ հիւքմ իլէ պէրապէր իսթինափ օլունապիլիր , եօգսա էվիլէլճէ օլունամազ :

67. Պիր տավանըն տէրէճէյի քիֆայէտէ թահգըդ վէ թէտգըդ օլունտուղու , մահքէմէճէ անլաշըլարգտա , մուրաֆանըն խիթամ պուլմուշ օլտուղու ըէյիս թարաֆընտան իֆատէ օլունաճադ , վէ պատէհու թարաֆէյն , հիշ պիր պէհանէ իլէ , իրատը քէլամ իտէմէեիպ , փադաթ , պազը իթիրազաթը վազըասընը միւշիր , տէրհալ ըէյիսէ , պիր միւզաքէմէ վիրէպիլէճէք տիր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Էսպապը հիւքմ պէտնընպա արը :

68. Հէր միւտտաի , տավասընը իսպաթա մէճպուր տուր , փադաթ մէճէլլէյի Ահքեամը Ատլիյեէնին պին սէքիզ եիւզ օն եէտինճի մատտէսի մուճիպինճէ , միւտտաի ալէյի իգրար իտէր իսէ , իգրարըյա իլզամ⁽⁴⁾ օլունուր , վէ իսպաթտան աճիզ գալան թարաֆ , խասմինէ եէմին վիրտիրէպիլիր :

69. Կէրէք միւտտաի ալէյիսին , վէ կէրէք վէքիլինին , հուզուրու հաքիմտէ իգրարը միւթէպէր տիր , ամմա , հուզուրու հաքիմտէն պաշգա պիր մահէլլտէ , միւտտաի ալէյիսին իգրար իթմիշ օլտուղու , հազգընտա տէրմիեան օլունան իտտանըն իգամէյի շուհուա⁽⁵⁾ իլէ իսպաթը մէամու⁽⁶⁾ օլմազ , փադաթ , օլ իգրարըն սըհէ-

(1) Մէսէլա , պալէատէ պէեան օլունտուղու իւզըրէ , պիր տավանըն միւմէյեիլլէրէ հապալէ օլունմադ , վէ միւնազի իւն ֆիհ օլան ագարըն քէշֆ ու մուայեէնէ խիլմէսի հազգընտա վիրիլէն գարարլար , գարարը իտատի տիր :

(2) Մէսէլա , միւնազի իւն ֆիհ օլան էշեանըն մահգըր վէ եա թէհիլքէտէն վ գաեէսի իլին , մուվադգաթէն մուհաֆազա ալթընա ալընմասընա գարար վիրիլմէսի կիպի :

(3) Մէսէլա , պիր քիմէնին լիւզումու թահգիլի , վէ պիր չիքէթ ագարըն տէյիստէն

տօլաեր չէրիք օլտուղու իտտա օլունան շախըն , չէրիք օլտուղու հազգընտա վիրիլէն գարարլար տըրքի , օլ քիմէսնէ եէմին իթմէզ իսէ , ալէյիսին հիւքմ օլունաճադ , վէ օլ շախըն չէրիք օլմադ , չիքէթին տէյիստէն մահքիւմիլլէթի միւսթէլլիմ օլաճաղը միւլապէսէսիլլէ , զիքը օլունան գարարլար , պատէհու վիրիլէճէք հիւքմիւ իհսա իթտիր :

(4) Իլզամ , իւզէրինէ վաճիպ գըլմազ :

(5) Շուհուա , շահիլլէր :

(6) Մէամու , միւթէպէր :

թիւնէ տէլալէթ իտէր էմարաթ պու-
լունուր իսէ , մէսմու օլուր , հուզու-
րու հաքիմին դայրի մահէլլտէ , վէքի-
լին իգրար իթմիշ օլտուղու խոտաասը
մէսմու օլմաղ :

70. Իգրարըն շէրայիթ ու ահքեա-
մը , մէճէլլէյի Ահքեամը Ատլիյեհտէ ,
1572 ինճի մատտէսինտէն , 1612 ինճի
մատտէսինտէ գատար միւնտէրիճ օլան
ահքեամա թէվֆիգ օլունուր :

71. Ահքեամը Ատլիյեհտէն , քիթա-
պը իգրարընտա մուհարրէր օլտուղու
իւզրէ , միւտտաի ալէյին իմզասըյլա
միւմզի , վէ եա մէօհրիւ իլէ մաթթում
օլան սէնէտաթ իլէ , թիւճճարըն միւ-
թէտտիյեհտէ օլան տէֆթէրլէրինտէքի
գուեուտ , իգրարը պիլ քինաեէ օլուպ ,
թադրիլի շիֆահի հիւքմիւնտէ տիր :

Սէնէտաթ ասիլի Ֆէլաս

72. Թէահիւտաթ վէ մուգալէյա-
թը շամիլ օլան սէնէտաթ , իքի նէվ օ-
լուպ , պիրինճիսի թանգիմ օլունտուղու
մահէլլտէ , մէհմուրինի մախսուսէսի
թարաֆընտան , ըհամէն վէ նիզամէն
թասսիգ օլունուր օլան սէնէտաթ
տըր քի , պունլարա սէնէտաթը ըհս-
միյեհտէ , վէ իքինճիսի , մէհմուրու մախ-
սուսու թարաֆընտան թասսիգ իթ-
տիրլիմէյիպ տէ , սատէ իմզա վէ միւհ-
րիւ շամիլ պուլունան սէնէտաթ տըր
քի , պունլարա սէնէտաթը ատիյեհտէ
տէնիլիլ :

73. Վադիֆէսինէ այիտ օլմաեան
պիր մէհմուրուն , թասսիգիլլէ մու-
սատտագ , վէ եախօտ մէհմուրու մախ-
սուսունուն ուսուլի թասսիգտէ գու-
սուրու մուհադգադ օլան պիր սէնէտ ,
թարաֆէյին իմզասըյլա միւմզի , եա-
խօտ միւհրիւ իլէ մաթթում օլտուղու
հալտէ , ատի սէնէտ սաեըլըր :

74. Սէնէտաթը ըհսմիյեհտէ թէահիւտ
իտէն իքի թարաֆըն վէ վարիսլէրինին ,
վէ եէրինէ գայիմ օլանլարըն հադգ-
լարընտա միւթէպէր օլուր :

75. Էյխասը միւթէատտիտէ պէյ-
նինտէ պէր վէճհի պալէա պիր սէ-
նէտի ըհսմի թանգիմ վէ թաաթի (1)
օլունտուգտան սօնրա , վէ եախօտ
թանգիմ օլտուղու սըրատա , էյխասը
մէրգուլմէտէն պազըսընըն , մէգըլիւր
սէնէտի ըհսմինին մէհմուի ահքեամը-
նը , վէ եախօտ ահքեամընտան պա-
զըսընը ֆէսի (2) իթմէքիւզրէ , պէյն-
լէրինտէ խաֆիէն (3) վէ մուզզաա-
թէն (4) թանգիմ իթտիքլէրի մուգա-
վէլաթ , եալընըլ քէնտիլէրի , եանի
զիքը օլունան մուգալէլաթը խաֆիյ-
եհեի իմզա իտէն քիմէսնէլէր հադ-
գընտա մէրի օլուպ , էյխասը սայիրէ
հադգընտա միւթէպէր օլմաղ :

76. Թարաֆէյին միւթէահիւտէյն
պէյնինտէ , քէնտի իմզալարըյլա միւմ-
զի , վէ եախօտ քէնտի միւհիւրլէրիյ-
լէ մաթթում օլուպ , ֆադաթ , ըհս-
մէն թասսիգ գըլընմամըշ օլան սէնէ-
տաթը ատիյեհտէ , իմզա վէ եա թախ-
թիմ իթտիկինի թասսիգ իտէր , վէ
եա իմզա վէ խաթէմ անըն իմզա վէ
խաթէմի օլտուղու , մահքէմէճէ թա-
հադգուդ իյլէր իսէ , օլ սէնէտ սէնէ-
տաթը ըհսմիյեհտէ կիպի միւթէպէր թու-
թուլուր :

77. Փէնտի միւհր վէ եա իմզասըյ-
լա ատի սէնէտ թահրիլ իթմիշ օլան
պիր շախս , սէնէտի մէգըլըր քէնտի-
սինէ իպրադ օլունտուգտա , միւհր վէ
իմզասընը վէ եազըսընը իգրար վէ եա-
խօտ ինքեար իթմէկէ մէհպուր տուր .
իթմէյիպտէ , մուսիրըն (5) սիւքիւթ
իտէր իսէ , միւնքիլ (6) ատտ օլունուր :
Լաքին իշպու միւհր վէ իմզալար վադի
վէ մուհարրիլլէրինին վարիսլէրինէ վէ

(1) Թաաթի , պլմագ վիրմէք :

(2) Ֆէսի , պօզմագ , պօշ գըլմագ :

(3) Խաֆիէն , կիզլիճէ :

(4) Մուզզաաթ , միւշալէրէ իթմէք :

(5) Մուսիրըն , իսրար , ինատ իտէրէք :

(6) Միւնքիլ , ինքեար իտիճի :

եախօտ եէրլէրինէ դայիմ օլանլարա իպրազ օլունտուգտա, իգրար վէ եախօտ ինքեարա մէճպուր օլմանըպ, իսթէրլէր իսէ, ինքեար ու իգրար, վէ եախօտ եալլընը օլ իմզա վէ միւհրիւն սըհհէթ վէ ատէմի սըհհէթի քէնտիլէրինճէ մէճհուլ օլտուղունու, իֆատէ վէ թիգքեար իտէրլէր:

78. Պիր ատէմ, վիրտիկի սէնէտտէ օլան խաթէմ վէ իմզաարնը, վէ խաթթընը ինքեար իտէր իսէ, վէ եախօտ վարիսլէրի վէ եա եէրլէրինէ դայիմ օլանլար թարաֆընտան թանրեամաւորդլարը պէեան օլունուր իսէ, օլ իմզա վէ եախօտ խաթթ ու խաթէմին ֆասլը մախտուսունտա պէեան օլունաճաղը վէճհլէ, թէտգըզ վէ մուգապէլէսի լաղըմ կէլիր:

Պէյեհնաւա ասլիք Վէլապուր

79. Պէյեհինէ իւշ գըսմտըր. պիրինճիսի, շահատէթ վէ իքինճիսի, հիւճէճի⁽¹⁾ խաթթիյեհէ, իւշիւնճիւսիւ, գարինէյի գաթիյեհէ տիր:

80. Սէնէտաթա րապլթը իրֆ⁽²⁾ ու ատաթ օլան հէր տիւրլիւ թէհահիւտաթ վէ մուգապէլթ իլէ, շիրքէթ վէ իլթիգամ, վէ իգրաղա տայիր օլուպ տա, պէշ պին ղուրուշու միւթէճալիզ օլան իտտաալար, սէնէտ իլէ իսպաթ օլունմագ լաղըմ տըր: Խուսուսաթը մէգքիւրէհէ տայիր պիր սէնէտէ գարչը տէրմիեան օլունան տաւա, պէշ պին ղուրուշու թէճալուզ իթմէտիկի հալտէ պիլէ, սէնէտ վէ եախօտ միւտտաի ալէյհին իգրար վէ եա տէֆթէրիլէ իսպաթ օլունմագ լաղըմ տըր:

81. Սէքսէնինճի մատտէտէ պէեան օլունան ուսուլ վէ գայիտէ, կիւզէշթէնին բէհս իւլ մալէ զամմըլա, վէ եախօտ էսասէն իտտաա օլունան պիր

գաշ գալէմ մէպլաղըն պիրլէշմէսիլլէ, հասըլ օլան մըգտար, պէշ պին ղուրուշու թէճալուզ իլթսէ պիլէ, ճարի վէ մէրի օլուր:

82. Սէքսէնինճի մատտէտէ պէեան օլունան ուսուլ ու գայիտէ, աշվալը ալթիյեհէտէ ճարի օլմանըպ, իգամէյի շուհուտ իլէ իսպաթը միւտտաա օլունմագ ճայիզ տիր: Աշվալը մէգպուրէ տալի, մէվաաաթը ալթիյեհէտէն իպարէթ տիր: Պիրինճիսի, զէվճ վէ զէվճէ, վէ ուսուլ, վէ ֆիւրու, վէ պիրատէր, վէ հէմշիրէ, եա պունլարըն էվլատլարը, վէ եա բէտէր վէ մատէր վէ հէմշիրէսի, վէ գաեըն բէտէր, վէ գաեըն վալիտէ պէյնինտէ օլան մուամէլաթ: Իքինճիսի, պիր սէպէպի իղթըրարիտէն⁽³⁾ տօլանը, եախօտ գանունէն մագպուլ օլան էսպապա մէպնի, սէնէտ ալմագ միւմքին օլմանան իտտաալար: Իւշիւնճիւսիւ, տանին եէտինտէ օլան սէնէտինի գաղաէն զայ իլթմիշ օլմաաը: Տէօրտիւնճիւսիւ, թարաֆէյի պիր գարիյեհէտէ օլուպ տա, օլ գարիյեհէտէ սէնէտ եաղապիլիր պիր քիմէսնէսին պուլունմամաաը տըր:

83. Իգամէյի շուհուտ իլէ իսպաթը միւտտաա իտէճէք օլան քիմէսնէ, էվվէլ էմրտէ իգամէ իտէճէկի շահիտլէրին իսմ ու շէօհրէթ վէ մահէլլի իգամէթլէրինի, վէ պունլարտան պաշգա, շահիտի օլուպ օլմաաղընը, վէ օլտուղու թագտիրտէ, քիմէր օլտուղունու, վէ պունլարընէ վագըթ իգամէ իտէճէկինի, հուգուրու մահքէմէտէ, վէ խասմի մուվաճէհէսինտէ պէեան իտէրէք, իշպու իֆատէսի, վէ անըն իւզէրինէ իսթիմաի շուհուտ իլին թայեին օլունաճագ կիւն, զապթ ու թահրիր օլունտուգտան սօնրա, վիրիլէճէք գարար, թարաֆէյի թէֆհիմ⁽⁴⁾ օլունուր:

84. Շահիտ իգամէսի իլին վիրիլէ

(1) Հիւճէճի, հէօճէթլէր, տէվլէր:

(2) Իրֆ, սօնրատան պիլմէքլիր:

(3) Իղթըր, մէճպուրիյեհէթ, նաշարլըզ:

(4) Թէֆհիմ, իսպէր վիրմէք:

ճէք մէհլ, էկէր շահիտլէրին իգա-
մէթկեհանը մահքէմէնին պուլունտու-
ղու շէհր վէ գասապատա, վէ եա պիր
գարիյեհտէ իսէ, իւշ կիւնտէն ծն պէշ
կիւնէ գատար տըր, վէ էկէր. անէր
պիր շէհր վէ գասապատա, վէ եա
պիր գարիյեհտէ իսէ, մահէլլինին պա-
տը(1) մէսաֆէսինէ կէօրէ, մահքէմէճէ
թայեինն օլունուր:

85. Շահիտլէր, մահքէմէնին վէ թա-
րաֆէյնին հուզուրունտա, այրը այրը
խթիմա օլունուր, ֆագաթ, հէր պիր
շահիտ, իսթիմա օլունմաղտան էվվէլ
իսմ ու շէօհրէթի պիս սիւալ, միւտ-
տաինին մուգատտէմա պէհան իյլէտի-
կի քէսանտան օլտուղու թէհագգուգ-
իտէր իսէ, իսթիմա օլունուր, վէ իւ-
լա(2) իսթիմա օլունմաղ:

86. Եէվմի մուայեհնտէ, շահիտլէրին
պիրիսի կէլիպ տէ, տիկէրինին էսպա-
պը միւճպէրէ վէ մէշրուաեա մէպնի
կէլէմէտիկի թէհագգուգ իտէր իսէ,
կէլմիշ օլան շահիտ, պիլ իսթիմա, տի-
կէրի իչին պիր վատէյի գալիլէ թայ-
եինն օլունուր:

87. Շահիտլին խաթթա օլմասընտան,
վէ եախօտ թայիֆէյի նիսատէն օլուպ
տա, մագիլէթի(3) մէշրուաընտան
տօլաեը, շահատէթինին իգամէթկեհա-
հընտա իսթիմա վէ թահրիլի թալէպ
օլունուր իսէ, օլ շահիտլին իֆատա-
թընը ախղ իթմէք իւզրէ, մահքէմէ
թարաֆընտան պիր նայիպ, եանի պիր
մէէմուր թայեինն վէ իրտալ օլունա-
րադ, թարաֆէյն հազըր օլտուգլարը
հալտէ, օլ շահիտլին իֆատաթը զապթ
ու թահրիլ իլէ, քէնտուսինէ իմլա
վէ թէմհիլ իթտիլիլիլ:

88. Շահիտլէրին շահատէթ վէ ի-
ֆատէսի, զապթ քեաթիպի թարա-
ֆընտան, իսիւլասա վէճհլէ զապթ
իտիլիլ: Էկէր թարաֆէյնտէն պիրի,

վէ եախօտ մահքէմէ, թալէպ վէ թէն-
սիպ իտէր իսէ, իֆատաթը մէգըլիւրէ,
հարֆ պէ հարֆ պիր վարադաեա գայտ
օլունուր, վէ պու սուրէթլէ, իսիւլա-
սա վէ եախօտ մուֆասսալ օլարադ,
թահրիլ օլունան վարադա, շահիտլէ-
րին հուզուրունտա պատէլ գրաէ,
քէնտիլէրինէ թէմհիլ վէ եախօտ իմ-
լա իթտիլիլիլ:

89. Շահատէթին նիսապը, վէ
քէյֆիեթի էտաը, վէ շուրութու-
էսասիյեհտի, վէ տավաեա մուվաֆա-
գաթը, վէ շահիտլէրին իսթիլաֆ վէ
իֆատաթը, վէ էտայի շահատէթտէն
սօնրա, թէգըլիյեթլիլ, վէ եա-
խօտ շահատէթտէն նիւքիւլլէրի խու-
սուպարը, մէճէլլէյի ահքեամը Ստի-
եհնին քիթապը պէյեինաթընա թէվ-
ֆիգ օլունուր:

90. Պալէատէ պէհան օլունտուղու
իւզրէ, հիւճէճի խաթթիյեհտ տալի
պէյեինէտէն մաստուտ տուր: Հիւճէ-
ճի խաթթիյեհտ, պէրաթը Սուլթանի,
վէ գուեուտու տէֆթէրի խագանի իլէ
միւտտաի ալէյին պիլ մուհաքէմէ,
մահքիւլիյեթլինէ տայիլ պիր մահ-
քէմէյի շէրիյեհտ վէ նիզամիյեհտէն
սուրէթի գաթիյեհտէ վիրիլիպ, թասնի
վէ թէգլիլտէն միւպէրրա(4) օլան
իլամլար օլարադ, պուլնլար, սիւպու-
թու(5) միւտտաաեա քեաֆի ատտ
օլունուր:

91. Գարինէյի գաթիյեհտ, մէճէլլէյի
ահքեամը Ստիլիյեհնին պին եէտի եիւղ
գըրգ պիրինճի մատտէսինտէ մուհար-
րէր օլտուղու իւզրէ, հատտը եագըրի-
նէ պալիգ օլան էմարէ(6) տիր:

Թահլէֆէ Կալիլ Էլ-Էսադ

92. Իտտաաընը իսպաթ իտէմէ-
եհն թարաֆա, թալիպի թահլիֆ օլուպ

(1) Պաս, ուզագլըգ:

(2) Վէ էլա, զըտտը հալիւտէ:

(3) Մալիլէլ, էօղիլ պէհանը:

(4) Մէպէրրա, իսպի, պէրի վէ արի օլմագ:

(5) Սէպուլ, սապիթ օլմագ:

(6) Էմարէ, իշարէթ, ալէամէթ:

օլմատըղը պիտ սիւալ, թալիպ օլուր իսէ, միւտտաի ալէյճ թահլիֆ օլու- նուր :

93. Եէմին, հուզուրու մահքէմէտէ վէ մուվաճէհէյի խառմտա օլուր :

94. Եէմինի գապուլ, վէ իճրա, վէ եախօտ գապուլ վէ իճրասընտան իմ թինա, պիզաթ միւտտաի ալէյճէ ըաճի օլուպ, վէքիլինին գապուլ վէ իմթինաի միւթէպէր տէյիլ տիր :

95. Եէմին իտէճէք օլան քիմէմնէ, քէյֆսիզ օլմադ, վէ եա թալիֆէյի նիսատէն օլուպ տա, մազիրէթի մէշ- ըուաօր պուլունմադ կիպի պիր սէ- պէպտէն տօլաեր, մահքէմէտէն պաշ- գա պիր մահէլլտէ թահլիֆի լազըմ կէլտիկի թագտիրտէ, ճանիպի մահ- քէմէտէն պիր նայիպ, եանի պիր մէէ- մուր իլէ պիր դաթ թայեին վէ իրսալ իլէ, խաամի տախի հազըր օլտուղու հալտէ, թահլիֆ իթտիրիլի :

96. Թահլիֆէ տայիր մուամէլաթը սայիրէտէ, մէճէլլէյի Ահքեամը Ատ- լիյեհէնին պին եէտի եիւզ գըրդ իքին- ճի մատտէսինտէն, պին եէտի եիւզ էլլի պիրինճի մատտէսինէ գատար, միւնտէրիճ օլան ահքեամա թէվֆիդ հարէքէթ օլունաճադ տըր :

ՅԱՍԼԸ ՐԱՊԻ

Թեպէնէ խալիս - խալիս պէհաճնապ արը :

97. Պիր քիմնէ քէնտուէտ ազվ օ- լունան խաթթ ու խաթթէմի ինքեար ի- տէր իսէ, պէր վէճհի աթի, օլ խաթթ ու խաթթէմ թէտգըդ, վէ եախօտ քէնտուի իսթիքթապ (1) օլունուր : վէ պիր միւթէվէֆաեա ազվ օլունան խաթթ ու խաթթէմ, վէրէսէսի թարա- ֆընտան ինքեար օլունուր իսէ, եալը- նըլ թէտգըդ վէ թաթպիդ օլունուր. շէյլէքի, թարաֆէյին իթթիֆա- գըլա, վէ իթթիֆադ իտէմէտիքէրի

հալտէ, մահքէմէճէ իւշ նէֆէր էհլի իըպրէ պիլ ինթիխապ, պու իշէ նէ- զարէթ իթմէք իւզրէ, աազատան պի- ըի տախի մէէմուր իտիլի, վէ օլ պապ- տէ եաբըլաճադ գարարնամէեէ, միւ- նազի իւն ֆիհ օլան սէնէտին հալի իլէ, էհլի իըպրէնին էսամիսի, վէ քէյֆիյ- եէթի ինթիխապը տախի տէրճ օլու- նուր :

98. Րէտտի աազա հազգընտա օ- լան գաիտէ, տալիֆ իւլ պէեան մէէ- մուր վէ էհլի իըպրէ հազգընտա տա- խի ճարի տիր :

99. Մէէմուր օլան աազա ճանի- պինտէն թայեին օլունաճադ եէվմ ու սաաթտա, միւտտաի վէ միւտտաի ալէյճ հազըր օլտուղարը հալտէ, էհ- լի իըպրէ պիլ իթթիմա, պիրլիքտէ օ- լարադ իշէ միւզաշէրէթ իտէրլէր. շէյ- լէքի, խաթթ ու խաթթէմի ինքեար օ- լունան քիմէմնէնին, աթի իւլ պէեան էվրազընտան պիրի պուլունուր իսէ, անըն խաթթ ու խաթթէմի իլէ, վէ պու- լունմատըղը հալտէ, քէնտուիսինէ եա- զը եազարըլարադ, օլ եազը իլէ մու- գաեհսէ վէ թաթպիդ օլունուր :

Էմրի թաթպիդտէ (2) էսաա վէ մըգ- եաա թութուլաճադ էվրադ հազգըն- տա, թարաֆէյն իթթիֆադ իտէմէ- տիքէրի հալտէ, մէէմուրուն, շաեա- նը թաթպիդ ատտ իտէճէկի էվրադ, էվլէլա մահքէմէ վէ եախօտ մէէմու- ըու մախսուս հուզուրունտա թաստիգ օլունմուշ, վէ եախօտ հուզուրու մահ- քէմէտէ տաալիեէ տայիր էվրադ իւ- զէրինէ վազ ու թահլիլ գըլըմը, եանի, սէնէտաթը ըէսմիյեհէտէն մաա- տուտ օլմուշ օլան էվրադտա մուհար- ըէր վէ մէվղուի խաթթէմ վէ իմզատան, սանիեա, եազըսը թաթպիդ օլունա- ճադ քիմէմնէնին, տէվլէթ մէէմու- ըիյեէթինտէ իքէն եազմը օլտուղու էվրազը ըէսմիյեհէտէն, սալիսա, միւտ- տայի ալէյճ թարաֆընտան իմզա վէ

(1) Իսթիֆապ, եազը եազարըմադ :

(2) Թաթպիդ, գարըլաշտըմադ :

թախթիմ¹ օլունտուղու իգրար ու ի-
թիրաֆ օլունան սենէտաթը ատիյե-
տէն իպարէթ տիր:

Միւստայի ալէյին միւնքիր պու-
լունտուղու ատի պիր սենէտաթի
խաթէմ վէ իմզա, քէնտիսինին օլտու-
ղունա, մուգատտէմա պիր մահքէմէ
թարաֆընտան հիւքմ իտիլմիչ օլսա
պիլէ, մէտարը թաթպիգ օլամազ:

100. Էսասը թաթպիգ իթթիխազ
օլունան էվրազ, մէէմուրին տէվլէթ-
տէն, վէ եախօտ ահատտի նաստէն պի-
րինին եէտինտէ պուլունտուղու հալ-
տէ, վազթի մուայեէնտէ թաթպիգ
օլունաճագ մահէլլէ կէթիրիպ իրաէ
իթմէլի տիր:

Էվրազը մէգըլըէնին նազլի միւմ-
քին օլմատըղը, վէ եախօտ ահապը,
տիկէր պիր շէհր ու գասապատա մու-
գըլմ² օլտուղլարը հալտէ, մէէմու-
րուն թագըրի իւղէրինէ, թաթպիգը
խաթթ ու խաթէմ խուսուսունուն մա-
հէլլինտէ իճրասը զըմնւտա, մահքէ-
մէ թարաֆընտան պիր իլամ վիրիլէ-
պիլիր:

101. Ինքեար օլունան խաթթ ու
խաթէմ, մէշնուր⁽¹⁾ վէ միւթէարրիֆ⁽²⁾
օլտուղու հալտէ, միւթէպէր թու-
թուլուր:

Խաթթ ու խաթէմին մէշնուր վէ միւ-
թէարրիֆ օլմասը, սահիպինին պէյն
էլ նաս, խաթթ ու խաթէմինին մա-
լիում ու մատրուֆ պուլունմասը տըր:

102. Էսասը թաթպիգ իթթիխազ
օլունաճագ էվրազ օլմատըղը, վէ եա-
խօտ օլուպ տա տէրէճէյի քիֆաեէտէ
պուլունմատըղը, վէ խաթթ ու խա-
թէմ մէշնուր ու միւթէարրիֆ օլմա-
տըղը հալտէ, Էհլի իըպրէ թարաֆըն-
տան թէրքիպ օլունաճագ իպարէլէլլէ,
միւնքիր օլան քիմէմնէեէ եազը եազ-
տըրըլարազ, մուայեէնէ վէ թաթպիգ
օլունուր:

103. Միւնաղի իւն ֆիհ օլան սենէ-

տին եազըլտըղընը, վէ եախօտ միւտ-
տաի ալէյին օլ սենէտաթ վազը խա-
թէմ վէ եա իմզա իթտիկինի կէօրէն-
լէր իլէ, հագըգաթի հալին զահիրէ
իլրաճընա մէտար օլապիլէճէք վու-
գուաթտան խապէրտար օլանլարըն ի-
ֆատէլէրի իսթիմա, վէ միւնաղի իւն
ֆիհ օլան սենէտա քէնտիլէրինէ իպրազ
վէ իրաէ իլէ, սուրէթի իֆատէլէրի,
պիթթահրիր, քէնտիլէրինէ իմզա իթ-
տիրիլիր:

104. Թէտգըգաթը վազըա խիթա-
մընտա, սուրէթի ճէրէեանընը, վէ ին-
քեար օլունան խաթթ ու խաթէմ,
միւստաի ալէյին օլուպ օլմատըղը-
նը միւպէյեին պիր գըթա թագըրի
պիթթանղիմ, մէէմուր օլան աազա վէ
Էհլի իըպրէ թարաֆընտան թախթիմ,
վէ միւնաղի իւն ֆիհ օլան սենէտէլլէ
պէրապէր, մահքէմէեէ իթա վէ թագ-
տիմ օլունուր:

105. Միւնաղի իւն ֆիհ օլան սենէտ,
ինքեար իտէն ատամ թարաֆընտան
իմզա վէ թախթիմ օլունտուղու թա-
հագըգուգ վէ թէպէյեին իթտիկի
հալտէ, խասմինին պու եիւզտէն վա-
զը օլաճագ մէսարիֆինին թազմինի
իլէ տախի մահքիւմ օլուր:

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

Զարար ու ղէան Կալաբըն Կայիր Դէմար

106. Պիր շէյին իմալը, վէ եախօտ
մալիւմիւմըգտար էշեանըն պիր մա-
հէլլի մուայեէնտէ իթա վէ թէպիմի
զըմնւտա, ազա ու թանղիմ օլունմուշ
օլան պիր մուգալլէլլէյի մախաուսէ ահ-
քեամինըն ատէմի իճրասընտան, վէ
եախօտ իճրասընըն թէէլիրինտէն տու-
լաեը, միւթահիւտտէն իտտաա օլու-
նան թազմինաթ խուսուսու, միւթա-
հիւտիւն թաահիւտ իլլէտիկի մատտէ-
նին իճրասը իշին, տիկէր թարաֆտան

(¹) Մէշնուր, շէօրէթ պուլմուշ:

(²) Միւթէարրիֆ, պիլինմիլ, մալիում:

ուսուլի իւզրէ, բէսմէն պիր բրօթէսթօ վարագառը իլէ, եանի թէնպիհնամէ իլէ, վէ մէվգըրի բէսմիսի մարիֆէթէլլէ, իսթար ու թէպլիղ գըլընմատըգճա, լաղըմ կէլմէղ:

107. Ասըլ մուգավէլէ սէնէտինտէ միւթահիւտ օլան զաթ, վատէնին ինգըզասընտա, թաահիւտ իլլէտիկի շէհի իֆա իթմէտիկի հալտէ, իսթարա հաճէթ օլմագսըզըն, վատէյի մուայեէնէնին ինգըզասը, իսթար վէ թէնպիհ մագամընտա ատտ օլունաճաղընա տայիր, մուգավէլէ սէնէտինտէ պիր շարթ մէվճուտ իսէ, օ շարթ մուճիպինճէ, վատէնին ինգըզասը բրօթէսթօ, եանի իսթար մագամընտա թուլթուլաճագ տըր:

108. Պիր միւթահիւտ, թաահիւտիւնիւն ատէմի իճրասընտան վէ եախօտ թաահիւտիւնիւն թէէխիրի իճրասընտան տօլաեը պիր կիւնա հիլլէսի օլմամըլ օլտա տախի, լաղըմ կէլէն զարար ու զիւանը թաղմին իթմէկէ մահքիւմ օլուր, ֆագաթ, թաահիւտիւնիւն ատէմի իճրա վէ եա թէէխիրի պիր սէպէպի իղթըրարիտէն եանի քէնտիսինէ ազվ(¹) օլունաման, վէ եէտտի իղթիտարընտա պուլունմա եան պիր սէպէպտէն նէշէթ իթմիլ իսէ, օլ վագըթ մահքիւմ օլմաղ:

109. Միւթահիւտ, թաահիւտիւնիւն հիլլէեէ միւպլթէնի օլմաեարագ, իճրա իտէմէտիկի թագտիրտէ, քէնտիսինտէն ալընմասը լաղըմ կէլէն թաղմինաթ, տիկէր թարաֆըն, տօղրուտան տօղրուեա իթմիլ օլտուղու մըգտարը մաարուֆ զարար ու զիւանտան իպարէթ տիր:

110. Մուգավէլէնին ատէմի իճրասը, միւթահիւտիւն հիլլէ վէ տէսիսէսինտէն նէշէթ իթմիլ օլտուղու թագտիրտէ, միւթահիւտիւն վիրէճէկի թաղմինաթ, ատէմի իճրա քէյֆիյէթինտէն աօլաեը, տիկէր թա-

րաֆըն տօղրուտան տօղրուեա վուգուպուլան զարար, վէ մահրում գալտըղը քեարընըն իֆասընտան իպարէթ տիր:

111. Տէրունի մուգավէլէտէ, թարաֆէյնտէն հէր գանդիսի թաահիւտիւնիւն իֆա վէ իճրա իտէմէղ իսէ, տիկէր թարաֆտան թաղմին օլարագ, պիր մուայեէն մըգտար մէպլաղ վիրմէսի պէեան ու շարթ գըլընմըլ օլտուղու հալտէ, անտէն զիւանտէ վէ նօգսան վիրիլմէսի ճայիղ օլմաղ:

112. Ագճէ թէէտիյէսինտէն իպարէթ օլան թաահիւտաթ իճրասընըն թէէխիրինտէն տօլաեը, թաղմինաթ լաղըմէ օլարագ, եալընըղ, վէ բէսիւլ մալին, շէհրի եիւզտէ պիրտէն, կիւղէշթէսինին իֆասը հիւրմ օլունուր:

Իշպու ֆայիղ խուսուսու, տաեին պիր կիւնա զարարա տիւշար օլտուղունու իսպաթա մէճպուր օլմագսըղըն հիւրմ գըլընըր, վէ պիր տէյին սէնէտինտէ ֆայիղ մուգավէլէսի օլմատըղը հալտէ, օլ ալաճաղըն կիւղէշթէսի, թէնպիհնամէ(²) իլէ թալէպ օլունմուշ իսէ տէ, թէնպիհնամէ թարիսինտէն, վէ օլունմամըլ իսէ, իսթիտա պույրուլթուլարը թարիսիլէրինտէն հիսապ օլունմագ լաղըմ կէլիր:

ՖԱՍԼԸ ՍԱՏԻՍ

Մէհաֆաթըն իպիֆաթիյէ պէեանընտա տըր:

113. Պիր տալանըն բույեթի իլին, պիր մահքէմէեէ արզուհալ վիրիլիպտէ, մուգատտէմճէ օ տալա իլին, տիկէր պիր մահքէմէեէ տալի արզուհալ վիրիլիլ, վէ եախօտ տալանըն տիկէր մահքէմէտէ բույեթ օլունան ախէր պիր տալաեա թէալլիւգի պուլունմուշ օլտուղունու պէեան իտէրէք, իլին էվվէլքի մահքէմէեէ հալալէսին, թարաֆէյնտէն պիրի, էսասը

(¹) Աղլ ինգէ, իւզէրինէ տթմագ:

(²) Թէնպիհնամէ, բրօթէսթօ:

տալանեա կիրելի լինէլոտէն էվվէլ թաւէպ իտէր, վէ մահքէմէճէ, գանուհէն գապուլի լաղըմ կէլի իտէ, հապաւէսինէ գարար վիրիլի. ֆագաթ, մահքէմէնին ատէմի սալահիյեէթի իտաասը միւսթէսնա տըր:

114. Տալէթիյեէ բուսուլալարը, վէ էսնայի մուհաքէմէտէ, թարաֆէյնին գանուհէն միւսպատէլէ իտէճէքլէրի էվրագ իյինտէ, միւսնաէրիճաթընըն պիւթլանընը (1) մուճիպ օլաճագ գուսուր պուլունտուղու սուրէթտէ, ասըլ տալանեա պաշլանմաղտան էվվէլ իթիլաղ օլունմագ լաղըմ տըր. սոնրա իթիրաղ օլունուր իտէ, մէսմու տէկիլ տիր:

115. Մէճէլլէյի ահքեամը Ատլիյեէնին 1637 ինճի մատտէսինտէ մուհարէր օլտուղու վէճհլէ, հինի մուհաքէմէտէ պուլունմալարը մէշրութ օլան էլխաստան մատտա պիր մատտէտէ, միւտտաի ալէյհի պիթիտայի մուհաքէմէտէ օլ տալատան տօլաեը պիր շախսը սալիսէ ըիւճուա հագգ ու սալահիյեէթի օլտուղունու իսպաթ իլէ, օլ շախսըն մահքէմէեէ ճէլպ ու իհզարընը թալէպ իտէր, վէ միւտտաի տալի, իշպու սալահիյեէթի տէֆ իտէմէղ իտէ, շախսը սալիս (2) տալի, պիր միւտտէթի գալիլէտէ (3) ճէլպ ու իհզար օլունուր: վէ շախսը սալիս իլէ օլան տալա, տալայի ալիյեէ իլէ պիրլիքտէ բույեթ ու հիւքմ օլունմագ միւմքին իտէ, իքիսի պիրտէն ֆասլ օլունուր. միւմքին տէյիլ իտէ, եէկտիլ կէրինտէն պիթ թէֆրիգ, էվվէլ էմիրտէ, տալայի ալիյեէ, վէ պատէհու տալայի հատիսէ, պաշգա պաշգա ֆասլ ու իլամ իտիլի:

ՖԱՍԼԸ ՍԱՊԻ

Մահաքէմէտէ Գանուհէն Գանուհէն

116. Պիր տալանըն հիւքմ տէրէճէսինէ կէլտիկի, եսնի թարաֆէյնին իֆատաթը իսթամ պուլուպ, մասլահաթ մահքէմէճէ միւզաքէրէ օլունաճաղը, ըէյիսի մահքէմէ ճանիպինտէն թարաֆէյնէ թէֆհիմ օլունտուգտան սոնրա, վուգուի վէֆաթ, վէ եախստ զաթ վէ սըֆաթճա թէպտիլաթ, իլամըն սուտուրի թէպլիլինէ մանի օլմաղ:

117. Թարաֆէյն պէյնինտէ օլան պիր տալանըն բույեթ օլունտուղու էսնատէ, պիր շախսը ալիսէր, օլ տալանեա միւտալիսէլէ իթմէք հագգ ու սալահիյեէթինի միւսպէյեին ուսուլի վէճհլէ, պիր արզուհալ թագտիլիլլէ, մուհաքէմէտէ պուլունմասընը թալէպ իտէր, վէ հագգը միւտալիսէլէսինի, թարաֆէյն միւսվաճէհէսինտէ, իսպաթ իտէր իտէ, գապուլ օլունուր. անճագ, իշպու միւտալիսէլէ, հիւքմ օլունմագ հալիսէ կէլմիշ օլան տալայի ալիյեէնին իլամընը թէէլիլ իտէմէղ:

118. Մահքէմէեէ արզուհալ վիրէն, ալթը այ մուհաքէմէեէ միւրաճաթ իթմէղ իտէ, գլէր օլունան արզուհալ պաթթալ իտիլիլ. վէ միւճէտտէտէն արզուհալ վիրմէտիքճէ, տալասը իսթիմա օլունմաղ:

119. Էսնայի մուհաքէմէտէ, թարաֆէյն պիթ թէրաղի (4) տալաեթ թէրք վէ թէէլիլ իտէպիլիլ. ֆագաթ, պու հալտէ, մահքէմէեէ պիր պէեաննամէ իթասընա մէճպուր տուրլար:

(1) Պէւլէն, պաթըլ, պօշ օլմագ:

(2) Սալէս, իւշլիւնէլ:

(3) Գալէլ, աղ:

(4) Պէլլէրալէ, իքի թարաֆտան բագի օլմագ:

ՊԱՊԸ ԽԱՄԻՍ

ԱՆՔԵԱՄԸ ԻՊՈԻՏԱԻՅԵՆԷ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ:

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԵԼ

ՀԻՄՆԻ ՎԵՃԱՆԻ ՀԱՅԴԵՆԻՍ ԴԵՐ:

120. Մուրաֆաա խիթամ պուլ-տուգտա, թարաֆէյն տիշարրեա չը-գարրըլարագ, հէյեթի մահրէմէ, հէ-ման, իթայի հիւքմէ միւզթէտիր իսէ, բէյիս, աազանըն բէյլէրինի թօրըլար, վէ էկէր իթայի բէյտէն մուգատտէմ միւզաքէրէսէ լիւզում կէօրիւլիւր իսէ, հէյեթի մահրէմէ, միւզաքէրէ օտա-սընա չէքիլիւր:

121. Միւզաքէրէ օտասընտա, բէ-յիս վէ եախօտ թարաֆընտան թայ-եին իտէճէկի աազա, միւտտաինին իս-թիտասըլա, իսպաթը միւտտաա զըմ-նընտա իպրազ իյլէտիկի սէնէտաթըն մէֆահիմինի⁽¹⁾, վէ իրատ իյլէտիկի է-տիլլէսի⁽²⁾, վէ միւտտաի ալէյհին իֆա-տաթընը, վէ եախօտ տէֆինի⁽³⁾, իճ-մալէն⁽⁴⁾ թէքրար իյլէտիքտէն սօնրա, իճապը պիլմիւզաքէրէ, հէյեթի մէճ-լիս իթայի բէյտէ միւզթէտիր օլա-պիլտիկի հալտէ, տէրագապ, մէճլիս օտասընա ալտէթլէ, սուրէթի հիւքմ ու գարարը, բէյիսի մահրէմէ, ալէ-նէն թարաֆէյնէ պէեան իտէր. վէ էմնայի միւզաքէրէտէ, պիլր կիւնա գարար վիլիլէմէմիշ իսէ, պէեանը հիւքմ մատտէսի իշին, պաշգա կիւն թայեին, վէ թարաֆէյնէ թէֆհիմ օ-լունարագ, օլ կիւնին վիլուտինէ գա-տար օլան միւտտէթտէ, պիլմիւզա-քէրէ, տալա հիւքմ ու գարար ալ-թընա ալընըր:

122. Միւզաքէրէ քէյֆիյեթի եա-

նի իթթիլսազ օլունան հիւքմին թաֆ-սիլաթը, վէ իլէլ⁽⁵⁾ վէ էսպապը, վէ մէվատոր գանունիյեթսի, նիհաեթի-իւշ կիւն զարֆընտա թահրիւր, վէ ճօ ինճի մատտէտէ մուհարրէր զապթա իլալէ օլունմագ շարթըյլա, սուրէթի հիւքմ ու գարար մուլ թատարէն, տէֆ-թէրի մախսուսունա հէման գայտ ի-լէ, բէյ վիլրէն բէյիս վէ աազա թա-րաֆընտան իմիւզ օլունտուգտան սօն-րա, թարաֆէյնէ պէեան օլունուր:

123. Վիլիլէճէք հիւքմէր, բէյիս իլէ պէրապէր պիլ ճիւմիէ աազանըն իթթիֆագ, վէ եա էքսէրիյեթի աա-րասըյլա, եանի մէճմուխին նըսֆըն-տան զիեատէսինին, պիլր բէյտէ պու-լունմասըյլա հասըլ օլուր:

124. Միւթէսապիլիէն⁽⁶⁾ իլթիլա-ֆը⁽⁷⁾ աարա վուգուլինտէ, բէյիսին վէ եա բիեասէթէ գայիմ օլան զաթըն պուլունտուգու թարաֆ, էքսէրիյեթի գազանմըշ իթիպար օլունուր:

125. Թարաֆէյնտէն պիլրինին թահ-լիֆի լիւզումունա գարար վիլիլտիկի հալտէ, գանդի մատտէլէր իւզէրինէ թահլիֆ օլունաճաղը, վէ նէ սուրէթ-լէ եէմին իտիլէճէկի, մուսարրահէն⁽⁸⁾ թահրիւր օլունտուգտան սօնրա, մու-ճիպլինճէ իճրա իթտիլիլիւր:

126. Զարար ու զիեան թաղմինի տալա օլունուպ տա, պունուն քէյֆի-եթ վէ միւֆրէտաթը պիլթ թէտգըգ-ասըլ տալա իլէ պէրապէր հիւքմ օլու-նամամըշ իսէ, պաշգաճա հիւքմ օլուն-մագ իւզրէ, միւսթէտի թարաֆընտան միւֆրէտաթ տէֆթէրինին մահրէմէ-եթ իթասը պէեան ու թէնպիհ օլու-նուր:

127. Մէտեունուն զարարտիտէ օ-լուպ տա, սահիհէն պիլր հալի միւզա-յիգատա պուլունտուգու թահագգուգ վէ թէպէյեիւն իթտիկի, վէ թէտիյ-

(1) Մէֆահիմ, մէֆհումլար:

(2) Էտիլլէ, տէլիլլէր:

(3) Տէֆհի գալա իլիթի, օլունան տալանը ճէր-

(4) Իճմալ, խիլապա:

(5) Իլէլ, իլլէթլէր, էօղիւլլէր, սէպէպլէր:

(6) Միւթէսապիլ, միւսապիլ, պիլր հալտէ օլմագ:

(7) Իլթիլաֆ, ունուլմամագ, զըստ օլմագ:

(8) Մուսարրահ, ալիքէար սուրէթտէ:

եւ յի տէ յն իչին, քէնտիսինէ պու հալ-
տէն տօլաւը, միւթէտիլ⁽¹⁾ պիր մէհլ
իթաւը, մահքէմէճէ միւնասիպ կէօ-
րիւլտիւկիւ հսլտէ, ասըլ տավանըն
հիւքմիւլէ պէրապէր, վիրիւէճէք մէհ-
լին մըդտար վէ սէպէպլէրի, իլամա
տէրճ օլունուր:

128. Մէտեռունուն մալի, տիկէր ա-
լաճագլըլարընըն իսթիտասըլլա սա-
թըլմըշ, վէ եա հալի իֆլաս վուգու
պուլմուշ, վէ ֆիրար իտիպ տէ ալէյհի-
նէ զըեապէն տավա օլունմուշ, վէ եա
տաեխիննէ պա սէնէտ վիրմիշ օլուղու
թէէմինաթա խալէլ կէթիրմիշ օլուր
իսէ, թէէտիյեէյի տէյն իչին, պիր
մէհլ իսթիհասալինէ նայիլ օլամաեա-
ճաղը միսիլու, իթա օլունմուշ օլան
մէհլտէն տալի իսթիֆատէ իտէմէղ:

129. Պիր տավայի ասլիյեէնին լույ-
եէթի էսնասընտա, ծնա միւթաալիլի
պիր տավա թահատտիւս իթմիշ իսէ,
մահքէմէ իքիսինէ պիրտէն, պիր ի-
լամ իլէ հիւքմ իթմէկէ մէճպուր տուր.
անճագ, իքիսինէ պիրտէն հիւքմ օլու-
նամատըղը, վէ տավայի ասլիյեէնէ
հիւքմ օլունմագ, տավայի հատիսէ-
նին հիւքմիւնէ միւթէվագըֆ պուլուն-
տուղու հալտէ, օլ տավայի հատիսէի
ֆասլ իտիպ, պատէհու ասըլ տավա-
նըն իճապընա պագաճագ տըր:

130. Վագը օլան իտտաա, պիր սէ-
նէտի ըէսմի, վէ եա մէտեռունուն միւ-
թէրիֆ⁽²⁾ օլտուղու պիր թաահիւտ,
վէ եա իսթինաֆ օլունմամըշ օլան պիր
հիւքմիւ սապըգ իւզէրինէ միւէսսէս
օլտուղու հալտէ, ծնա տայիր հիւքմ
լահիգ օլտուգտան սօնրա, իսթինաֆը
իչին իսթիտա օլունսա պիլէ, իտտա-
այի մէգըիւրուն հիւքմ ու գարարըլլա
պէրապէր, մուվագգաթան իճրասընա
հիւքմ օլունապիր. ֆագաթ, պու հալ-
տէ սահիպ իտտաատան քէֆիլ եա
թէէմինաթը գավիյեէ պընըր. վիրէ-
մէտիկի սուրէթտէ, մահքիւմպիհագ-

ճէ պիթ թահսիլ, մահքէմէտէ էմանէ-
թէն թէվգըֆ օլունուր:

131. Պիր իտտաա, 130 ունճու մատ-
տէտէ պէեան օլունան խուսուսաթ
իւզէրինէ միւէսսէս օլմաեըպ տա, իճ-
րասը միւսթաճէլ պուլունտուղու հալ-
տէ, մուվագգաթան իճրասը ճայիլ
օլուպ, ֆագաթ, տաեխին, թալէպ իլ-
լէտիկի շէյին ըէտտի զըմնընտա, քէ-
ֆալէթի միւթէպէրէ իրաեէ իթմէ-
տիքճէ, մուվագգաթան իճրասը հիւքմ
օլունամագ. միւսթաճէլ օլան մէվատտ,
իսթինաֆա տէկին թէէթիլ իճրասըն-
տա մագարրաթ, միւթէհագգըգ պու-
լունան խուսուսաթտան իպարէթ տիր:

132. Եիւզ օթուղունճու, վէ եիւզ
օթուղ պիրինճի մատտէլէրտէ պէեան
օլունան իճրայի մուվագգաթ, նէֆսի
ագար տավալարընտա հիւքմ օլու-
նամագ:

133. Մահքէմէ հիւքմ իլլէտիկի
մատտէնին, մուվագգաթէն իճրասընը
տալի պէրապէրճէ հիւքմ իթմէտիկի
սուրէթտէ, արթըգ մուսխարէն, տի-
կէր պիր գարարըլլա հիւքմիւնէ միւգ-
թէտիր օլամաեըպ. ֆագաթ, թա-
րաֆէյստէն, հէր գանդիսի թալէպ ի-
տէր իսէ, մահքէմէյի իսթինաֆտա,
էվիլէլ պէ էվիլէլ, իլամըն իճրայի հիւք-
միւնիւ թալէպ իտէպիլիր:

134. Տավասընտա հագգսըղ չըգան
էյիսաա, բրօթէսթօ, վէ իսթիտա, վէ
իլամ խարճլարը, վէ սայիր նիզամէն
մագպուլ օլան տավա մէսարիֆինի
թէէտիյեէնէ մահքիւմ օլաճագ իսէ
տէ, հէր հալտէ, վէ հաթթա զիքը
օլունան խարճ վէ մէսարիֆ, տիկէր
թարաֆըն զարար ու զիեանընա մու-
գապիլ թուլթուլմագ իւզրէ հիւքմ օ-
լունսա պիլէ, իչպու հիւքմիւն, մու-
վագգաթէն իճրասը թէճվիլ օլու-
նամագ:

135. Հէր պիր տավանըն հիւքմ ու
գարարը, թէֆհիմ օլունտուղու թա-

(¹) Միւթէտիլ, իթիտալ, գարար իւզրէ:

(²) Միւթէրիֆ, իթիրաֆ, իգրար իտիճի:

ըրիտէն իթիպարէն, նիհանէթ օն պէշ կին զարֆընտա, իրամը թանգիմ վէ իթա օլունմագ լազըմ կէլիպ, իշպու միւտտէթատէ չըգմանեաճագ օլուր իսէ, թէէթիթիթնէ սէպէպ օլանլար մէսուլ թուլթուլուր:

136. Հիւքմ իլամլարը ֆապընտա մուհարրէր զապթը տալա վարագալաւընա մութապըզ, վէ վիրիլէն հիւքմիւն իլէլու էսպապը իլէ, մէվատտը գանու նիյեէսի, վէ օլ հիւքմիւն թարիսի իթասը իլէ իթթիֆագը, վէ եա էքսէրիյեթի աարա իլէ վիրիլտիկինի միւթէգամին օլմագ լազըմ կէլիպ, պու նուն միւսվէտտէսի գալէմէ ալընաւրագ, վէ ըէյիս վէ աազայի մէվճուտէ հուզուրունտա լէտէլ գրատէ թաստիգ գըլընտըգտան, վէ սէքիլինճի մատտէտէ մուհարրէր օլտուզու վէճէլէ, տէֆթէրի մախաուսունա գայտ վէ թէմհիր օլունտուգտան սօնրա, վարագայի սահիհէ իւզէրինէ պիթթէպէիզ, մահքէմէնին միւհրիւլէ մէմհուր⁽¹⁾, վէ ըէյիսին իմգասըյլա միւմզի օլարագ, մահքիւմէհէ վիրիլը: Վէ պիր գըթա նիւսիէյի մուսատտագասը, մահքիւմալէյհէ թէպլիլ գըլընըր:

Իլամաթըն թէպլիլի քէյֆիյեթի, տալէթ բուսուլալարընըն թէպլիլի հագգընտաքի ուսուլէ թէվֆիգան, մահքիւմ ալէյհին պիզգաթ քէնտիսինէ, վէ եախօտ իգամէթկեահընա իթասընտան իպարէթ օլուպ, օլ վէճէլէ միւպաշըր մարիֆէթիլէ, պիթթէպլիլ, ալընաճագ իլմ ու խապէր տախի մահքէմէ քեաթիպի թարաֆընտան, պատէթթաստիգ, մահքիւմէհէ եէտինէ վիրիլը, վէ հէր պիր իլամպու վէճէլէ թէպլիլ օլունմատըգճա, հիւքմիւ իճրա օլունմագ:

137. Մահքիւմ ալէյհ, միւթէատաիտ օլտուզու հալտէ, հէր պիրինէ

պաշգա պաշգա, պիր սուրէթ թէպլիլ օլունուր. շու գատար քի, պիր շիրքէթ ազասը իսէ, միւտիթիլնէ, վէ ումում պիր գարիյեէ հհալիսի իսէ, պիր գըթա սուրէթ, վէքիլ իլէ միւթարա իթա օլունտուգտան պաշգա, պիր սուրէթ, գարիյեէնին մէճմուի նաս օլան պիր մահէլլինէ թաալիլ օլունուր:

138. Տալասընտա հագգասըլ չըգան թարաֆ, տալանըն մէսարիֆաթընը թէէտիյեէեէ մէճպուր տուր. ֆագաթ, տալանըն պիր գըսմընտա, միւտտաի, վէ տիկէր գըսմընտա միւտտաի ալէյհ հագգասըլ չըգար իսէ, օլ հալտէ մէսարիֆի վագըա, թարաֆէյնտէն միւշթէրիքէն ախը ու իսթիֆա⁽²⁾ օլունուր:

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Հէ-+Գ- ՂԵԽԻԷ ՊԵԽԱՆԷՊԱ ՊԸՐ

139. Պիր տալանըն բույեթի իլին թայեին օլունան կինտէ, ուսուլինէ թէվֆիգան, տալէթ գըլընան միւտտաի վէ միւտտաի ալէյհին իքիսի, վէ եախօտ վէքիլլէրի, մահքէմէեէ կէլմէտիքլէրի հալտէ, խաամինին միւճէտտէտէն տալէթ վէ իհզարընը թալէպ իտինճէեէ գատար, տալա թէէթիթ օլունուր:

140. Թարաֆէյնտէն պիրի կէլիպտէ, տիկէրինին կէլմէմէսի մէվանի⁽³⁾ սահիհէտէն նէշէթ իթտիկինէ, մահքէմէ զահիպ⁽⁴⁾ օլուր իսէ, տալանըն բույեթի տիկէր պիր կինէ, վէ էկէր կէլմէեէնին մաագիրէթի⁽⁵⁾ աղըրճա պիր խաաթալըզ կիպի պիզգաթ կէլմէկէ, վէ եախօտ վէքիլ թայեին վէ իրսալ իթմէկէ մանի օլուր տէրէճէտէ պիր մաագիրէթի մէշրուէ իսէ,

(1) Միւհուր, միւհիւրլէնմիլ:

(2) Իսթիֆա, թէմամէն ալմագ:

(3) Միւշէ, մանիլէր, էնկէլլէր:

(4) Զահիպ, զահիպ օլմագ, պիր զանն ու իթիգատա գայիլ օլմագ:

(5) Մաագիրէթ, էօղիւր, սէպէպ կէսթէրմէք:

օլ մազիրէթ էսպապընըն ինտիֆաւ-
նէ (1) գատար, թէէթիր օլունուր.
պէր մինվալը մուհարրէր, մազիրէթի
սահիհէ վէ մէշրուէ (2), մահէլլէ մըրս-
թարընտան, վէ եախօտ իքի իւչ նէ-
ֆէր մահէլլէ միւթէպէրլէրինտէն պիր
գըթա իլմու խապէրլէ, մահքէմէեէ
պէեան օլունմագ լազըմ կէլիր:

141. Մահքէմէեէ կէլմէմէսի մէվա-
նիի սահիհէտէն նէշէթ իյլէտիկինէ,
մահքէմէճէ զէհապ օլունմաեան, վէ
եախօտ մազիրէթի մէշրուէսինտէն
մահքէմէեի խապէրտար իթմէեէն, վէ
եախօտ վիրլէն մէշլին ինգըզասընտա
տախի, մահքէմէեէ կէլմէեէն շախս,
միւթէմէրրիա (3) առա օլունուր:

142. Մահքէմէեէ կէլմէքտէն թէ-
մէրրիւտ (4) վէ իմթինա իթմիշ օլան
թարաֆ, միւտտաի օլտուղու հալտէ,
միւտտաի ալէյհ, քէնտի ալէյհինտէ
օլան իտտաաեա ճէվապ վիրմէկէ մէճ-
պուր օլմագսըղըն, հագգը մուհաքէ-
մէնին, մուվադգաթէն սիւքիւթինէ
տայիր պիր գարարը զըեապի թալէպ
վէ թահսիլ իտէպիլիր:

143. Հագգը մուհաքէմէնին մու-
վադգաթան սիւքիւթի, միւտտաի
թարաֆընտան վիրլէն իսթիտանըն
իպթալլիյէ պէրապէր, վուդու պու-
լան քեաֆֆէյի մէսարիֆին, վէ միւտ-
տաի ալէյհ թարաֆընտան պու եիւզ-
տէն տօլաեը վուդուի իսպաթ օլունա-
պիլէճէք զարար ու զիեանըն թազմի-
նինտէն իպարէթ օլուպ, եօգսա հագ-
գը տալա վէ մուհաքէմէյի իսգաթ
իտէմէլ:

144. Մահքէմէեէ կէլմէքտէն թէ-
մէրրիւտ վէ իմթինա իտէն թարաֆ,
միւտտաի ալէյհ օլտուղու հալտէ,
քէնտիսինէ իւչէր կիւն միւտտէթլէ ի-
քինճի, վէ եինէ կէլմէտիկի թագաիր-
տէ իւչիւնճիւ տէֆա, պիր վարագայի
տալէթիյեէ իրսալ օլունարագ, իշպու

տալէթիյեէ վարագասընտա թայեին
օլունան կիւնտէ տախի կէլմէզ, վէ
վէքիլ կէճնտէրմէզ իտէ, միւտտաինին
թալէպիլլէ, մահքէմէ ճնա պիր վէքիլ
թայեին, վէ միւտտաինին տալա վէ
պէյեինէսինի իսթիմա իտէճէկի թահ-
րիր վէ իսթար օլունուր. շու գատար
քի, միւտտաի ալէյհ մահքէմէնին պու-
լունտուղու շէհր վէ գասապատա տէ-
կիլտէ, միւտտէթի մէզպուրէ գաիտէ-
սինէ թէվֆիդան, թէմտիտ իտիլիր:

145. Եիւզ գըրգ տէօրտիւնճիւ մատ-
տէտէ պէեան օլունան իւչիւնճիւ վա-
րագայի տալէթիյեէ թէպիլլ օլու-
նուպ տա, միւտտաի ալէյհ կէլմէտի-
կի, վէ վէքիլ կէճնտէրմէտիկի, վէ
միւտտաի տախի հիւքմի զըեապի վի-
րլմէսինի թալէպ իթտիկի թագաիր-
տէ, արթըզ մահքէմէ, միւտտաի ա-
լէյհին հուգուգուլու մուհաֆազա ի-
տէպիլլէճէք պիր քիմէեի վէքիլ միւ-
սէխսիր նասպ իտիպ, մուվաճէհէսին-
տէ, միւտտաինին տալասընը, ուսուլի
վէճհլէ, բույեթ ու ֆաալ իտէր, վէ
իլամընը թանգիմ վէ իթա իյլէր. վէ օլ
հալտէ, մահքիւմ ալէյհին եալընըզ
տէֆի տալաեա հագգը գալըր:

146. Վէքիլի միւսէխսիր, միւթէմէր-
րիտին հուգուգուլու մուհաֆազա ի-
տէպիլլէճէք տէրէճէտէ, տալանըն միւ-
թէպիլլիգ օլտուղու, ահքեամը գա-
նունիյեէ վէ նիզամիյեէեէ վագըֆ օլ-
մասը լազըմ կէլիպ, մահքէմէ հէյեէ-
թինին խարիճինտէ օլմագ իւզրէ, պու-
նուն ինթիխապ ու թայեինի, մահ-
քէմէեէ այիա տիր, վէքիլի միւսէխ-
սիրէ, մուհաքէմէտէ հէր գաշ կիւն
պուլունուր իտէ, պէհէր կիւն իչին էլ-
լի զուրուշու թէճալուզ իթմէմէք իւզ-
րէ, մահքէմէճէ, միւնասիպ մըգտար
իւճրէթ տախի, պիթթայեին, իլամա
տէրճ գըլընըր:

147. Վէքիլի միւսէխսիր (5), ան-

(1) Ինտիֆա, տէֆ իթմէք:

(2) Մէշրու, շէրիաթա մութապըզ:

(3) Միւթէմէրրիա, ինատ իտիճի:

(4) Թէմէրրիւտ, ինատ իթմէք:

(5) Վէքիլի ֆաթիլիլ, մահքէմէ թարաֆըն-
տան թայեին գըլընան վէքիլ:

ճագ, տալատա զայիպին հուգու-
գունու մուհաֆազա իչին, հէր տիւր-
լիւ միւտաֆատա պուլունմասը լա-
զըմ կէլիպ, միւտտաինին իտտաասը-
նը իգրար վէ իթիրաֆ իտէմէզ, վէ
միւտտաինին իսպաթտան աճիզ գալ-
տըղը թագտիրտէ, իշպու վէքիլի միւ-
սէխսիրէ, եէմին թէվէճճիւհ իթմէզ:

148. Միւտտաի ալէյհ մահքէմէեէ
կէլիպ տէ, իտտաայի վագըա ճէվապ
վիրմէեէրէք սիւքիւթիւնտէ իսրար ի-
տէր իսէ, մէճէլլէյի Ահքեամը Ատ-
լիյեէնին 1834 իւնճիւ մատտէսինտէ
մուհարրէր օլտուղու վէճհէ, միւտ-
տաիտէն պէյեինէ թալէպ օլունուր,
վէ միւտտաի ալէյհ սիւքիւթ իթմէ-
յիպ տէ, պիր կիւնա մապիրէթի սա-
հիհէ վէ մէշրուասը օլմագսըզըն,
մահքէմէեէ տուրուշմագտան թէմէր-
րիւտ վէ իմթինա իյէր իսէ, քէնտի-
սինէ իքինճի վէ իւչիւնճիւ վարագայի
տավէթիյեէ կէճնտէրիլէրէք, եինէ թէ-
մէրրիւտ իյէր իսէ, վէքիլի միւսէխսիր
թայեինիլլէ, հագգընտա հիւքմիւ զը-
եապի վիրիլը, վէ պու թէմէրրիւտ
վէ իմթինա միւտտաի թարաֆընտան
վագը օլտուղու թագտիրտէ, հագ-
գընտա մահքէմէեէ կէլմէքտէն իմթի-
նա իտէն միւտտաիլէր միսիլլու մուա-
մէլէ օլունուր:

149. Թարաֆէյն մուվաճէհէսին
տէ լահիզ օլան հիւքմէրնէ սուրէթլէ
թէպլիզ օլունուր իսէ, զըեապէն լա-
հիզ օլան հիւքմ վէ գարարլար տա-
խի, մահքիւմ ալէյհ թարաֆընա
օլ սուրէթլէ թէպլիզ օլունուր. եկէր
պիզգաթ շախսը մահքիւմ, վէ եա ի-
գամէթկեահընտա քիմէսնէսի պուլու-
նամաեարագ, հիւքմ վէ իլամ քէն-
տիսինէ վէ եախօտ իգամէթկեահընա
թէպլիզ օլունմագ միւմքին օլամագ ի-
սէ, օլ հիւքմ վէ իլամին սուրէթի,
մագպուզ սէնէտի ախզ իլէ, մահէլ-
լէսի միլթարընա թէսլիմ օլունարագ,
տիկէր պիր սուրէթի տախի, մահքէմէ
տիվանիսանէսինէ թապլիզ, վէ զա-

զէթաեա տէրճ ու թէնմիզ իլէ իլան
օլունուր:

150. Հիւքմիւ զըեապինին թէպլի-
զի թարիխինտէն իթիպարէն, օթուզ
պիր կիւն միւրուր իթմէտիքճէ, իճրա-
սը ճայիզ տէյիլ տիր: Մէկէր քի մու-
վագգաթէն իճրասընա տախի հիւքմ
օլունմուշ օլա:

ՊԱՊԸ ՍԱՏԻՍ

ՊԱՏԵՒ ՀԻՒՔՄ ՎԱԳԸ ՕԼԱՆ ԻՏՏԱՍ ՎԷ
ԻԹԻՐԱՋԼԱՐԸՆ ԱԳՍԱՄԸ, ՎԷ ՍՈՒՐԵԹԻ
ՐՈՒՅԵԵԹ ՈՒ ՖԱՍԼԸ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ:

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԵԼ

ՀԵՎԻ զըեապ իւշէրինէ, ԿԵՖԻ ԿԱՂԱ, ԵԱՆԻ
ԷԷԻՐԱՂ ԱԷԼ ՀԵՎԻՍ ԿԵԵԱՆԸՆԱ ԿԵՐ:

151. Միւտտաի ալէյհ հագգընտա,
զըեապէն հիւքմ լահիզ օլտուղու հալ-
տէ, իշպու հիւքմի զըեապի ալէյհի-
նէ իթիրազ իտէպիլը:

152. Իթիրազը ալէլհիւքմտէն միւ-
րատ, զըեապէն օլունան հիւքմ ու ի-
լամին իճրասընա մուխալիֆէթլէ միւտ-
տաինին տավասընը տէֆ իթմէք, վէ
իշպու հիւքմիւ, գանդի մահքէմ վիր-
միշ իսէ, անտէն ըիւճու իյլմէսինի
թալէպ իթմէքտէն իպարէթ տիր:

153. Ղըեապէն օլունան հիւքմ ու
իլամին թէպլիզի թարիխինտէն իթի-
պարէն, օթուզ պիր կիւն միւրուրինէ
տէկին, իթիրազ օլունմասը ճայիզ օ-
լուպ, անտէն սճըրա տէֆի տավա իս-
թիտալարը, գապուլ օլունմագ. վէ օ
հալտէ, հիւքմի զըեապի, հիւքմի վէ-
ճահի հալինի քէսպ իտէր:

154. Եիւզ էլլի իւչիւնճիւ մատտէ-
տէ պէեան օլունան միւտտէթ զար-
ֆընտա, եիւզ էլլի պէչինճի մատտէ-
տէ մուհարրէր օլան շէրայիթէ թէվ-
ֆիզան, վուգու պուլան իթիրազը ա-
լէլհիւքմ իսթիտասը, լահիզ օլան

հիւրմիւն իծրասընը թէէսիր իտէճէք . ֆազաթ , եիւզ էլլինճի մատտէ մուճիպինճէ , մուվադգաթէն իծրասընա հիւքմ վիրիլիլի իտէ , օլ հալտէ իծրասը , թէէսիր օլունմանաճադ տըր . մա մաֆիհ , հիւքմիւն իծրասը , թէէսիր օլունտուղու հալտէ , իշպու իլամ մուճիպինճէ , սահիպի հադգ օլան թաւաֆ , հուգուգունուն վիգանէսի զըմ նընտա , հաճղ իթտիրմէք կիպի , թէտապիրի լազըմէ իթթիխաղ իթմէկէ , հադգը օլաճադ տըր :

155. Իթիրազը ալէլ հիւքմ , մահքիւմէն թարաֆընտան սէպգաթ իտէն տավանը , վէ անըն իւզէրինէ զընապէն լահիգ օլան հիւքմու իլամը տէֆ վէճէրհ իտէր էսպապ ու իլէլի միւհթէվի պիր գըթա արզուհալ իլէ օլուր :

Վէ իշպու արզուհալ , տօղրուտան տօղրուեա մահքէմէեէ վիրիլի . զիքր օլունան հիւքմ ու իլամըն իծրասը զըմ նընտա , թէպլիղ վարագասը իւզէրինէ մահքիւմալէյն թարաֆընտան , տէֆի տավա իտէճէկինի միւպէյեին պիր շէրհ եազըլտըղը հալտէ , մադպուլ օլուր իտէ տէ , թարիսի շէրհտէն սէքիզ կիւն զարֆընտա , վէ իճապը թադտիրինտէ , իշպու միւտտէթէ , մահէլլին պատիյեթինէ կէօրէ , պէհէր ալթը սաաթտա , կէլինէճէք մէսաֆէ իշին , պիր կիւն զամմ ու իլավէսիյէ , հասըլ օլաճադ էյեամ իշինտէ , իթիրազ ալէլ հիւքմ արզուհալընը թադտիմ իթմէկէ մէճպուր օլուպ , իթմէտիկի սուրէթտէ , անտէն սօնրա վիրիլէճէք իսթիտասը մադպուլ օլմանաճադ , վէ իծրասը խուսուսունա տասի տէվամ օլունաճադ տըր :

156. Իթիրազը ալէլ հիւքմ արզուհալը , միւթէրիլին խասմի թարաֆընա , պիլա թէէսիր թէպլիղիլէ պէրապէր , իհզար ֆապընտա մուհարրէր ուսուլէ թէվֆիդան , թարաֆէյն , մահքէմէեէ թայեին օլունան կիւնտէ կէլմէլէրի իշին , տավէթիյեէ վարագաս լարըյա տավէթ օլունուր :

157. Թայեին օլունան կիւնտէ , թարաֆէյն մահքէմէեէ չազըլըլպ , էվվէլ էմիրտէ , իթիրազը ալէլ հիւքմ իսթիտասը , նիգամընա մուվաֆըգ օլուպ օլմատըղը , վէ վադթինտէ իտիլիպ իտիլմէտիկի , լույեթ վէ մուպեէնէ օլունուր :

158. Իթիրազը ալէլ հիւքմ իսթիտասը , նիգամընա թէվֆիդան թանգիմ , վէ վադթի մուպեէնինտէ թադտիմ օլունտուղու թահադգուգ իտէր իտէ , գապուլ օլունուր , վէ օլ հալտէ , տէֆի տավասը , ուսուլ վէ գավաիտինէ թաթպիդան , կէրէք օլ կիւնտէ , վէ կէրէք եէվմի ախէրտէ , պիլույեէ հիւքմի էվվէլ թաստիգ , վէ եախստճէրհ ու իպթալ , վէ եա թաստիլ ու իսլահ օլունաճադ տըր . չու գատարքի , զընապէն օլունան հիւքմիւն լէամ ու մէսարիֆի , զընապէն մահքիւմ օլմուշ թարաֆըն , հէր հալտէ իւհտէսինէ պըրագըլաճադ տըր :

159. Իթիրազը ալէլ հիւքմ մատտէսինին մուհաքէմէսի իշին , թայեին օլունան կիւնտէ , միւթէրիգ օլան տէմ , եինէ մահքէմէեէ կէլմէտիկի հալտէ , իսթիտասընըն լէտտինէ գարար վիրիլի . վէ օլ պապտէ , վիրիլէճէք իլամ ալէյինէ արթըգ իթիրազ իթմէք հադգը սադըթ օլուպ , ֆազաթ , տիլէտիկի վէ տավա գապիլ օլտուղու սուրէթտէ , իսթինաֆ իտէպիլիլ . պիլաքս , պունուն խասմի , եէվմի մէգքիւրտէ , մահքէմէեէ կէլմէտիկի թադտիրտէ , զընապէն ալէյինէ , լահիգ օլաճադ գարար իւզէրինէ , եիւզ էլլի իւշիւնճիւ , վէ եիւզ էլլի պէշինճի մատտէլէրտէ մուհարրէր մէհ ու շէրայիթ մուճիպինճէ իթիրազ օլունապիլիլ :

160. Մահքէմէեէ կէլմէքտէն , վէ եախստ մուհաքէմէեէ տուրուշմադտան իմթինա իտէն միւտտաիլէր տասի , հադգլարընտա վիրիլէն գարարը զընապի իւզէրինէ , օթուզ պիր կիւն գարֆընտա իթիրազ իտէպիլիլ :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

ԻՆԷՐԱՆ ԷՆԼ ՂԱՅՐ ԿԵՆՏԵՆՆԵՐԱ ՊԵՐ

161. Պիր տավատա , թարափէյն-տէն օլմանն , եանի կերէք սաալէ-թէն վէ կերէք վէքեալէթէն , մահքէ-մէեէ ճէլպ ու իհղար օլունմամը , վէ քէնտիսի տախի տախիլ օլմագ իւզրէ , իսթիտա թագտիմ իթմէմիլ օլան պիր շախսը սալիսին զըեապընտան , հու-գուգունա տօգունուր պիր հիւքմ վա-զը օլտուղու հալտէ , օլ շախս , հիւք-միւ մէզպուր ալէյհինէ իթիրաղ իտէ-պիլիր :

162. Կերէք մէհաքիմի իպթիտալյ-եէտէն , վէ կերէք մէհաքիմի իսթի-նափիյեէտէն լահիգ օլան , հէր նէվի հիւքմու գարար ալէյհինէ , շախսը սա-լիսին իթիրաղա հագգը օլուպ , եալը-նըզ հիւքմէրին գարարնամէլէրինէ ի-թիրաղ օլունմամ , վէ հիւքմէրին հիւքմիւ , քէնտուլէրինի հաքէմ նասպ ու թայեին իտէն թարափէյնին զայ-րիսի հագգընտա նափիլ ու ճարի օլ-մագ :

163. Իթիրաղ իւլ զայր , ասլը վէ թարի իթիպարըյլա , իքիեէ թագտիմ օլունուր : Իթիրաղը ասլը ալէյհինէ ի-թիրաղ օլունան , հիւքմ ու իլամա նա-լիլ օլան քիմէսնէ իլէ , շախսը սալիս պէյնինտէ պիր կիւնա տավա սէպգաթ իթմէմիլ իքէն , միւճէտտէտէն վագը օլան իթիրաղտան իպարէթ տիր ⁽¹⁾ :

Իթիրաղը թարի տախի , պիր տա-վանըն բույեթի էսնասընտա , թա-րափէյնտէն պիրի ճանիպինտէն , իս-

պաթըր միւտտաաեա տէլիլ օլմագ իւզ-րէ , իպրագ օլունան պիր իլամը սապըգ ալէյհինէ , վագը օլան իթիրաղ տըր ⁽²⁾ :

164. Իթիրաղը ասլի , ուսուլի իւզ-րէ արզուհալ թագտիմիլյէ օլուպ , իշ-պու արզուհալ , ճէրհ միւրատ օլու-նան հիւքմիւ գարարը վիրմիլ օլան մահ-քէմէեէ հալալէ , վէ թարափէյն տա-խի , ուսուլի վէճհէ ճէլպ ու իհղար օլունուր :

165. Իթիրաղը թարի , ասլը տա-վանը բույեթի իթմէքտէ օլան մահ-քէմէեէ , շիֆահէն վէ եախօտ թահրի-րէն պէեան օլունուր : Եէնիտէն ար-զուհալ թագտիմինէ , վէ թարափէյ-նին իհղարընա հաճէթ եօգ տուր . ֆա-գաթ , մահքէմէ , ճէրհի միւրատ օլու-նան իլամը վիրէն մահքէմէտէն տուն օլտուղու թագտիրտէ , միւթէրիլ թա-րափընտան , պիր արզուհալ թագտիմ օլունարագ , իլամը վիրէն մահքէմէեէ հալալէ օլունմագ , վէ օրատա թարա-փէյն ուսուլի վէճհէ ճէլպ ու իհղար իտիլմէք լագըմտըր :

166. Իթիրաղ իւլ զայր մատտէսի , ճէրհի միւրատ օլունան իլամըն ահ-քեամը իճրա օլունունճաեա տէկին , ճայիլ օլաճաղը միսիլու , օլ իլամտա միւնտէրիճ օլան ահատտը թարափէյն հագգընտա հիւքմիւ իճրա օլունմուլ օլա տախի , շախսը սալիս , իթիրաղա էսաս իթթիխալ իթտիկի հուգուգուն-տան , միւրուրը զէման գայիտէսի իճա-պընճա սագըթ օլմատըգճա , իթիրա-ղա գըեամ իտէպիլիր :

167. Շախսը սալիս թարափընտան , իթիրաղը թարի վուգուլինտէ , մահքէ-

⁽¹⁾ Մէսէլա , պիր տաեինին , ալտաղընը քէֆիլալէն թահսիլինէ տայլը պիր հիւքմ ու իլամ իսթիհասալ իթտիկինի , մէտեուճուն պիլ իսթիլապար , քէնտիսին իպրա իյլէտիկինտէն պահալա , օլ հիւքմ ու իլամա իթիրաղ իթ-մէսի կիպի տիր :

⁽²⁾ Մէսէլա , պիր միւթի , միւթէրէքէն սա-թըն ալմըլ օլտուղարը հագգընտա , միւտ-տաինին վագը օլան իտտաապընա մուգապէ-

լէթէն , միւտտաի ալէյհ , միւթի մէզքիւ-տէն տօլանը , մուգատտէմա պաշգա պիր տաթմ իլէ պիլ մուհաքէմէ , միւթի մէզքիւ-թէմալէն քէնտիսինին օլտուղունա տայլը , իսթիհասալ իթմիլ օլտուղու պիր հիւքմի սապըգ իլամընը իպրագ իյլէտիքտէ , միւտտաինին , զիքը օլունան իլամ հագգընտա իթիրաղա գըեամ իթմէսի կիպի տիր :

մէ, իճապընա կէօրէ, օլ տավանը բույ-
նէթ իթմէհէրէք, պագմագտա օլտու-
ղու ասըլ տավանը փասլ իտէպիլըր .
վէ էկէր իթիրաղը մէգըլըր իւղէրինէ,
լահիդ օլաճագ հիւքմ, ասըլ տավա-
նըն հիւքմիւնիւ, թաղելըր իտէպիլէճէ-
կինի հիսս իյէտիկի հալտէ, ասըլ տա-
վանըն հիւքմիւնիւ, իշպու իթիրաղ
իւլ զայր տավասընըն փասլ ու բույնէ-
թինէ թաալլիդ իտէր :

168. Իթիրաղ իւլ զայր, ճէրհի մի-
րատ օլունան իլամ հիւքմիւնիւն իճ-
րասընը թէէկիըր իթմէղ. ֆագաթ,
օլ հիւքմիւն իճրասընտան պիր թէհ-
լիքէ վէ եա զարար վուգուի միւթէ-
պէյեին օլտուղու սուրէթտէ, զիքր օ-
լունան իթիրաղ տավասընըն արդ օլուն-
տուղու մահքէմէ, հիւքմիւ մէգըլը-
րուն իճրասընը պիր միւտտէթ թէէ-
իլիքէ գարար վիրէպիլըր :

169. Իթիրաղ իւլ զայր մատտէսի,
մագպուլ վէ էսասըլ օլտուղու թա-
հագգուդ իթտիկի հալտէ, ճէրհի
միւրատ օլունան հիւքմու իլամըն, եա-
լընըղ միւթէրիդ օլան քիմէսնէին,
հուգուդ վէ մէնափիինէ աեիտ օլան
ճիհէթի ճէրհ օլունուպ, դուսուր ահ-
քետըր իպգա, վէ ֆագաթ, իլամը
մէգըլըրուն հիւքմիւ, գապիլի թէֆ-
րիդ օլմահան պիր մատտէէ տայիր
իսէ, օլ հալտէ, իլամը մէգըլըրուն օլ
իլամտա միւտտաի վէ միւտտաի ա-
լէյհ պուլունանլարա ալիտ օլան հիւք-
միւ, ճէրհ տալի օլունուր :

170. Իթիրաղ իւլ զայր տավասը,
զայրը մագպուլ, վէ եա պի էսաս օլ-
տուղու թահագգուդ իյէտիկի թագ-
տիրտէ, միւթէրիդ օլան քիմէսնէ,
պունտան տօլաեը, տիկէր թարաֆ
հագգընտա, թէրէթթիւպ իթմիշ օլա-
ճագ զարար ու զիեանը տալի իթմաե
մահքիւմ օլաճագ տըր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱԼԻՍ

Իւթինաֆ հագգընտա տըր :

171. Մէհաքիմի իպթիտալիյէտէն
պէշ պին զուրուշ, վէ տահա զիեատէ
պիր մէպլաղ իւղէրինէ, վէ օլ մըգ-
տար դըյմէթտէ, վէ եա սէնէվի պէշ
եիւղ զուրուշ, վէ տահա զիեատէ ի-
րատ վէրըր էմլալը զայրի մանգուլէ
հագգընտա, թէքէվիւն իտէն տաա-
վիեէ տայիր վիրիէն հիւքմէր, գա-
պիլի իսթինաֆ տըր :

172. Գապիլի իսթինաֆ օլան պիր
տավա, բույնէթ օլունտուղու մահքէ-
մէսին վագիֆէսինէ աեիտ, վէ ասհա-
պը տալի, ֆաիլի մըլսթար օլուպ տա
իսթինաֆ օլունամագ իւղըէ, բույնէ-
թինէ ըաղը օլտուգլարընը հալի, թա-
րաֆէյն մահքէմէսնէ սէնէտ վիրմիշ օլ-
տուգլարը թագտիրտէ, իսթինաֆ օ-
լունամալ :

173. Միւտտալինին, պէշ պին զու-
րուշտան տուն պուլունան տավասընա
մուգապէլէթէն, վէ եախօտ մաթլու-
պունա մահսուպէն, միւտտաի ալէյ-
հին տալի, պէշ պին զուրուշտան տուն
պիր տավաըր վուգու պուլուպ տա,
պիրլէշտիրիլտիկի հալտէ, իքիսինին
մըգտարը պէշ պին զուրուշու թէճա-
վուղ իթսէ տալի, իսթինաֆը ճայիդ
տէեիլ տիր. ֆագաթ, պիրիսի պէշ պին
զուրուշու միւթէճավուղ իսէ, օլ հալտէ
իքիսի պիրլիքտէ իսթինաֆ օլունուր :

174. Գապիլի իսթինաֆ օլմահան
պիր տավա, միւտտաի վէ միւտտաի ա-
լէյհ թարաֆլարընտան պիլ մուվաֆֆա-
գա իսթինաֆը իսթիտա օլունտա, վէ
եախօտ պիտաեէթ իլամընտա, հիւք-
միւն սուրէթի գաթիյեէտէ օլտուղու
պէեան օլունամըշ, վէ եախօտ իսթի-
նաֆ օլունապիլմէսի, հէր նասըլտա
թատրիհ գըլընմըշ օլտա պիլէ, եինէ
իսթինաֆ օլունամալ :

175. Ագճէճէ մըգտարը, զայրի մու-

այսինքն օլան իտտաալար իւզէրինէ, թէրէթթիւս իտէն հիւքմէր գապիլի իսթինաֆ տըր. զայրի մուայեէն տէնիւքն իտտաալարն հատտը զաթինտէ, թագտիրի գըյմէթ միւմքին օլամանն եախօտ միւմքին օլուս տա, թարաֆէյնտէն թագտիրի գըյմէթ գըլընմանն միւտտաալարն իպարէթ տիր. թագտիրի գըյմէթ մատտէսի, միւտտալինն իտտաալարն, եախօտ հինի մուհաքէմէտէ, թարաֆէյնն վագը օլաճագ իֆատէլէրինտէ պէեան օլունուր:

176. Թայեինն հուտուտ միսիլու, գըյմէթ իւզէրինէ ճէրէեան իթմէեէն տավար, գապիլի իսթինաֆ տըր:

177. Պիր տավանըն, պիր գալ ճիւզէթի օլուս տա, ումումի հագգընտա հիւքմ լահիգ օլմագսըլըն, պիր ճիւզէթինն թէֆրիգիլէ, իսթինաֆը ճաեիզ տէյիլ տիր. անճագ, գապիլի իսթինաֆ օլուղու պալէատէ թաաաա օլունան տաալի հագգընտա, հիւքմուն լիւհուգունտան էվիլէ, վիրիլէն գարարը գարինէլէրին իսթինաֆը ճաեիզ տիր:

178. Պիր մահքէմէեէ հավալէ օլունան տավանըն լույեթի, քէնտի վագայիֆի տախիլինտէ օլուս օլմատըղը հագգընտա, վիրտիլի հիւքմ ու գարար իսթինաֆ օլունուր. անճագ, օլ տավա, մահքէմէին վագիֆէսի տախիլինտէ օլուս տա, գանունէն ճայիզ օլան պիր սէպէպտէն տօլաեը, տիկէր մահքէմէեէ նագլ ու հավալէսի, մուհաքէմէեէ պէտ օլունմազտան էվիլէ, իսթիտա օլունմամըլ իտէ, օլ պապտէ վիրիլէճէք գարար իսթինաֆ օլունամաղ:

179. Պիր տավատա, միւրուրի դէման օլուս օլմատըղընա տայիր, վիրիլէն գարարը գապիլի իսթինաֆ տըր:

180. Իսթինաֆը տավա, միւտտալ վէ եա միւտտալ ալէյհ, վէ եախօտ հուգուգճա պունլարըն եէրինէ գայիմ

օլանլար թարաֆընտան օլմագ չարթ տըր: Թարաֆէյնն հուգուգճա մագամլարընա գայիմ օլանլար, վէրէսէ, վէ վաաի, վէ իսթինաֆա մէհլուն օլան վէքիլէրի, վէ շիրքէթ միւտիրլէրի, վէ տէվէթի Աալիյեէնն իտարէ մէհմուրլարը, վէ սինտիք, եանի զուրամա վասիլէրի տիր:

Քէզալիք, իսթինաֆ, եալընըզ թարաֆէյն սըֆաթըյլա պուլունմուշ օլան միւտտալ վէ եա միւտտալ ալէյհ, վէ եախօտ պունլարըն մագամլարընա գայիմ օլանլար ալէյհինէ իճրա օլունուր:

181. Մէհաքիմի իպթիտալիյեէնն հիւքմ ու գարարըլարը իւզէրինէ, տավայի իսթինաֆ իչին, ալթմըլ պիր կիւն մէհլ թայեին օլունմուշ տուր. մէհլի մէգքիւր, թարաֆէյն հագըր օլուղուլարը հալտէ, տավա հիւքմ ու ֆասլ օլունմուշ իտէ, սուրէթի իլամըն թարաֆէյնէ պիզզաթ, եախօտ իգամէթկեահընա թէպլիղի թարիխինտէն, վէ եկէր զրեապէն հիւքմ օլունմուշ իտէ, իթիրաղ ալէլ հիւքմ իչին, թայեին օլունան միւտտէթին ինգըզասընտան իթիպարէն հիւապ օլունուր:

182. Միւսթէնիֆին իգամէթկեահը, իսթինաֆ մահքէմէսինն պուլունտուղու պէլտէտէն, օն պէշ մէրհալէ վէ եա տահա զիեատէ մէսաֆէտէ, վէ եախօտ մէմալիքի էճնէպլիյետէ, վէ եախօտ մունթագամ վաքօր իշլէմէեէն աաալարտա պուլունտուղու հալտէ, մէհլի իսթինաֆ տօգսան պիր կիւն իթիպար օլունուր:

183. Հիւքմ ու գարար, պիր սախթէ սէնէտ իւզէրինէ վագը օլմուշ, վէ եախօտ թարաֆէյնտէն պիրինն հիւքմէ մէտար օլաճագ պիր սէնէտի օլուս տա, խաամինն եէտտի քէթմինտէ պուլունտուղունտան տօլաեը, մահքիւմ պուլունմուշ օլուղու հալտէ, միւտտէթի մէհլի իսթինաֆ, օլ սախթէ սէնէտին, խաամի թարաֆըն

տան իգրար վէ թաստիդ , վէ եախօտ պիլմուհաքէմէ իսպաթ օլունտուղու , վէ քէթմ օլունան սէնէտ տախի սա . հիպինէ իատէ գրլընտըղը , վէ եա . խօտ պիր սուրէթլէ էլինէ կէշտիկի թարիխլէրտէն իթիպար օլունուր . շու գատար քի , սէնէտի մէքթումուն (¹) եէտինէ կէշտիկի կիւնիւ , պիր իսպաթ թահրիրի իլէ , թէպէյեիւն իթտիր . մէկէ մէճպուր օլաճագ տըր :

184. Միւտտէթի մէհլի իսթինաֆ , մահքիւմ օլան քիմէսնէնին վէֆաթըյա թէվգըֆ օլունուպ , միւտտէթի պագըյեէնին իպթիտասը , հիւքմիւն , միւթէվէֆանըն իգամէթկեհահընտա , վէրէսէեէ թէպլիղի թարիխլէնտէն ի . թիպար օլունուր :

185. Միւտտէթի մէհլի իսթինաֆըն ինգըղասըյա , հագգը իսթինաֆ թա . րաֆէյնտէն գանդիսի օլուր իսէ օլ . սուն , հէր պիրի հագգընտա սագըթ օլուր . ֆագաթ , օլ միւտտէթ զար . ֆընտա , հուգուգճա թարաֆէյն մա . գամընա գայիմ օլանլար թարաֆլա . րընտան իսթինաֆ օլունմատըղը ճի . հէթլէ , միւթէզարուր օլանլարըն , անլէր ալէյհինէ պիտաեթ մահքէմէ . սինտէ տավա իթմէկէ հագգըլարը օլա . ճագ տըր , վէ մէհլի իսթինաֆըն ին . գըղասըյա , հագգը իսթինաֆ , պէր մինվալը մուհարրէր , սագըթ օլաճագ իսէ տէ , թարաֆէյնտէն պիրի իսթի . նաֆ իլլէտիկի հալտէ , անըն տավասը ֆասլ ու ըույեթթ օլունունճանա տէ . կին , միւտտէթի իսթինաֆ , միւնգա . ղիյեէ օլսա պիլէ , միւսթէնիֆ ալէյհ օլան տիկէր թարաֆըն տախի իսթի . նաֆ իթմէկէ սալահիյեթթի վար տըր :

186. իսթինաֆը տավա , արզուհալ թագաթիմիլէ օլուր . վէ պու արզու . հալ , տօղրուտան տօղրուեա իսթինաֆ մահքէմէսինէ վերիլիր , վէ մահքէմէ . եէ թագաթիմ , վէ գայտը թարիխի

տավայի իսթինաֆա մէպտա (²) ատտ օլունուր : իշպու արզուհալտա , միւս . թէնիֆ վէ միւսթէնիֆ ալէյհին իսթ . ու շէօհրէթ , վէ սանաթ , վէ մահէլ . լի իգամէթլէրի , վէ իսթինաֆ օլու . նան հիւքմ ու գարար իլէ , օլ հիւքմ . ու գարարըն գանդի մահքէմէտէն սու . տուր իթմիլ , վէ միւսթէնիֆէ գանդի թարիխտէ թէպլիղ օլունմուշ օլտու . ղու , վէ իսթինաֆըն էսպապը , վէ գանունէն թայեին օլունան միւտտէթ զարֆընտա , միւսթէնիֆ ալէյհին , վէ եախօտ վէքիլինին , մահքէմէեէ կէլ . մէսի թալէպի , վէ միւսթէնիֆ հագգ . սըղ չըգար իսէ , միւսթէնիֆ ալէյ . հին իսթինաֆ մուհաքէմէսի մասրա . ֆըյա , գանունէն թաստիդ օլունաճագ . մէսարիֆի սէֆէրիյեէ վէ զարար ու . ղիեանըն թագմինինէ պիր գավի քէ . ֆիլ կէօսթէրիլիպ , մէվգըրի ըէսմիտէն մուսատտագ քէֆալէթ սէնէտինին ար . ղուհալէ ըապթ իտիլտիկի մատտէլէ . ըրի , թահրիր օլունմագ լաղըմ կէլիր . շէրայիթի մէշրուհաեը ճամի օլմանն իսթինաֆ իսթիտասը , մագպուլ օլամա . եըպ , ֆագաթ , միւտտէթի իսթի . նաֆ հէնուղ թէքմիլ օլմամըշ իսէ , նօգսան օլան շէրայիթ իքմալ իթտի . ըրիլիր . վէ էկէր , եէնիտէն իսթիտա . թանդիմինէ հաճէթ կէօրիւլուր իսէ , միւսթէնիֆին միւճէտտէտէն իսթիտա . թագաթիմինէ հագգ ու սալահիյեթթի օլուր :

187. իսթինաֆ արզուհալընըն մահ . քէմէեէ իթասը թարիխլէնտէն իթիպա . ըէն , պիր հաֆթա զարֆընտա , միւս . թէնիֆ , իտտաա վէ իթիրաղզարընը շամիլ արզուհալ վարագասը իւզէրինէ , պէնտ պէնտ եաղըլմըշ պիր գըթա լա . յիհա թանդիմ , վէ իսթինաֆ արզու . հալը , վէ քէֆալէթ սէնէտի , վէ մէղ . քիւր լայիհանըն պիրէր գըթա սուրէթ . լէրիլլէ պէրապէր , իսթինաֆ մահքէ .

(¹) Մեհլաթ , կիլլէնիլմիլ օլան :

(²) Սեպտա , պաշլանկըն :

մէսինէ թագաւոր իտէրէք, մէքըրուր սուրէթլէրի, պատէթ թաստիդ⁽¹⁾, թաւրաֆէյնին մուհաքէմէսի իշին գանուհէն թայեին օլունաճադ եւլմի մախսուսի միւպէյեին տավէթլիյեէ բուսուլասըյա պէրապէր, միւսթէնիֆ ալէյհէ թէպլիդ իթտիրմէկէ մէճպուր տուր:

188. Եիւզ սէքսէն եւտինճի մատտէտէ զիքր օլունան սուրէթլէրլէ, տավէթլիյեէ բուսուլասը, միւսթէնիֆ ալէյհէ թէպլիդ օլունաուղու հալտէ, պու տախի տավէթ օլունաուղու կիւհէ տէկին, ճէվապլարընը միւպէյեին վէ արզուհալ վարադասը իւղէրինէ, մուհարրէր պիր գըթա լայիհա վիրմէկէ, վէ գանունէն թայեին օլունան ինզար միւտտէթի գարփընտա, կէրէք միւսթէնիֆ վէ կէրէք միւսթէնիֆ ալէյհէ պիդգաթ, մահքէմէյի իսթինաֆա հազըր օլմադա, վէ եախօտ մուրախաս վէքիլ կէճտէրմէկէ մէճպուր տուր. խիլափը թագաւորինտէ, հազըր պուլունան թարաֆըն թալէպի իւղէրինէ, զըեապէն հիւքմ օլունապլիլի. ֆապաթ, պու սուրէթլէ մահքիւմ օլան շախս, շէրայիթի գանունիյեէէ թէվֆիդան, մահքէմէյի իսթինաֆտէ իթիրազը ալէլ հիւքմ իտէպլիլի:

189. Պիր հիւքմ վէ եա գարարըր գարինէյի շամիլ օլան իլամտա, օլ հիւքմին վէ եա գարարըր գարինէյին մուվադգաթէն իճրասը տէրճ օլունմամըլ իսէ, ալէյհէնտէ օլան իսթինաֆ իլամընըն իճրասընը թէէթիր իտէր:

190. Իսթինաֆ օլունապլիլէճէք հիւքմ ու գարարըն մուվադգաթէն իճրասը, գանունէն ճայիդ օլուպ տա, իլամտա պէեան ու թասրիհ գըլընմամըլ օլտուղու թագաւորտէ, միւսթէնիֆ ալէյհէ, տավայի իսթինաֆըն բույեթլիյետէն էվլէլ պիր իսթիտա թագաւորի, վէ մահքէմէյի իսթինաֆըն նէթիճէյի

հիւքմինտէ հադգադըլ չըգար իսէ, մէպլաղըր մահքիւմուն բէտտի իշին պիր քէֆիլ իրաէսի իլէ, մուվադգաթէն իճրասընը, մահքէմէյի իսթինաֆտան թալէպ իտէպլիլի. քէպլիլ, պիտա. եէթ մահքէմէսի, սուրէթի գաթլիյեէտէ հիւքմէ մէէղուն օլտուղու հալտէ, վիրտիլի իլամտա, հիւքմին նէվինի թասրիհ իթմէմիլ, վէ եախօտ տէրէճէյի էվլէլիտէ տէյի թասրիհ իլլէմիլ իսէ, միւսթէնիֆ ալէյհէ օլ հիւքմին, մուվադգաթէն իճրասընը, գախտէյի մէքըրուրէեէ թաթպիդան թալէպ իտէպլիլի:

191. Պիտայէթ մահքէմէսի, գանուհէն իճապ իթմէտիլի հալտէ, պիր հիւքմին մուվադգաթէն իճրասընա գարար վիրմիլ իսէ, միւսթէնիֆ, միւսթէնիֆ ալէյհէ, սէրիան մահքէմէյի իսթինաֆա, ուսուլի վէճէլէ ճէլպ ու տավէթ իթտիրէրէք, օլ հիւքմին մուվադգաթէն իճրասընը մէնն իթտիրմէկէ սալահիյեթի վար տըր. պիտաեթ մահքէմէսինին գանունէն մէէղուն օլմաեարադ, տէրէճէյի գաթլիյեէտէ վիրմիլ օլտուղու հիւքմին, մուվադգաթէն իճրասը հադգընտա տախի, իշպու գախտէ ճարի տիր.

192. Իսթինաֆտա եէնի պիր տավա, եանի տէրէճէյի ուլէա մահքէմէսինտէ տէրմիան օլունմուլ օլան իտաալարտան պաշգա պիր տավա իհտասը ճայիլ օլմադ. ֆապաթ, ասըլ իտտաա օլունան ադճէ մուգապլիլինտէ թէգատս⁽²⁾ վէ մահսուպ իթտիրմէք իտտաասը, վէ եախօտ իտտայի ալըյի ճէրհ ու իպթալ, վէ եա թէէյեիտ իտէճէք ալայիլի ճէտիտէ իպրաղը, վէ տէրէճէյի էվլէլիտէ թէթթիլալ իտէն հիւքմուն սօնրա, ասըլ միւտտաա պիհին իլլէմիլ օլան կիւզէլթէ, վէ իճար, վէ պունա միւթէֆէրրի օլաճադ մէսարիֆ իլէ, հիւքմի

(¹) Պարէթ թաստիդ, թաստիդտէն սօնրա:

(²) Թէգատս, ալաճաղը վիրէճէկէ հալալէ իթ:

մէգըրւաւն սօնրա վուգու պուլա-
ճադ զարար ու զիւան իտաւարը ,
մէսմու օլուր :

193. Թարափէ յնտէն պաշգա , հիշ-
քիմէսնէնին , տաւաճը սըֆաթըյա ,
իսթինաֆա տուխուլի ճայիղ օլամազ .
ֆադաթ , իսթինաֆ օլունան հիւքմ
ալէյհինէ , իթիրազ իւլ զայր խու-
սուսունա , նիզամէն հադգը օլան իւ-
շիւնճիւ քիմսէլէր , իսթինաֆա տա-
ւալէթ իտէպիլիլ :

194. Միւսթէնիֆ , տաւասընը , ալ-
թը մահ պիլա էօզը , միւսթէմատիէն
թէրք իտէր իսէ , միւսթէնիֆ ալէյ-
հին իսթիտասը իւղէրինէ , իսթինաֆ
տաւասընըն սուգութունա դարար
վիրիլիլ , վէ օլ հալաէ , պիտաւէթ
մահքէմէսինին հիւքմիւ , սուրէթի գա-
թիյէտէ վիրիլմիշ ատտ օլունուր :

195. Մուհաքէմաթ հադգընտա ,
մէհաքիմի իպթիտալիյէտէ ճարի օլան
ուսուլ ու գաւալիտ , սայիր մահքէ-
մէյի իսթինաֆտա տաւսի , ալիլիլէ մէ-
րի օլաճադ տըր :

196. Էկէր , իսթինաֆր տաւա , ու-
սուլ ու գաւաթսինէ թէվֆիդան իճրա
օլունուպ տա , զաթէն պի էսաս օլ-
տուղու թէպէյեիւն իտէր իսէ , բէտտ
օլունուպ , պիտաւէթ մահքէմէսինին
հիւքմ ու դարարը թաստիգ օլունուր ,
վէ պիլաքս , իսթինաֆ խուսուսու ,
հադգըլ օլտուղու թահադգուգ իթ-
տիկի թագտիրտէ , պիտաւէթ մահ-
քէմէսինին իլամը ֆէսիս իլէ , տաւա
եէնիտէն ըույեթ ու հիւքմ օլունուր :

197. Տէրէճէյի ուլէա մէհաքիմի
նիզամիյէտի թարափընտան վիրիլէն
դարարը գարինէ ալէյհինտէ , իսթի-
նաֆ վուգու պուլուր , վէ դարարը
մէգըրւա , մահքէմէյի իսթինաֆիյէճէ
ֆէսիս օլունամազ լաղըմ կէլիլ , վէ է-
սասը տաւա տաւսի , դարարը գաթի վի-
րէպիլմէք տէրէճէսինտէ թէհադգուգ
իթմիշ պուլունուր իսէ , մահքէմէյի
իսթինաֆիյէ , զիքը օլունան դարա-

րը դարինէյի ֆէսիս իլլէտիկի իլամ
իլէ , էսասը տաւաւը տաւսի ֆասլու
հիւքմ իտէպիլիլ : Տէրէճէյի ուլէա
մէհաքիմինտէն վիրիլէն դարար , գա-
թի օլուպ տա , իսթինաֆճա ֆէսիսի
իպթիլա իտէր իսէ , էսասը տաւաւը
ֆասլ ու հիւքմ իտէր :

198. Էմրի իսթինաֆտա , թարա-
փէ յնտէն հէր գանդիսի հադգսըլ չը-
գար իսէ , էվվէլ ու ախըր նիզամէն
վուգու պուլան պիլճիւմիէ տաւա մէ-
սարիֆինին թէէտիյէտսինէ մահքիւմ
օլուր :

199. Մահքէմէյի իսթինաֆտա , զը-
եապէն վուգու պուլան հիւքմէր ա-
լէյհինէ իթիրազ օլունտուղու հալաէ ,
իշպու իթիրազ ալէլ հիւքմ տաւասը ,
ուսուլ ու գաւաթի մասսուսէսի իւ-
ղէրինէ , եինէ մահքէմէյի իսթինաֆ-
տա ըույեթ օլունուր :

200. Էմրի իսթինաֆտա , կէրէք թա-
րափէյն մուվաճէհէլէրինտէ վուգու
պուլան , վէ կէրէք զըեապէն օլուպ
տա , իթիրազ ալէլ հիւքմ իշին , թայեին
օլունմուշ օլան միւտտէթ զարֆընտա ,
ալէյհինէ իսթիտա վուգու պուլմա-
եան հիւքմ , սուրէթի գաթիյէտէ
ատտ օլունուր . անճադ , նիզամը մախ-
սուսունա թէվֆիդան , իշպու հիւքմ
ալէյհինէ իտէյի մուհաքէմէ ճայիղ
օլուպ , պու տաւսի վուգուինտէ , եի-
նէ մահքէմէյի իսթինաֆտա , ըույ-
եթ ու գաթ օլունուր :

ՖԱՍԼԸ ԲԱՊԻ

Իսթիյէ մահաթէ շէրայիլէ պէտանուրա Կըր .

201. Մէհաքիմի իպթիտալիյէտէն
վէ իսթինաֆիյէտէն , թարափէյն մու-
վաճէհէլէլինտէ , տէրէճէյի ախիլէ-
տէ լահիգ օլան , վէ քէզալիք տէրէ-
ճէյի ախիլէտէ զըեապէն վիրիլիպ տէ ,
իթիրազ ալէլ հիւքմիւ գապուլ իթ-
մէէն հիւքմ ու իլամ ալէյհինէ ,

պէր վէճհի ամի պէտան օլունան էս պապտան տօլաեր , թարաֆէ յնին , վէ եախօտ անլէր մագամընա գայիմ օլանլարըն պիրիսի ճանիպինտէն , թագտիմ օլունաճագ արզուհալ իւղէրինէ , իատէյի մուհաքէմէ օլունապիրի :

202. Իատէյի մուհաքէմէ իչին թայեին օլունան էսպապ , էվվէլա տավա օլունամարչ պիր շէյին հիւքմ օլունամուշ օլմասը . սանիեա , տավա օլունամուշ օլան մրգտարտան ֆաղլա շէյ հիւքմ օլունամասը . սալիսա , տավա օլունան մէվատտան պաղըսընըն հիւքմ եհրինտէ մէսքիւթիւն անհու գալմասը . րապիա , պիր մահքէմէյի իպթիտալիյէտէն , վէ եախօտ պիր մահքէմէյի իսթինաֆիյեէտէն , իքի թարաֆ պէյնինտէ թէքէվիւն իտէն պիր տավա հագգընտա իլամ վիրիտիքտէն սօնրա , թարաֆէյնին զաթ վէ սըֆաթլարը թէպէտտիւլ վէ թաղելի իթմէտիկի , վէ իտտաալարը , էսկի տավալարընտան իպարէթ պուլունտուղու , վէլ հասըլ , օ իլամա մուղայիր , միւճէտտէտէն պիր իլամ սուտուրինէ գանուէն սէպէպ օլապիլէճէք պիր մատտէ դուհուր իթմէտիկի հալտէ , եինէ օլ մահքէմէ , օ իլամըն հիւքմիւ իսիլաֆընտա , հիւքմ ու գարար վիրմէսի . խամիսա , պիր իլամտա , պիր պիրինէ միւպային հիւքմէր պուլունմասը . սատիսա , տավանըն էսնայի ըույեթինտէ , սահիպ իսթիտանըն խամի թարաֆընտան զուհուր իթմիշ , վէ մահքէմէնին հիւքմ ու գարարընա թէէսսիրի օլմուշ պիր հիլլէնին վուգու պուլմասը . սապիա , հիւքմ ու գարարա էսաս իթթիսաղ օլունմուշ օլան էվրագ վէ սէնէտաթըն , պատէլ հիւքմ սախթէ օլուուղու իգարը վէ եա իսպաթ օլունմուշ օլմասը . սամինա , հիւքմէ մէտար օլուպ , խասմի թարաֆընտան քէթմ օլունմուշ , վէ եա իթտիրիլմիշ պաղը էվրագ վէ սէնէտաթըն , պատէլ հիւքմ մահքէմէեէ իպրաղ օլունմասը . թասիա , ուսուլի

մուհաքէմէնին , օլ շէրայիթի քի , կէրէք հինի հիւքմտէ , վէ կէրէք գապլէլ հիւքմ , անլէրէ ըիայէթ վաճիպ , վէ ըիայէթ օլունմատըղը հալտէ , հիւքմ ֆասիտ օլա , վէ մահքիւմալէյի վագթիլլէ սիւքիւթ իտիպ տէ , հագգը շիքեայէթինտէն սագըթ օլմուշ օլմաեա , իշթէ պու շարթլարտան պիրինէ ըիայէթ օլունմամըշ օլմասը . վէ աշըրա , տէվլէթ , վէ եա գասապա , վէ գարիյէ էհալիսի , վէ էպնիյէյի ալիլիյէ վէ մէվգուֆէ , վէ եախօտ իյթամ ալէյհինտէ տավա օլունուպ , հուգուգլարընըն մուհաֆաղասը իչին , թարաֆլարընտան պուլունմասը լազըմ կէլէն վէքիլ , վէ եա վասի , վէ եա միւթէվէլլի օլմագսըղըն , հիւքմիւլահիգ օլմասը խուսուպարը տըր :

203. Իատէյի մուհաքէմէ միւտտէթի , իսթինաֆ իչին թայեին օլունան միւտտէթ օլուպ , իատէյի մուհաքէմէ արզուհալը , իշպու միւտտէթի մուայեհնէ գարֆընտա թագտիմ օլունմագ լաղըմ տըր :

204. Իքի եիւղ պէյինճի , վէ իքի եիւղ ալթընճը , վէ իքի եիւղ եէտինճի մատտէլէրտէ միւնտէրիճ օլան խուսուսաթտան մատտա , իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասընըն միւտտէթի լահիգ օլան հիւքմ , թարաֆէյն մուվաճէհէսինտէ վագը օլմուշ իսէ , իլամընըն պիղզաթ թարաֆէյնէ , վէ եալսա իգամէթկեահլարընա թէպլիլի թարիլինտէն , վէ դրեապէն վուգու պսւլմուշ իսէ , իթիրաղ ալէլ հիւքմ իչին թայեին օլունան միւտտէթին ինգըղասընտան իթիպար օլունուր :

205. Մուհաքէմէտէ , վէլի , վէ եա վասի , վէ եա պուլնլարըն վէքիլլէրի պուլունմամըշ օլան եէթիմէր հագգընտա , միւտտէթի մէգըիւրէ , վիրիլէն իլամըն , հատտի պիւլուղա իրտիքտէն սօնրա , պիղզաթ քէնտիլէրինէ , վէ եա իգամէթկեահլարընա իճ

րա օլունաճագ թէպիղի թարիխին տէն , հիսապ օլունուր :

206. Իպրազ օլունան սէնէտաթըն սախթէ օլտուղու , վէ եա սահիպ իսթիտանըն խասմի թարաֆընտան հիյլէ վուգուա կէլտիկի , վէ եախօտ մէքթում օլուպ , հինի մուհաքէմէտէ իպրազ օլունամաեան պազը էվրագըն , մուախիէրէն էլէ կէլիլիլմէսի խուսուսլարը , իատէյի մուհաքէմէտէ սէպէպ օլմուշ իսէ , օլ հալտէ , լի էճիլլ իսթիտա , թայեին օլունան միւտտէթ , օլ սէնէտաթըն սախթէլիկի , վէ եա խասմին հիյլէսի թահագուգ իթաիկի , վէ եախօտ էվրագը մէքթումէնին էլէ կէլիլիլտիկի կիւնտէն , իթիպար օլունուր . ֆագաթ , եէվմի մէգըլուրուն իհթիճաճա սալիհ էվրագ էլէ իսպաթ օլունմասը լազըմ տըր :

207. Մահքիւմ ալէյհին վէֆաթը , իատէյի մուհաքէմէ միւտտէթինին խիթամընտան էվլէլ վազը օլուր իսէ , իշպու միւտտէթ թէվզըֆ օլունուպ , միւտտէթի պագըյեէնին իպթիտասը , հիւքմին վէրէսէտէ թէպիղի թարիխինտէն իթիպար օլունուր :

208. Իատէյի մուհաքէմէ իշին , թայեին օլունան միւտտէթ , միւնգաղիէն օլտուգտան սօնրա , աթթըգ մահքիւմուն , թագաթիմի իսթիտաեա հագգը օլումազ . անճագ , իատէյի մուհաքէմէտէ , միւտտաի ալէյհ պուլունան քիմէսնէ , իլամըն ահքեամընտան պազըսը , քէնտի լէհինտէ օլմագ ճիհէթիլլէ , ալէյհինտէ օլան տիկէր հիւքմէր հագգընտա , վագթիլլէ իատէյի մուհաքէմէ իշին , իսթիտա իթմէմիշ օլսա պիլէ , եինէ տիկէր թարաֆըն իսթիտասը իւզէրինէ օլաճագ մուհաքէմէնին խիթամընա գատար , մարէլ դիքը ալէյհինտէ պուլունան հիւքմէր հագգընտա , օ տախի իատէյի մուհաքէմէեի իսթիտա իտէպիլիլ :

209. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը , պիր արզուհալ իլէ օլուպ , իշպու

արզուհալ , բէտտ օլունան իլամը վիրմիշ օլան մահքէմէտէ թագաթիմ օլունուր : Զիքը օլունան իսթիտա , իլամը վիրմիշ օլան մահքէմէնին զայրի պիր մահքէմէտէ , ախէր պիր տավանըն ռույնէթի էննասընտա իպրազ օլունուպ տա , վագը օլան իթիրազ իւզէրինէ , իատէյի մուհաքէմէ իսթիտա օլունմուշ օլսա պիլէ , իշպու իսթիտա , եինէ իլամը մէգըլուր վիրմիշ օլան մահքէմէտէ հալլալէ օլունուր , ախէր տավաեը ռույնէթ իթմէքտէ օլան մահքէմէ տախի , օլ տավաեը իճապընա կէօրէ , իսթիտայի մէգըլուրուն հիւքմիւնէ գատար թապլիգ վէ թէվզըֆ իտէր , վէ եախօտ հիւքմ ու ֆասլընա տէվամ իյլէր :

210. Տէվլէթէ այիտ օլմաեան հէր պիր իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասընը թագաթիմ իտէճէք քիմնէ , խասմինին զարար ու զիեանընը թագմինէ մէտար օլմագ , վէ պատէհու , զիեատէ զարար իտտասը հագգընա տախի իսալէլ վիրմէմէք իւզըրէ , պէշ եիւզ զուրուշ , պէր վէճհի բէլին , մահքէմէ սանալըլընա թէպիլմ իթմէտիքէ , իսթիտասը գապուլ օլունամազ :

211. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը , իատէսի իտտաա օլունան հիւքմիւն իճրասընը թէէլիլ իթմէլ , վէ թէէլիլ իճրասը թալէպ օլունաա պիլէ , մահքէմէ թարաֆընտան հիշ պիր վէճհլէ մուվաֆագաթ օլունամազ :

212. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը իւզէրինէ , վագը օլաճագ մուհաքէմէտէ , իքի եիւզ իքինճի մատտէտէ պէեան գըլընան էսպապտէն պաշգապիր սէպէպ , մէվլուի պահս օլունամազ :

213. Իատէյի մուհաքէմէ իտտաասը , պի էսաս օլտուղու թէպէյեիւն իտէրէք , բէտտ օլունտուղու հալտէ , միւսթէտիտէն եիւզ զուրուշտան պէշ եիւզ զուրուշա գատար ճէզայի նագաթի ալընմասընա , վէ պէտէյի թագմին

ՊԱՊԸ ՍԱՊԻ

ԹԵՄԵԻՉԷ ՏՍՅԻՐ ՏԻՐ.

օլարադ , մէվգուֆ (¹) օլան ագճէնին , խասմինէ իթա օլունմասընա , վէ պունտան զինատէ զարար ու զինան վուգու պուլմուշ իսէ , անըն տախի իթա սընա սահիպի իսթիտա մահըլմ իտիլի :

214. Իատէյի մուհաքէմէ իչին , տէրմինան (²) օլունան էսպապ , վադը , վէ գանունա մուվաֆըգ կէօրինտիւկիւ հալտէ , իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասընըն գապուլինէ , վէ պէր վէճհի մուհարրէր , մահքէմէ սանտըղընա էմանէթէն թէսլիմ օլունան մէպալիդին , սահիպինէ րէտտ օլունմասընա , վէ իլամը սապըգ հիւքմինին , թէէխիլի իճրասընա գարար վիրիլտիքտէն սոնրա , իատէյի մուհաքէմէյի միւսթէլգիմ օլան ճիհէթ , թարաֆէյն մուվաճէհէսինտէ պատէլ րույեէ , հիւքմիւ սապըգ ուսուլ վէ նիզամընա թէվֆիդան , թաատիլ ու իսլահ օլունաւրադ , միւճէտտէտէն իլամա րապթ օլունուր . շու գատար քի , իլամը սապըգտա , մահըլմ , պիր գաշ մատտէ օլուպ տա , իատէյի մուհաքէմէ , մէվատտը մէգըլուրէտէն պաղըսընա միւթապլիդ իսէ , տիկէրլէրինին իճրասը թէէխիլ օլունմադ :

215. Գապուլ օլունան իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը , իքի իլամըն պիր պիրինէ միւպային օլմասընտան նէշէթ իյլէտիկի հալտէ , էվվէլճէ վիրիլմիշ օլան իլամըն պիր ահքեամը , թէմաւիյլէ իճրա օլունաճադ տըր :

216. Իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը իւզէրինէ , վիրիլէն հիւքմ ու իլամըն ալէյհինէ , թէքրար իատէյի մուհաքէմէ իսթիտասը գապուլ օլունամադ :

217. Մէհաքիմի իսթինաֆիլիէտէն , վէ սուրէթի գաթիլիէտէ օլարադ , մէհաքիմի իսթիտալիլիէտէն , թարաֆէյնին մուվաճէհէսի իւզէրինէ իթա օլունան , վէ եախօտ հիւքմիւ զրեապիլի միւթէզամմին օլուպ տա , իթիրադ ալէլ հիւքմ , միւտտէթի միւնգադիլիէ օլան հիւքմիւ գաթի իլամլարը իլէ , մէհաքիմի իսթիտալիլիէտէն գապիլի իսթինաֆ օլարադ վիրիլիպտէ , մէհիլ իսթինաֆըն միւրուրիլլէ , սուրէթի գաթիլիէ քէսպ իտէն հիւքմ իլամլարը , գապիլի թէմեիլ տիր :

218. Գարարը իտատի , վէ գարարը գարինէլէրլէ , տալանըն էանայի րույեէթինտէ , հատիս օլան իտտալար հադգընտա վիրիլէն գարար , ասըլ տալանա հիւքմիւ գաթի լահիդ օլմազտան էվվէլ , թէմեիլ օլունամադ . ֆադաթ , պիր գարարը գարինէ քի , հիւքմիւ գաթի սուտուրինէ տէկին , թէէխիլի թէմեիլինտէ , թարաֆէյնտէն պիրինէ թէլաֆիսի (³) գապիլ օլանման պիր զարարը , իսթիլգամ իտէճէկի էվվէլճէ մալիւմ վէ միւթէհադգըգ տըր , օլ գարար , ասըլ հիւքմ լահիդ օլմազտան մուգատտէմ , թէմեիլ օլունապիլիլ :

219. Մէհիլ թէմեիլ տօգսան կիւնտէն իպարէթ տիր . միւտտէթի մէգպուրէ , թէմեիլի իսթիտա օլունաճադ իլամ , հիւքմի վէճահիլի միւթէզամմին իսէ , ուսուլինէ թէվֆիդան , թէպլիլի թարիլինտէն , վէ հիւքմի զրեապիլի միւթէզամմին իսէ , իթիրադ ալէլ հիւքմ միւտտէթինին միւնգադիլիէ օլուրուրու կիւնտէն , վէ իսթիլ-

(¹) Մէվգուֆ , պըր գօնուլմուշ :

(²) Տէրմինան օլունան , մէ յտանտա օլան :

(³) Թէլաֆիլ , ֆէվթ օլան պիր շէյի թէտարիլ իթմէք :

նաֆ օլունմամըլ պիր պիտանէթ իլամը իսէ, միւտտէթի իսթինաֆըն խիթամը կիւնիւնտէն պէտ իտէր. ֆազաթ, թէմեիզ իսթիտասընտա պուլունմագարըլըն, միւտտէթի մէգըիւրէ զարֆընտա, վէֆաթ իտէն թարաֆըն վարիսլէրի, իլամը մէգըիւր քէնտուլէրինէ, վէ իլէրինտէ եթթիմ վար իսէ, վասիսինէ թէպիլզ օլունուպ տա, տօգսան կիւն կէշմէտիքճէ, թէմեիզ տավասընտան սագըթ օլմազ:

220. Թարաֆէյնտէն պիրի, թէմեիզ իսթիտա իթտիկի հալտէ, անըն տավասը ֆասլ օլունունճա գատար, տիկէր թարաֆ, մէհլի թէմեիզ միւրուր իթմիլ օլսա պիլէ, կէրէք մախսուսէն իսթիտա թագտիմիլէ, վէ կէրէք միւտտաինին լայիհասընա ճէվապէն վիրէճէկի լայիհատա իթիրապաթընը պէեան իլէ, օ տախի թէմեիզի իսթիտա իտէպիլիր, վէ իթտիկի հալտէ, շէրայիթի սայիրէ իճրասընտան մաֆիւվլ թութուլուր:

221. Թէմեիզ իսթիտալարը, արզուհալ թագտիմիլէ օլուր, վէ պուարզուհալ, Տէրսատէթտէ իսէ, տօգրուտան տօգրուեա մահքէմէյի թէմեիզի հուգուգ տայիրէսինէ, վէ թաշրատա իսէ, եա պիտանէթ մահքէմէսինէ, վէ եախօտ իսթինաֆա մէմուր մահքէմէե վիրիլիր, վէ մէվագըրի մէգըիւրէե իթասըլա, գայարը թարիլի տավայի թէմեիզէ մէպտա ատտ օլունուր. արզուհալտա եթվմ, վէ շէնր, վէ սէնէ թարիլիլէրի, վէ միւտտաի վէ միւտտաի ալէյին իսմ ու շէօհրէթ, վէ մահէլլի իգամէթլէրի, վէ թէմեիզի իսթիտա օլունան իլամըն, գանդի մահքէմէտէն վիրիլմիլ, վէ նէվագըթ թէպիլզ օլունմուշ օլտուղու, վէ գանուն վէ նիզամա նէ ճիհէթլէ մուղայիր իտուկի պէեան օլունմագ լազըմ տըր:

222. Հէր պիր թէմեիզ արզուհալընա, թէմեիզի իսթիտա օլունան իլա-

մըն, մէհաքիմ վէ եա տապլի գալէմէլէրինտէն մուսատտագ սուրէթիլէ, միւսթէտինին սուրէթի իտտաա վէ էտիլլէսինի, վէ իթիրապաթընըն իյզահ վէ թաֆսիլաթընը շամիլ պէնտ պէնտ եազըրմըլ պիր գըթա լայիհա, վէ թէմեիզ իսթիտասընտա, հագգարզ չըգտըլը թագտիրտէ, իսամինին նիզամէն թայեին իտէճէք մէսարիֆի մուհաքէմէսիլէ, զարար ու զիեանընը իֆասեա քէֆալէթ օլունտուղունու միւշիւր, պիր մէվգըրի ըսմիտէն մուսատտագ, պիր գըթա քէֆալէթ սէնէտի, վէ զիքը օլունան լայիհա վէ սէնէտին իսամինէ թէպիլզ օլունմագ իւզըն, պիրէր գըթա սուրէթլէրի ըապլթ օլունմագ լազըմ տըր:

223. Իքի եիւզ եիկիրմի պիրինճի, վէ իքի եիւզ եիկիրմի իքինճի մատտէլէրէ մուվաֆըգ օլմանն իսթիտա ըէտտ օլունուր, վէ մէհլի թէմեիզ, միւրուր իթմէմիլ օլուր իսէ, միւսթէտի, շէրայիթինէ մուվաֆըգ սուրէթլէ, եէնիտէն պիր իսթիտա թանդիմ վէ թագտիմ իտէպիլիպ, մէհլի թէմեիզ, միւրուր իթմիլ օլուր իսէ, թէմեիզ հագգըր սագըթ օլուր, շու գատար քի, պու մագուլէ իսթիտա վագթու զէմանիլլէ ըէտտ օլունմանարագ, պու արատա մէհլ միւրուր իլլէմիլ իսէ, շէրայիթի լազըմէնին իքմայի իլինճն պէշ կիւն մէհլ վիրիլիր, վէ պու մէհլ զարֆընտա, իքմայի շէրայիթ օլունմատըլը հալտէ, արթըգ իսթիտա պիւթիւն պիւթիւն ըէտտ օլունուր:

224. Թէմեիզ իսթիտասը, ագար հագգընտա օլան իլամըն, իճրայի հիւքմիւնիւ թէէսիր իտէր իսէ տէ, ագճէ, վէ էմվալը մէնգուլէ թահսիլի հագգընտա օլան իլամըն, իճրայի հիւքմիւնիւ թէէսիր իթմէզ. անճագ, միւսթէտինին ինտէլ թէմեիզ, հագգարզ չըգտըլը թագտիրտէ, մահքիւմ պիհի, էտա վէ թէսլիմ իտէճէկինէ տապիր, քէֆալէթի գապիլիէ կէօսթէրիր,

վէ եախօտ մահքիւմ՝ օլան նուզուտ վէ էշեանը, պիր մէվգըրի ըէսմիեէ տէ-բօղիթօ իտէր, վէ եա խասմի թարա-ֆընտան, էմլար ու էմլալը հաճղ օ-լունմուշ, վէ եա թահթը թէվգըֆա ալընմըշ պուլունուր իսէ, հիւքմիւն իճրասը թէէխիր օլունուր:

Զիքը օլունան քէֆալէթ վէ թէէ-մինաթ, թէմեիզ իսթիտապընըն իթա-սընտան սօնրա տախի վիրիլէպիրի, վէ հէրնէ վազըթ վիրիլիր իսէ, իճրա մատտէսի թէէխիր գըլընըր. տէբօ-գիթօ իտիլէճէք ազճէ վէ էշեա, Տէր-սաատէթտէ Ատիլյեէ նէզարէթի վէզ-նէսինէ, վէ թաշրատա, մալ սան-տըգլարընա, պա իլմ ու խապէր վազ ու թէսլիմ օլունուր:

225. Թէմեիզ իսթիտալարընըն, մահ-քէմէյի թէմեիզէ իթասը թարիխն-տէն իթիպարէն, նիհանէթ պիր հաֆ-թա զարֆընտա, իսթիտանա մէրպութ օլան իթիրազ լայիհասը, վէ քէֆալէթ սէնէտինն սուրէթլէրի պատէթ թաս-տիզ, միւտտաի ալէյհէ թէպլիզ օլուն-մազ լազըմ տըր, միւտտաի ալէյհ տա-խի, քէնտիսինէ վազը օլան թէպլիզ թարիխնտէն իթիպարէն, նիհանէթ պիր հաֆթա զարֆընտա, միւսթէ-տիի թէմեիզին իթիրազաթը վազըա-սընա գարշը, իրատ իտէճէկի իֆա-տաթ վէ միւտաֆաաթը, վէ պիլճիւմէ էտիլլէսինն միւպէյեին պիր գըլթա ճէ-վապ լայիհասընը պիթթանդիմ, մահ-քէմէյի թէմեիզէ իթա վէ թագտիմ իթմէկէ մէճպուր տուր:

226. Թաշրատա թէմեիզ իսթիտա-սը, միւսթէտիի թէմեիզ թարաֆըն-տան պիզզաթ, վէ եախօտ պիտանէթ մահքէմէսի ըէյիսի վասըթասըյա, մահքէմէյի իսթինաֆիյեէ ըիեասէթի-նէ իթա օլունուր. մահքէմէյի իսթի-նաֆիյեէ ըէյիսի տախի, իսթիտանա մէրպութ լայիհա վէ քէֆալէթ սէնէ-տինն սուրէթլէրին, պատէթ թաս-տիզ, տէրհալ միւտտաի ալէյհէ

թէպլիզ իտէրէք, պիր հաֆթա զար-ֆընտա, անըն տախի ճէվապ լայիհա-սընը ալտըգտան սօնրա, թարաֆէյ-նին էվրազընը, թահրիրաթընա լէֆֆ իտէրէք, պիրինճի բօսթա իլէ, մահ-քէմէյի թէմեիզէ իրապլէ մէճպուր տուր:

Միւսթէտինն, պէր մինալը մու-հարրէր, մահքէմէյի իսթինաֆիյեէ ըի-եասէթինէ իթա օլունան իսթիտասը, շէրայիթի միւզթազիյեէի ճամի կէօ-րինմէտիկի թագտիրտէ, իքմալ ու իսլահը խուսուսու, քէնտուսինէ իի-խար վէ թէնպիհ օլունուր իսէ տէ, իքմալ ու իթմամ իթմէտիկի, վէ եա-խօտ միւտտաի ալէյհ, պիր հաֆթա զարֆընտա ճէվապ լայիհասընը վիր-մէտիկի թագտիրտէ, թէմեիզ իսթի-տասը թէէխիր օլունմանըպ, հէման մահքէմէյի թէմեիզէ կէօնտէրիլիր. վէ օ հալտէ, իսթիտանըն իթասը թարի-խի, վէ միւսթէտինէ վազը օլան իի-թարաթ ու թէնպիհաթ քէյֆիեա-թըյա, լայիհանըն միւտտաի ալէյհէ թէպլիզի թարիլի, սալիֆ իւլ պէեան միւզէք.քէրէէ տէրճ ու իլավէ օլուն-մազ լազըմ տըր: Խուսուսաթը մէզ-քիւրէէէ ատէմի ըիանէթտէն, վէ եա-խօտ իսթիտանըն թէէխիր իրապլն-տէն տօլանը, թարաֆէյնտէն պիրի-նին միւթէզարրուր օլմասընա սէպէ-պիյեէթ վիրէն մէէմուր, վէ եա մահ-քէմէ, մէսուլ թութուր:

227. Թէմեիզ իսթիտալարընըն մահ-քէմէյի թէմեիզէ վիրուտիլլէ, միւտ-տաի ալէյհէ թէպլիզ օլունտուգտան պիր հաֆթա սօնրաճա, վէ տէֆթէ-րի մախսուսունա գայտը սըրասընճա, թարաֆէյնն մուվաճէհէ վէ իս-թիճվապը իշին, մահքէմէէ կէլէճէք-լէրի կիւն, պիթ թայեին, եէվմի մէզ-քիւրտէ, պիզզաթ քէնտուլէրինն վէ եախօտ մուտատտազ վէքիլլէրինն, մահքէմէտէ հազըր պուլունմալարը-նը միւպէյեին, թարաֆէյնէ, ուսուլի

վէճհէ, տավէթ բուսուլաւը պիթ-
թանգիմ, քէնտուլէրինէ վէ եախօտ
իգամէթկեանլարընա իրսալ ու թէպ-
լիղ օլունուր: Իհզար բուսուլաւընտա
կէօսթէրիլէճէք մէհլ, թարաֆէյն,
Տէրսաատէթտէ իսէ, բուսուլանըն
քէնտուլէրինէ թէպլիղի կիւնիւնտէն
իթիպարէն, պիր հաֆթատան ագալլ
օլամազ, վէ թաշրատա պուլունտուգ-
լարը հալտէ, մահէլլինին մէսաֆէսի
հէր գաշ սաաթ իսէ, պէհէր ալթը
սաաթտա կէլինէճէք մէսաֆէ իշին,
պիր կիւն իթիպարըյլա մէհլի մէզ-
քիւր իւզէրինէ զամմ ու իլավէ օլու-
նուր:

228. Թաշրատա կէօնտէրիլէճէք իհ-
զար բուսուլալարը, մահքէմէյի թէմ-
եիզ րիեասէթի թարաֆընտան, պիր
գըթա թահրիրաթա լէֆֆէն, մահէլ-
լի պիտաեթ մահքէմէսի րիասէթինէ
կէօնտէրիլը, օլ մէհմուր տախի, բու-
սուլանը վիրուտի անտէ, տավէթ օ-
լունան շախարն, պիղզաթ քէնտուսի-
նէ, վէ եախօտ իգամէթկեանլընա պիթ
թէպլիղ, թէպլիղ օլունտուղունու միւ-
շիր օլան իլմ ու խապէրի, հէման պիր
գըթա ճէվապնամէսինէ լէֆֆ իտէրէք,
րիեասէթի միւշարիլէյհանա իրսալ
իթմէկէ մէճպուր տուր:

229. Մահքէմէյի թէմեիզ, տավանը,
էվրագ իւզէրինէ ըույեթ վէ թէտ-
գըգ իտէր, վէ թարաֆէյնին, մահ-
քէմէեէ տավէթ օլունմալարը, միւ-
ճէրրէտ վիրմիշ օլտուգլարը իսթիտա
վէ լայիհալարտա պէեան օլունան ի-
ֆատէ վէ իթիրազ, վէ ճէվապլարընը
իյգահ իշին տիր, պլնայէն ալէյհ, եէվ-
մի մուայեէնտէ, թարաֆէյնտէն հա-
զըր պուլունանլար մուվաճէհէսինտէ,
էվրագը մէվճուտէ պատէլ գըրտէ,
իֆատէլէրի իսթիմա օլունտուգտան
սօնրա, վէ կէլմէեէն օլտուղու թագ-
տիրտէ, ղըեապընտա թէտգըգաթը
թէմեիզիլէեէ միւպաշէրէթ օլունուր.
վէ օլ վէճհէ, ղըեապէն վիրիլէճէք

գարար, թարաֆէյնին մուվաճէհէսի
իւզէրինէ, վիրիլիշ հիւքմիւնտէ թու-
թուլուր. ֆագաթ, միւստաի ալէյհ,
մահքէմէեէ կէլմէմիշ, վէ ճէվապ լայի-
հաաը տախի վիրմէմիշ օլուրիսէ, ղիյր-
տէ պէեան օլունաճաղը վէճհէ, վի-
րիլէճէք գարարա իթիրազ իտէպլիլը:

230. Եէվմի մուայեէնտէ, տավա-
նըն ըույեթ վէ թէտգըգը խիթամ
պուլմանըպ տա, եէվմի ախէրէ թա-
ալիգ օլունտուղու հալտէ, թէքրար
կէլէճէքլէրի կիւն պիթ թայեին, թա-
րաֆէյնէ թէֆհիմ օլունուր, վէ եէվ-
մի մէզքիւրտէ կէլմէտիքլէրի թագ-
տիրտէ, ղըեապէն իքմալը տավանա
տէվամ օլունուր. պիր տավանըն ըույ-
եթի էսնատէ, անա միւթէֆէրի օ-
լուպ տա, կէօրիւմէսի լազըմ կէլն
էվրագը սայիրէ տախի, մահքէմէճէ
ճէլպ վէ միւթալաա օլունապլիլը:

Մահքէմէեէ տավէթ օլունուպ տա
կէլմէմիշ օլան թարաֆ, թէքրար տա-
վէթ վէ իհզար օլունապլիլէճէկի կիպի,
քէնտիսի տախի մահքէմէեէ պիր իսթի-
տա թագտիմիլլէ, ճէլպ վէ իսթիճվապ
օլունմասընը թալէպ իտէր իսէ, իճա-
պը իճրա օլունուր:

231. Թէմեիզտէն միւրատ, միւթէ-
րիզ իւն ֆիհ օլան իլամըն թէտգըգըյ-
լա միւթէզամիլին օլտուղու տավանըն
սուրէթի ըույեթ ու հիւքմիւ, գա-
նունա, վէ ուսուլի մուհաքէմէեէ մու-
վաֆըգ իսէ, թաստիգ իթմէք, տէյիլ
իսէ, նագը իլէ եէնիտէն պիր հիւքմ ու
իլամա լապթ իթտիրմէքտէն իպարէթ-
տիր:

232. Իլամաթըն նագընը իճապ ի-
տէն էսպապ, տէօրթ նէվ օլուպ, պի-
րինճիսի, իլամը վիրէն մահքէմէսին սէ-
լահիլէթ վէ մէհլունիլէթի նիզա-
միլէսի խարիճինտէ օլարագ, տավա-
նա պագմըշ օլմասը. իրինճիսի, իի-
լաֆը գանուն հիւքմ օլունմուշ պու-
լունմասը. իւշիւնճիսի, ուսուլի մու-
հաքէմէեէ մուխալիֆ սուրէթտէ իճ-

լա իտիրմիշ օլմասը . տէօրտիւնճիւսիւ ,
պիր մատտէ հազգընտա վիրիլէն ի-
լամլարըն եէկտիկէրէ միււպային պու-
լունմասը տըր :

233. Պիր տավա , էսասէն ալիտ օլ-
տուղու մահքէմէտէն զայրի պիր մահ-
քէմէտէ , մէսէլա , ումուրու թիճա-
րէթտէն իքէն , հուգուգու ասիյեէ
մահքէմէսինտէ , վէ եախստ հուգու-
գու ասիյեէ տավասը օլտուղու հալ-
տէ , մահքէմէյի թիճարէթտէ , վէ եա-
խստ մէվատտը շէրիյեէտէն օլտուղու
հալտէ , պիր մահքէմէյի նիզամիյեէ-
տէ , վէ եախստ պիտանէթ մահքէմէ-
սինէ ալիտ իքէն , իսթինաֆտա , եա-
խստ իսթինաֆա բաճի իքէն , պիտա-
նէթ մահքէմէսինտէ , վէ եա իսթի-
նաֆ մէրճախին զայրիսինտէ , բույեթ
օլունմուշ օլուր իսէ , էսնայի բույեթ
թինտէ , պունտան տօլանը կէրէք պի-
տանէթ , վէ կէրէք իսթինաֆտա թա-
րաֆէյնտէն պիր իթիրաղ վազը օլմա-
մըշ օլսա պիլէ , օլ պապտէ օլսն իլամ
նազղ օլունուր . ամմա , տավա պիր
մահքէմէյի թիճարէթէ ալիտ իքէն ,
տիկէր թիճարէթ մահքէմէսինտէ , վէ
եախստ պիր գաղա պիտանէթ մահ-
քէմէսինէ ալիտ իքէն , տիկէր գաղա
պիտանէթ մահքէմէսինտէ կէօրիւրմիւշ
օլուպ տա , հիյնի բույեթթինտէ , թա-
րաֆէյնտէն հիշ պիր իթիրաղ տէրմի-
եան օլունմամըշ իսէ , օլ պապտէ օլսն
իլամ , նազղ օլունմաղ :

234. Պիր մատտէ հազգընտա վի-
րիւրմիւշ օլսն իլամ , օլ մատտէնին հիյնի
վուգուլնտէ , տիւսթուր իւլամէլ օլսն
գանունա մուխալիֆ օլմատըղճա ,
նազղ օլունմաղ :

235. Պիր իլամըն հիւքմիւ , զաթէն
պիր մատտէյի գանունիյեէնէ մութա-
պըգ օլսա պիլէ , էսպապը մուճիպէ
սըրատընտա , եանըշ մանէա վիրիլէ-
րէք , տիկէր պիր մատտէյի գանու-

նիյեէնէ թաթպիգ օլունմուշ իսէ ,
նազղ օլունուր :

236. Պիր մուգավէլէտէն թահատ-
տիւս⁽¹⁾ իտէն տավանըն բույեթթինտէ ,
օլ մուգավէլէտէ տայիր օլսն սէնէտին
միւֆատը սարիհինէ⁽²⁾ , վէ եախստ
մուգավէլէտէ թապլիւգ իտէն գանուն
ու նիզամըն հիւքմիւնէ , պաշգա տիւր-
լիւ մանէա վիրիւրմիւշ օլուր իսէ , օլ
մուգավէլէտէ տայիր օլսն տավանըն
իլամը նազղ օլունուր :

237. Նազղը իսթիտա օլունան ի-
լամտա , հիւքմէ մէտար օլմագ իւզըն ,
միւնտէրիճ օլսն ահվալ ու քէյֆիեաթ ,
մահքէմէյի թէմեիզտէ , մուհազգազ-
ատտ օլունուր . անճազ , պունուն է-
սասը օլսն զապթ վարազալարընա , վէ
եախստ հիյնի մուհաքէմէտէ , թարա-
ֆէյնտէն իպրաղ օլունան սէնէտաթ
վէ էվրազա կէօրէ , օլ ահվալ վէ
քէյֆիեաթ , մէճրուհ օլտուղու թէ-
պէյեիւն իտէր իսէ , վիրիլէն իլամըն
հիւքմիւ նազղ օլունուր :

238. Պիր մահքէմէտէ , ուսուլի մու-
հաքէմէտէ մուխալիֆ օլարազ , բույեթթ
օլունան տավանըն , մահքէմէյի թէմ-
եիզտէ նազղ օլունապիլմէսի , օլմահ-
քէմէտէ ալիտ վազանիֆտէ , ուսուլի
մուհաքէմէնին իիւլալ օլունմատընա ,
վէ իշպու գուսուր ու իսթանըն լա-
հիգ օլսն հիւքմիւ թաղեիր իտէճէք
տէրէճէտէ պուլունմատընա , վէ եա
միւտտաի , վէ եա միւտտաի ալէյհ
թարաֆընտան , ուսուլի մուհաքէմէ-
նին թաղեիր ու իիւլալ օլունտուղու-
նու իսպաթ իտէճէք տէրէճէտէ իթի-
րաղ օլունուպ տա , մահքէմէճէ թէտ-
զըգ գըլընմամըշ օլմատընա միւթէ-
վազգըֆ տըր :

239. Իքի մահքէմէտէն , պիր տավա
հազգընտա , վէ միւտտաի , վէ միւտ-
տաի ալէյհ իլէ , տավանըն բէնկի տէ-
կիլմէմիշ օլտուղու հալտէ , եէկտիկէ-

(¹) Թահատտիւս , գուհուրա կէլէն :

(²) Սիֆատը սարիհ , խալիս մանէա :

ըինէ միւսային օլարագ վիրիւն իւլամլարըն իրինծիսի, վէ էկէր մուխաւիֆի գանուն կէօրիւնիւր իսէ, էվվէլքիսի տախի նագղ օլունուր:

240. Պիր մահրէմէտէն, վէ եախօտ պիր իսթինաֆ մահրէմէսինէ մէրպուլթ պիտաեթ մահրէմէլէրինտէն եէկտիկէրինէ միւսային իլամլար վիրիւիպ տէ, ուսուլինէ թէվֆիդան, իատէյի մուհաքէմէ, վէ եա իսթինաֆ սուրէթլէրի իլէ, ֆէսի օլունմաաղըր թագաիրտէ, մահրէմէյի թէմեիզտէն նագղ օլունուր:

241. Պիր իլամըն նագղըր իչին, տէրմիեան օլունան իթիրաղաթ, նագղաքեաֆի օլմաստ պիլէ, օլ իլամ, սարահէթէն գանուն վէ ուսուլի մուհաքէմէեէ մուղայիր կէօրիւնիւր իսէ, նագղ օլունուր:

242. Մահրէմէյի թէմեիզ, նագղ իթտիկի հիւքմիւն թահլթընտա պուլունան տավանը, մուհաքէմէսինէ կիւրիշմէեէրէք, իճապ իտէն մահրէմէեէ հավալէ իյյէր, վէ էկէր տավանըն սուրէթի մուհաքէմէսի, ուսուլինէ, վէ իլամըն հիւքմիւ, գանունա մուվաֆըդ իսէ, թէէյեիտ վէ թաստիզ իտէր:

243. Պիր իլամ, մահրէմէսին առէմի սալահիյեթ վէ վաղիֆէսինտէն սօլանը, նագղ օլունմուշ օլտուղու հալտէ, մահրէմէյի թէմեիզ, տավանըն ըույեթինի, սօղըրուտան սօղըրու եա այիտ օլտուղու մահրէմէեէ հավալէ իտէր:

244. Պիր իլամ, ուսուլի մուհաքէմէճէ իսթա վուգուլինտէն սօլանը, նագղ օլունսուղու թագաիրտէ, օլ իլամը թանղիմ վէ իթա իտէն մահրէմէտէ, մուհիպի նագղ օլան իսթանըն վուգուլինէ գատար, ճէրէեան իտէն թահգըղաթ, վէ վիրիւիշ օլան գարարըր, միւթէպէր թուլթուղու, իսթանըն վուգուլինտէն սօնրա, իթթի-

լազ իտիւմիշ օլան գարարըր, իլղա⁽¹⁾ օլունուր, վէ շու հալտէ, թարաֆէյն պատէլ մուվաճէհէ, իքմալը մասլահաթ օլունուր, վէ էկէր պու իսթա, տավանըն պիտաեթի ըույեթինտէ զուհուր իթմիշ իսէ, օլ իլամ, թէմամիլլէ մէնգուղ⁽²⁾ օլուպ, տավա մուճէտտէտէն ըույեթ վէ հիւքմ օլունուր:

245. Պիր իլամըն հիւքմիւ, գանունա մուղայիր պուլունմասըր ճիհէթլէ նագղ օլունուր իսէ, թասհիհ օլունմագ իլղրէ, օլ իլամը վիրմիշ օլան մահրէմէեէ իատէ օլունուր, վէ օլ մահրէմէ, սարլ մատտէնին թէքըր մուրաֆաասընա կիրիշմէեէրէք, եալընըղ նագղ օլունան հիւքմիւ թարաֆէյն մուվաճէհէսինտէ թասհիհ իտէր:

246. Տէրէճէյի ախրէտէ, եէկտիկէրէ միւսային օլարագ վիրիւմիշ օլան իրի գըլթա իլամըն պիրինծիսի, մուվաֆըդըր գանուն կէօրիւնիւպ տէ, իրինծիսի նագղ օլունուր իսէ, տավանըն պիր մահրէմէտէ, թէքըր ըույեթինէ հաճէթ գալմաղ. վէ էկէր իրիսի պիրտէն նագղ օլունուր իսէ, իճապընա կէօրէ պիլ ըույեթ, միւճէտտէտէն իլամա բապթ օլունմագ իլղրէ, աեիտ օլտուղու մահրէմէեէ հավալէ օլունուր:

247. Գանունա վէ եա ուսուլի մուհաքէմէեէ մուղանիր օլմասընտան տօլանը նագղ օլունան իլամլարըն իսլահը, մահրէմէսինէ այիտ իսէ տէ, թարաֆէյն մուվաֆաղաթ իթտիքլէրի թագաիրտէ, մահրէմէյի թէմեիզ, տավանը, իլամը մէնգուղու վիրմիշ օլան մահրէմէսին տէրէճէսինտէ օլարագ, պաշգա պիր մահրէմէեէ հավալէ իտէպիլիր:

248. Նագղ օլունան պիր իլամ, հիւքմիւնին այիտ օլտուղու մահրէմէտէ թասհիհ, վէ եախօտ տավանըն ըույեթի իչին, սահիպ տա-

(¹) Իլղա, լաղվ, իպթալ իթմէք:

(²) Մէնգուղ, նագղ օլունմուշ, պօղուլմուշ:

վա թարափընտան, միւճէտտէտէն իս-
թիտա թագտիմինէ հաճէթ օլմաներպ,
մահքէմէյի թէմեիդին իլամը, իպրազ
ու իրաէ օլունմագ քեաֆի տիր:

249. Պիր իլամ, էսպապը նագդիյ-
եէտէն պիրինին, վէ եախօտ պիր դա-
չընըն վիճուտինէ մէսին, մահքէմէյի
թէմեիդտէ նագդ իլէ, թէքրար թէտ-
գըգ իտիլմէք իւզըէ, պիր մահքէմէ-
եէ հաւալէ օլունտուգտա, մէվզուի
պահա օլան տաւաեա տայիր վիրիլէն
իքինճի իլամին հիւքմիւ, իլամը մէն-
գուզուն հիւքմիւնտէ իսթինատ օ-
լունան իլէլ ու էսպապա պինա օլու-
նուպ տա, թէքրար նագդը միւտտաի
վէ եա միւտտաի ալէյճ թարափըն-
տան իսթիտա գըլընըր իսէ, մահքէ-
մէյի թէմեիդին հէյեթթի ումուլիյ-
եէսինտէ, թէքրար թէտգըգ իլէ, ին-
տէլ իճապ նագդ օլունուր, վէ իշպու
իքինճի նագդըն հիւքմիւ տաիի, իպ-
թիտաքի իլամին նագդընտա մէտարը
հիւքմ օլան էսպապա միւպթէնի օլուր
իսէ, տաւանըն հաւալէ օլունտուզու
մահքէմէ, մահքէմէյի թէմեիդտէ վի-
րիլէն դարարա իսթիտալէ մէճպուր
տուր:

250. Մահքէմէյի թէմեիդ, հու-
գուգ տայիրէսինտէ, պիր մատտէնին
գարարը, իթթիֆագ վէ եա էքսէրիյ-
եէթի արա իլէ վիրիլը պիր մատտէ-
տէ, թէսավիյի աարա⁽¹⁾ վուգուինտէ,
րէյիսին պուլունտուզու թարափ թէր-
ճիհ⁽²⁾ իտիլմէյիպ, մահքէմէյի թէմ-
եիդին հէյեթթի ումուլիյեէսինտէ, օլ
մատտէեէ գարար վիրիլը:

251. Մահքէմէյի թէմեիդ իլամլա-
ընտա, թարափէյնին իսմ ու չէօհ-
րէթ, վէ սանաթ, վէ մահէլի իգա-
մէթլէրի, վէ թէմեիդ օլունան իլամըն
հիւքմիլէ, թարափէյնտէն տէրմիւն
օլունան իթիրազաթ ու էտիլլէնին

իսիւլասալարը, վէ օլ հիւքմիւն նագդ
վէ եախօտ թաստիգ էսպապը մու-
ճիպէսի կէօսթէրիլը:

252. Մահքէմէյի թէմեիդ գարար-
լարը իւզէրինէ, իթիրազ ալէհիւքմ,
վէ իատէյի մուհաքէմէ իսթիտաը
ճայիդ տէկիլ տիր. անճագ, ահվալը
աթիյեէտէն պիրինին վիճուտի թագ-
տիրինտէ, թարափէյնտէն պիրի, մահ-
քէմէյի թէմեիդ գարարընըն քէնտի-
սինէ թէպլիդի թարիիսինտէն իթիպա-
րէն, նիհաեթթ պիր մահ զարփընտա,
իթիրազաթը միւպէյեին, մահքէմէյի
թէմեիդէ պիր արզուհալ իթասըյլա,
վիրիլէն գարարըն թասհիհինի թա-
լէպ վէ իսթիտա իտէպիլը:

253. Ահվալը մէքբիւրէնին պիրին-
ճիսի, մահքէմէյի թէմեիդտէ, միւտ-
տաի ալէյճ սըֆաթընտա պուլունան
քիմէմէնին, վագթիլլէ իսսմինին ի-
թիրազաթըն գարըր, ճէվապ լայի-
հասընը վիրմէմիլ, վէ քէնտիսի տաիի,
հէր նասըլսա, մահքէմէյի թէմեիդտէ
իսթիմվապ օլունմամըլ օլմասը. իքին-
ճիսի, պիր թարափըն վիրմիլ օլու-
ղու լայիհատա, պիր մատտէյի գա-
նունիյեէեէ իսթինատէն, տէրմիւն
իթմիլ օլուղու պիր իթիրազ վէ եա
ճէվապըն, իլամտա մէվզուի պահա
իտիլմէյիպ, պիւթիւն պիւթիւն մէս-
քիւթիւն անհու պըրագըլմըլ օլմասը.
իւշիւնճիւսիւ, մահքէմէյի թէմեիդ ի-
լամընտա, պիր մատտէյի գանունիյ-
եէեէ մուղայիր, վէ եախօտ եէկտի-
կէրինէ միւպային գարարլար պու-
լունմասը. տէօրսիւնճիւսիւ, մահքէ-
մէյի թէմեիդէ իպրազ վէ իրաեէ օ-
լունմուլ օլան էվրագտա պիր սանիա⁽³⁾
վէ սաթթէլիք օլուպ տա, մահքէմէնին
գարարընա թէէսսիր իթմիլ օլմասը
խուսուսլարը տըր:

254. Իքի եիւզ էլլի իքինճի մատ-

(1) Թէսավիյի աարա, րէյլէրին այնի սանը-
տա օլմասը:

(2) Թէրճիհ, իւսթիւն թուլթմագլըգ:

(3) Սանիա, հիլլէ, տէսիսէ:

տէտէ մուհարրէր արդուհալ, մահքէ-
մէյի թէմեհլատէ պիլ միւթալաա, միւս-
թէտինին իթիրազը, մուվաֆըզը նէֆս
իւլէմը ⁽¹⁾ կէօրինտիւկիւ թազտիրտէ,
գապուլ օլունուր, վէ օլ հալտէ, թա-
րաֆէյն պիր քէրրէ տալէթ օլունա-
րազ, կէլիրէր իսէ, իսթիճվապ օլուն-
տուգտան սօնրա, վէ կէլմէզլէր իսէ,
էվրազը մէվճուտէլէրի իւզէրինէ, ի-
լամը սապըզ իսլահ իտիլիր:

ՊԱՊՐ ՍԱՄԻՆ

ԻՇԹԻԲԵԱ ԱԼԷԼ ՀԻԻԲԵԱՄ
ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏՐՐ.

255. Իշթիքեա անէլ հիւքքեամ, պիր
տալթատ, թարաֆէյնտէն պիրինէ,
մահքէմէնին ըէյիս վէ եա ազասընտան
պիրի, վէ եա պիր գաչը, վէ եախօտ
հէյեթի մէճմուսը ճանիպինտէն,
գաստէն իտիլէն ղատր ու ղուլմտան
շիքեանէթ տիմէք տիր:

256. Իշթիքեա անէլ հիւքքեամ տա-
վապընըն սէպէպլէրի իքի տիր, պիրի
իշթիքեա օլունան հաքիմին մուհաքէ-
մէեէ, վէ եա հիւքմի իլամա հիյլէ ու
խիւտէ իլէ ֆէսատ գարըշտըմըշ,
վէ եախօտ ըիւշվէթ ալմըշ օլմասը տըր.
տիկէրի, իհգազը հազգտան, իսթին-
քեաֆ իյլէմէսի տիր:

257. Հաքիմին հիյլէ վէ խիւտէսի,
թարաֆէյնտէն պիրի հազգընտա օ-
լան թատահուպ վէ եա իլթիզամընտան
վէ եա նէֆսանիյեթտէն տօլաեը,
ատլէ ⁽²⁾ մուղայիր, վէ գանուռ ու նի-
զամա մուխալիֆ ամէլ ու հարէքէթ-
տէ պուլունմասը տըր. մէսէլա, միւտ-
տաի ալէյհին, վէ եախօտ իսթիմա օլու-
նան շահիալէրին իֆատէլէրին թէպ-
տիլ վէ թազեիր իթմիշ, վէ եա էվ-

րազ վէ սէնէտաթը մէվճուտէտէն
հիւքմէ մէտար օլաճազ պիրինի, վէ
եա պազըսընը քէթմ վէ իսֆա իյլէ-
միշ, վէ եա քիզպ օլտուղունու պիլ-
տիկի ահվալ ու քէյֆիեաթը, սահիհ
վէ մուհազգազ թանըմըշ, վէ եա-
խօտ սէհվ ու խաթատէն օլմաեարազ,
գաստէն ղատր իթմէք արդուսիյլէ,
նիզամա մուղայիր հարէքէթտէ պու-
լունմուշ օլմասը տըր:

258. Հաքիմին, թէրվիճի ⁽³⁾ մէ-
րամ իչին, պիզզաթ, վէ եա պիլվա-
սըթա, ահապը տաալիտէն ալտըզը
շէյ, ըիւշվէթ սայըլըր:

259. Իհգազը հազգտան իսթին-
քեաֆ իթմէք, նիզամէն գապուլէ շա-
եան օլան պիր իսթիտա վէ եա ար-
ղուհալը, պիլա մուճիպ ըէտտ իթմէք,
վէ եախօտ պիր տալա, ըույեթթէ հա-
զըր պուլունմուշ, վէ սըրասը կէլմիշ
իքէն, պիր թազըմ իիզարը ⁽⁴⁾ վահիյ-
եէ պէեանիյլէ, հազըզաթէն սույի
գաստտէն նաշի, ըույեթթէ թէշէպ-
պիւս ու տէվամ իթմէմէք տիր:

260. Հիյլէ վէ խիւտէ վէ ախըր ըիւշ-
վէթ մատտէլէրինին իսպաթը, անճազ
սէնէտաթ վէ էվրազը միւթէպէրէ իպ-
րազը, վէ եախօտ պիղարազ քիմէս-
նէլէրին շահատէթլէրիյլէ պէրապէր,
գարինէյի գաթիյեհինին վիճուտի իլէ
օլուր, իհգազը հազգտան իսթին-
քեաֆ օլունտուղունուն իսպաթը տա-
խի, միւշթէքի թարաֆընտան հիւք-
քեամա հապալէ մէճմուրու վասըթա-
սըյլա, միւթէսէլալէն իւշ տէֆա օ-
լարազ, իհգազը հազգ օլունմասը
զըմնընտա, մուխթիրէ վիրիլիպ տէ,
եինէ տալաեա պազըլմամըշ օլմասըյ-
լա օլուր. ֆազաթ, իշպու իւշ գը-
թա մուխթիրէ արալարընտա, ազալլի
իքիշէր հաֆթա միւտտէթ կէշմէտիք-
ճէ, իթա օլունամազ:

⁽¹⁾ Նէֆս էւլէմը, հազըզաթ, սահիհիք:

⁽²⁾ Ապլ, տաալէթ:

⁽³⁾ Թէրվիճ, գապուլ իթտիմէք:

⁽⁴⁾ Իէշըր, էօզիւրլէր:

261. Պիտաեթ մահքէմէլէրինտէն պիրինին, հէյեթի մէճմուսար, վէ եաթօտ աազադնտան պիրի, վէ եա պիր գաչը ալէյինէ վազը օլան իշ-թիքեա ան էլ հիւքքեամ տավասընըն ըույեթի, օլ մահքէմէնին մէնսուպ օլտուղու իսթինափ մահքէմէսինէ, վէ պիր իսթինափ մահքէմէսին, վէ եա պուհուն աազադը ալէյինէ վուգուա կէլէն տավանըն ըույեթի, մահքէմէյի թէմեիզին հուգուգ տայիրէսինէ բաճի տիր:

262. Իշթիքեա - ան-էլ-հիւքքեամ տավասընը իտէճէք օլան քիմնէ, իշպու տավասը քիմին ալէյինտէ օլտուղու, վէ էսպապը գանունիյեէսինէ իտուկի, վէ նէտէն նէյէթ իյլէտիկի, վէ նէ իլէ իսպաթ օլունաճաղը խուսուլարընը միւպէյեին, վէ թա-րիխ իլէ միւվէրրախ, վէ քէնտի իմգա-սը իլէ միւմիլ, վէ եա միւհրի իլէ մէմ-հուր օլարագ, պիր արզուհալ թագ-տիմ իթմէկէ մէճպուր տուր, շէրա-յիթի մէզպուրէյի ճամի օլմանան ար-զուհալ, գապուլ օլունմաղ:

263. Եազը, վէ իմգասը, վէ միւհրի օլմանան ատամին իսթիտասը, քէնտիսինէ էմիլ իւզէրինէ, ախէր քի-մէմնէնին իմգասը իլէ միւմիլ օլարագ, քէնտի իսթիտասը օլտուղու, պիր մահէլի ըէամի ճանիպլինտէն մուսատ-տագ օլմատըգճա, գապուլ օլունմաղ:

264. Իշթիքեա - ան-էլ-հիւքքեամ արզուհալը, պիր վէրիլ թարափընաան տախի վիրիլէպիլիպ. ֆագաթ, եէտինտէ պուհուն իյին վէքեպլէթի մախ-ուսէսինէ տայիր, մուսատտագ պիր սէնէտ օլմատըգճա, վէ իսթիտաեա մէրպուլթ պուլունմատըգճա, գապուլ օլունմաղ:

265. Միւշթէքի, իսթիտասընտա չի-քեաեթիինի մուհիպ օլան ահվալ ու քէյֆիեաթը, պէր թափսիլ պէեանէ մէզուլ իսէ տէ, հիւքքեամ վէ մահ-քէմէ հագգընտա, հիւրմէթ ու առա-

պա մուղայիր, քէլմաթը զայրի լաեի-գա մուհարրէր օլտուղու հալտէ, մահ-քէմէնին գարարըյլա, միւսթէտիտէն եիւզ զուրուշտան պին զուրուշա գա-տար ճէզաեի նագտի ալընըր:

266. Իշթիքեա անէլ հիւքքեամ ար-զուհալը, այիտ օլտուղու մահքէմէնէ իթա օլունտուգտա, միւշթէքի իւն անհիւ ճէլպ ու իսթիճվապ օլունմա-եարագ, եալընըզ միւշթէքիտէն իյ-գահաթը լազըմէ ալպ ու իսթիհսալ գըլընարագ, մահքէմէճէ պիլմիւթա-լաա, եօլունտա թանդիմ վէ թագտիմ օլունմատըղը, վէ եա էսպապը գա-նունիյեէսի միւնտէրիճ պուլունմատը-ղը հալտէ ըէտտ օլունուր. պիլաքս, իսթիտա իշպու պապը սամինտէ միւն-աէրիճ մէվատտա մուվաֆֆըդ օլուպ տա, գապուլէ շաեան կէօրիւլտիկի-թագտիրտէ, մուսխարէն տավանըն ըույեթի իլէ հիւքք օլունմագ իւզրէ, հէման պիլ գապուլ, միւշթէքի իւն ան-հիւեա թէպիլ օլունմասընա գարար վիրիլը:

267. Սրզուհալին գապուլինէ տա-յիր գարար, իթասը թարիխինտէն, նիւհաեթ սէքիլ կիւն զարֆընտա, մէզ-քիւր գարարնամէնին, պիր գըլթա սու-րէթի տախի, միւշթէքի իւն անհիւեա թէպիլ օլունտուգտան սօնրա, միւշ-թէքեա ալէյին տախի թէպիլ թարի-խինտէն իթիպարէն, ըն պէշ կիւն ի-յինտէ ճէվասնամէսինի թահրիր, վէ մահքէմէնէ իթաեա մէճպուր օլուր:

Միւշթէքի, իշպու ճէվասնամէսի-նին սուրէթինի ալըպ, օլ տախի պու-նա ճէվապ իթա իտէպիլը:

268. Միւշթէքի-իւն-անհիւ մար էլ պէեան, իսթիտա վէ գարարնամէ սուրէթէքի քէնտուսինէ թէպիլ օ-լունտուգտան սօնրա, արթըգ տազա-սընտան օլտուղու մահքէմէտէ պու-լունաճագ, կէրէք միւշթէքիին, վէ կէրէք ազրապասընտան պիրինին տա-վալարընա գաթան միւտախէլէ իտէ-

